

Nerocina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica številka 6.

Italija in Sovjetija

V zadnjih tednih je več italijanskih listov zavzel odločno stališče proti politiki Sovjetije. Zlasti so to bili: »Messaggero« v Rimu, »Stampa« v Turinu in »Corriere Padana« v Ferrari. To zadnje glasilo, ki je oseben organ maršala Balba, je objavilo celo vrsto člankov proti Sovjetiji, v katerih imenuje moskovsko vladno »bando morilcev«, »družbo gangsterjev in lažnikov«. Politika Stalina se slika kot prikrita nevarnost za vso Evropo.

Polemika italijanskih listov proti Sovjetiji je povzročila tem več pozornosti v evropski javnosti, ker doslej italijansko časopisje o Sovjetiji sploh ni veliko pisalo ali pa je poročalo o njej zgolj v obliki časnikarskega obveščanja po načinu mednarodne vpljudnosti. Sedaj pa piše nek rimski list, »da brez ozira na odgovornost, ki so si jo nakopali tisti, ki so povzročili sovjetsko intervencijo, je gotovo, da boljše vsem ne pričakuje ničesar drugega in da si nič boljšega ne želi, kakor medsebojno uničenje evropskih narodov, da bi na razvalinah ustoličil svoj teror, svojo tiranijo in sramoto.«

Novi nemški politični kurz torej na načelnem zadržanju italijanske politike napram Sovjetom ni nič spremenil. Italija se je vedno borila proti boljševizmu. Zato je tudi aktivno sodelovala v španski državljanski vojni, da prepreči boljševizacijo Pirenejskega polotoka. Ob priliki, ko je italijanski poslanik pri Francu, general Gambaro oddal svoja poverljiva pisma, je Franco v svojem nagovoru poudaril špansko pripravljenost, »da sodeluje z Italijo v brambi latinske in katoliške civilizacije.« Razmerje med obema latinskima deželama torej še vedno sloni na protikomunistični liniji in Italija ne misli sadove svojega protiboljševskega boja v Španiji opustiti na ljubo novim političnim kombinacijam.

Italija je danes tudi vneta pobornica za mir, to pa ne v zadnji vrsti zaradi tega, ker se boji, da bi se vojna, ako bi dalj časa trajala, mogla raztegniti tudi na Balkan in v Sredozemlje. Čim dalj vojna traja, tem več novih problemov bi utegnili v evropski politiki nastati. Predvsem obstoja nevarnost, da bi boljševizem zaradi nadaljevanja vojne imel največ koristi. Dokler se je sovjetska politika omejevala na področje, kjer Italija ni imela ne političnih, ne kulturnih interesov, je italijanska diplomacija slejkoprej ostajala v korektnih odnosih s Sovjetijo, kakor priča tudi italijansko-sovjetska prijateljska pogodba iz leta 1933 in tudi vse nadaljnje pogodbe gospodarskega značaja. Za Italijo kot velesilo pa seveda nastaja drugo vprašanje, kakor hitro bi Sovjetija poskušala prodrati v območje, kjer so prizadeti italijanski interesi.

V Rimu smatrajo sovjetski poizkus, da okrepi in podpre svoj vpliv na Balkanu, kot vdor v italijansko interesno območje. Balkan je namreč zaledje onega Sredozemlja, ki ga je Italija vedno smatrala za svoj življenjski prostor. Prodiranje Sovjetije proti jugovzhodu Evrope ogroža tudi varnost Italije na Jadranu. Zaradi tega je Balkan sedaj središče italijanske politične pozornosti.

Ni pa misliti, da bi Italija posegla po orožju proti Sovjetiji, razen v skrajnem primeru. To pa iz razumljivih razlogov. Italija je v tesni politični in vojaški zvezi z Nemčijo, ki je trenutno zaveznica tudi Sovjetije. Po drugi strani pa v primeru vojaškega spora z Moskvo ne bi mogla računati na sodelovanje še kake druge velesile. Znano je, da Anglija in Francija nista podrla mostov do Moskve, ker računata s tem, da se bo Sovjetija prej ali slej zaradi križajočih interesov obrnila proti Nemčiji. Zato je treba razumeti previdno italijansko taktiko tudi napram Sovjetski Rusiji. Toda ta taktika Italiji ne zabranjuje, da ne bi previdno in smotrno nadaljevala s svojimi strateškimi pripravi. S svojo direktno zvezo s Španijo, z zelo dobrimi odnosi, ki jih Italija ima z vsemi državami na Balkanu, pa tudi s korektnimi odnosi, ki jih ima do vseh evropskih velesil, Italija dejansko pripravlja brambo proti novemu vdoru — Sovjetije v Evropo.

Italija gradi 15 trgovskih ladij za tuje države

Rim, 20. okt. t. Stefani poroča, da gradijo trenutno v italijanskih ladjedelnicah 15 trgovskih ladij za tuje države. Skupna nosilnost teh ladij znaša 98.350 ton. Od teh jih je naročila Romunija štiri, Zedinjene države severne Amerike tri, Mehika tri, Norveška dve, Jugoslavija eno, Nizozemska eno in Švedska eno.

Odmevi turškega pakta

Veliko navdušenje pri zahodnih velesilah - Zagrenjenost v Nemčiji - Molk v Italiji - Na Balkanu pa pomirjenje

Saradzoglu se je vrnil na sovjetskem rušilcu

Carigrad, 20. oktobra. AA. DNB: Zunanji minister Saradzoglu je prišel popoldne v Carigrad. Prispel pa ni s turško ladjo, ki mu je šla nasproti, temveč z ruskim rušilcem »Moskva«. Zvečer bo odpotoval v Ankaru, kjer bo imel sestanek z generalom Wawelom, poveljnikom britanskih sil na Levantu in s francoskim generalom Weygandom.

V Londonu:

»Sedaj pogajanja s Sovjeti«

London, 20. okt. AA. Reuter. Podpis britansko-francosko-turškega pakta pozdravljajo vsi londonski listi. »Times« piše, da je upanje, da bo Turčija predlagala Sovjetski Rusiji ohranitev obstoječega stanja na jugovzhodu Evrope in da bo Sovjetska Rusija na to pristala, ker takšen predlog ni v nasprotju s določili ankarske pogodbe. List meni, da je verjetno, da so se sovjetsko-turška pogajanja prekinila zaradi diplomatskega delovanja v Ribbentropa.

Diplomatski urednik »Daily Telegraph« podčrtava okoliščino, da sta Turčija in Sovjetska Rusija dokazali svojo željo, da živita v dobrem razmerju z Veliko Britanijo. Prav tako pravi dopisnik, da se bodo zdaj nadaljevali razgovori med Sovjetsko Rusijo in Turčijo in Rusijo in zahodnimi demokracijama.

V Franciji:

»Turčija ve, zakaj se je vezala z Anglijo in Francijo«

Paris, 20. okt. AA. Havas. Listi »soglasno« izrekajo priznanje za pogum in lojalnost Turčije, ki je podpisala trojno pogodbo.

Socialistični »Populaire« komentira izjavo predsednika turške vlade in pravi, da se Saradzoglovo poslanstvo v Moskvi ni uspešno končalo iz dveh vzrokov predvsem zato, ker so bili predlogi popolnoma navzkriž z angleško-francosko-turškim dogovorom. — »Epoque« piše: Turki, ki se nahajajo sredi svojega nacionalnega preporoda in poleta, ne bi vezali svoje usode na usodo Francije in Velike Britanije, tudi če bi jim nekatere neposredne koristi to velevali, če bi mislili, da v sedanji vojni stvar obeh zahodnih držav slabo stoji. — »Petit Parisien« pa opozarja na to, da bo Turčija ohranila prijateljstvo z Rusijo, ker je to prijateljstvo vodila smer turške zunanje politike že celih 20 let. List pravi, da v Londonu in Parizu popolnoma razumejo in odobravajo turško stališče.

V Rimu

»Nobene razlage o paktu« Sovjetska uganka...

Rim, 20. oktobra. AA. Stefani: Italijanski listi prinašajo na prvi strani besedilo ankarskega pakta in poročila o njegovem podpisu. Prav tako prinašajo listi poročila o solidarnosti iraške in ankarske vlade. Značilno je, da italijanski listi ne komentirajo tega dogodka. Prav tako niso italijanski listi doslej še prav nič pisali o prekinitvi turško-sovjetskih pogajanj.

Rim, 20. okt. b. V rimskih diplomatskih in političnih krogih priznavajo, da je Anglija s podpisom pogodbe s Turčijo dosegla velik uspeh. Sedaj je treba čakati, kako se bodo razvijali rusko-turški odnosi, kajti šele tedaj, ko bo to znano, se bo lahko izrekla končna sodba. Sovjetska Rusija ima gotove načrte do angleških posestev na vzhodu in jo sigurno sedanji sporazum Turčije z An-

glijo in Francijo ne bo oviral, da bi te načrte opustila. Sovjetska uganka bo torej obstojala še naprej.

V Berlinu

»Turčija se je popolnoma predala angleškemu vplivu«

Berlin, 20. oktobra. AA. DNB: Sklenitev pakta o vzajemni pomoči med Anglijo in Francijo na eni in Turčijo na drugi strani, katere besedilo v Berlinu še ni znano, izraža po mnenju nemških političnih krogov stališče Turčije v zadnjem času, zlasti pa njeno stremenje, da se obrne k Sredozemskemu morju. V berlinskih političnih krogih prav tako smatrajo, da je Turčija že nekaj mesecev obrnjena proti Sredozemskemu morju iz različnih vzrokov in da je sedaj padla popolnoma pod vpliv angleške politike. Obseg tega vpliva, ki prav za prav služi samo angleškim interesom, je s podpisom tega pakta postal sedaj popolnoma jasen. V koliko bo ta pakt pomemben za druge zainteresirane države v Sredozemskem morju, ki imajo v njem pomembno vlogo, se bo videlo šele tedaj, ko bo besedilo sporazuma v popolnosti razčlenjeno in se bodo videle njegove posledice. Kar se tiče ostalih držav članic Balkanskega sporazuma, je verjetno, da bodo videle v tem stališču Turčije umik od politike Balkanskega sporazuma, katerega glavni cilj je nevtralizacija. V kolikor pa bo ta sporazum Turčije z Anglijo in Francijo omogočil, da bo spet prišlo do sestanka in do še nedokončanih razgovorov v Moskvi, pa je vprašanje, na katerega se ta trenutek ne da odgovoriti.

Odmev v Egiptu

Izjava Ali Mahar paše

Kairo, 20. oktobra. lj. Egiptovski zunanji minister Ali Mahar-paša je zastopnikom tiska dejal z ozirom na večer podpisano zvezo med Francijo, Anglijo in Turčijo, da bo Turčija znala držati besedo in da bo na svojem izpostavljenem položaju kot vedno v zgodovini zvesto izpolnjevala vse obveznosti, ki jih ji nalaga ta pogodba, kakor bo tudi z isto zanesljivostjo deležna tudi ugodnosti te pogodbe.

Egiptovski tisk na dolgo razlaga to pogodbo in ji pripisuje velik pomen. Časopise jo opisuje kot »nov uspeh demokratske politike« in »diplomatsko zmago demokratičnega evropskega kroga«. Dasi pogodba sama dobesedno pravi, da na naperjena proti nikomur, vendar egiptovski časopisje odkrito razpravlja tudi o njenih smernicah in pravi, da je ta pogodba mogočen zid proti vsem tistim, ki so proti majhnim narodom, ki

Kaj pričakujejo Nemci od sodelovanja s Sovjetijo

Berlin, 20. oktobra. AA. DNB: O priliki ratifikacije nemško-ruskega pakta piše »Berliner Börsen-Zeitung«, da nemško-sovjetski sporazum odselej varuje mir v vzhodnoevropskem prostoru.

Nemčija in sovjetska Rusija ne odstopata od svojih svojstvenih načel ter bosta spoštovali drugo drugo. Nemčija in sovjetska Rusija sta se združili na temelju jasnih zgodovinskih naukov in zemljepisnih dejstev. Njuna volja obnoviti mir in red v prostoru, ki je bil neurejen zaradi versajske pogodbe, je istotako močna, kakor njun sklep vložiti svoj veto proti vsakemu poskusu vmešavanja tretjih sil. Dve največji in številčno najmočnejši velesili sveta sta se tesno zblizali. Da je bil ta korak k zblizanju storjen prav v trenutku, ko sta

majhnim narodom ne puste samosvojega življenja in se hočejo z diplomacijo ali orožjem polastiti njihove zemlje.

Od Sovjetov čestitke...

Moskva, 20. oktobra. AA. Reuter: Molotov je dobil od turškega zunanjega ministra Saradzogla brzojavko, v kateri poudarja prisrčnost in vzajemno zaupanje, ki karakterizira razmerje med Turčijo in Rusijo. Molotov je odgovoril svojemu turškemu tovarišu: »Tudi jaz sem srečen, ker lahko poudarim, da je izmenjava misli v Moskvi vnovič potrdila prijateljstvo, ki družijo sovjetsko Rusijo in Turčijo.«

V Ameriki - odobravanje

Newyork, 20. okt. b. Podpis sporazuma med Veliko Britanijo in Francijo ter Turčijo v Ankaru je naletel v ameriškem tisku na splošno odobravanje. Vsi ameriški listi poudarjajo, da sta zapadni velesili prvič po vojni dosegli zares velik odločilen uspeh. Zlasti »Newyork Times« je vesel nad tem uspehom. Listi, ki zagovarjajo politiko osamljenosti, pa se držijo precej rezervirano. Izražajo tudi bojazen, da se bo sedanja vojna v Evropi razširila še na druge narode.

V Romuniji - mirni

Bukarešta, 20. oktobra. AA. Stefani: Snoči je bila seja ministrskega sveta. Trajala je dobri dve uri in pol. Po seji so izdali za novinarje sporočilo, ki pravi med drugim: Zunanji minister Gafencu je podal krajiški ekspozé o mednarodnem položaju in rekel, da se ni nič zgodilo, kar bi moglo omajati politiko miru in varnosti, ko jo vodi Romunija. To mesto v uradnem sporočilu upravljajo v zvezo z glasovi, ki so se siliili te dni v zvezi z razgovori med Saradzoglom in Molotovim.

Sedaj še posvet štirih držav azijskega pakta

Milan, 20. okt. b. V kratkem bo sklicana seja podpisnic azijskega pakta, ki je bil sklenjen v juliju 1937. To danes trdi tudi milanski list »Gazzetta del Popolo«, ki objavlja obširne komentarje o podpisu britansko-francosko-turškega sporazuma v Ankaru. Na tej konferenci bi se odredilo stališče Turčije, Iraka, Irana in Afganistana do sedanjega položaja. List trdi, da je turška vlada v zadnjih pogajanjih s Sovjetsko Rusijo jasno izjavila, da ona ne more spremeniti svojega stališča do azijskega bloka vse dotlej, dokler ne bo konference, v kateri se bo proučil novo nastali mednarodni položaj.

zapadni demokraciji poskušali speljati Nemčijo in sovjetsko Rusijo v medsebojno borbo, dokazuje naravne potrebe njune zveze.

Na Daljnem vzhodu

Govorice o premirju med Kitajci in Japonci

Sanghaj, 20. oktobra. AA. DNB: Tukajšnji tisk razpravlja o možnosti za mir med Kitajsko in Japonsko, kakor tudi o angleških prizadevanjih za mir v Čungkingu. Tisk se sicer zavzema za konec sovražnosti, vendar le ob popolni ozemelski in upravnji nedotakljivosti Kitajske. Listi s skrbjo spremljajo posredovalne poskuse angleškega veleposlanika v Čungkingu. V obveščenih kitajskih krogih izražajo bojazen, da bi angleški veleposlanik poskušal izsiliti od kitajske vlade ugodnosti za Japonsko. S temi ugodnostmi bi angleški veleposlanik za primer, če bi se Japonska s tem zadovoljila, spraval skupaj protinemško fronto kitajsko-japonskega bloka. Zato kitajski listi izražajo svoje zadovoljstvo zaradi izjave maršala Cangkajška, da ne odneha od svojih starih zahtev.

Govorice o vojaški zvezi med Kitajsko in Sovjetijo

Sanghaj, 20. okt. b. V diplomatskih krogih se danes trdovratno širijo novice, da je prispela v Čungking važna vojna delegacija sovjetske zveze. Naloga te delegacije je pričeti pogajanja za sklenitev sovjetsko-kitajske vojaške zveze, ki naj bi odločilno vplivala na nadaljnji razvoj vojne na Daljnem vzhodu. Te govornice sovjetski krogi odločno zanikajo.

Zagrebska vremenska napoved: Nestalno. Zemunska vrem. napoved: Nekoliko hladneje bo na kopnem in pretežno oblačno. Tu pa tam bo deževalo.

Turčija bi posredovala med Bolgarijo in Romunijo

Sofija, 20. okt. t. »United Press« poroča iz Bukarešte, da so tamkaj mnenja, da pomeni sprememba v bolgarski vladi začetek preusmeritve bolgarske politike sploh. V Bukarešti imajo baje zanesljiva poročila, da bo turški zunanji minister obiskal bolgarsko vladu takoj, ko bo končno veljavno sestavljena in potrjena.

Trdovratno se po Bukarešti širijo vesti, da bo turški zunanji minister imel tudi sestanek z romunskim zunanjim ministrom Gafencom. Kje naj bi bil ta sestanek in kdaj, ne povedo. Saradzoglu bi romunskega državnika obvestil o svojih razgovorih v Moskvi, o naklepih Sovjetske Rusije ter bi se ponudil, da posreduje med Romunijo in Bolgarijo za mirno ureditev njunega spora, da ne bi tuje sile ta spor zlorabile za svoja vmešavanja

v balkansko skupnost, ki mora ostati neokrnjena in slozna.

Kriza v Sofiji

Sofija, 20. okt. m. Kriza bolgarske vlade tekom današnjega dne še ni bila rešena, ker car Boris nadaljuje posvete, ki jih je postavil na zelo široko podlago. Tekom dopoldneva je car Boris sprejel v avdienci bivšega predsednika zvenarske vlade Kimona Georgijeva, za tem pa bivšega predsednika vlade Andreja Toševa. Tekom popoldneva so pa bili sprejeti v avdienci bivši minister in vodja enega krila bolgarske zemljoradniške stranke Kitev, nato pa bivši minister in vodja bolgarske socialistične stranke Krsta Pastuhov. Tekom današnjega večera bo verjetno konzultiran tudi bivši zunanji minister Gulo. Dobro poučeni politični krogi zatrjujejo, da se bo posvet nadaljeval tudi še jutri ter bo car Boris verjetno takoj nato poveril mandat za sestavo vlade politični osebnosti, ki jo bo smatral za najprimernejšo. Kdo bo predsednik nove vlade, še vedno ni znano. Toda večina sedanjih bolgarskih politikov smatra, da bo najverjetneje novo vladu sestavil zopet dosedanji predsednik dr. Kjosivanov.

Politični zapiski

»Učiteljski tovariš« o banovini Sloveniji

»Učiteljski tovariš« od 19. t. m. prinaša članek pod naslovom Banovina Slovenija, kjer naglašajo njene prihodnje naloge zlasti v šolstvu. Misli, ki jih navaja, za nas sicer niso nove, ker je to že stara naša zahteva. Novo pa je, da te zahteve naglašajo »Učiteljski tovariš«, kar moramo vsekakor pohvalno omeniti. Med drugim naglašajo: »Slovenska ljudska šola naj bi se odšla še bolj neovirano dvigala, ker je ne bo težila centralistična težnja za izenačenjem šolstva v vsej državi ter naj raste povsem iz slovenskih razmer in za slovenske potrebe in vzore. S tem nikakor ne moremo podcenjevati šolstva in šolskih prizadevanj v drugih banovinah, pač pa bo mogla sproščena rast slovenske šole in njena boljša organizacija služiti kot vzor ostalim delom države ter bi s tem doprinesla najboljši del k stavbi ljudskošolske izobrazbe v vsej državi. Seveda so vsa ta pričakovanja v največji meri odvisna od gnoilne moči naroda ter bo tudi šola odraz gospodarskih razmer in prilik. Z uredbo o samoupravnih banovinah bodo te dobile tudi usodni vpliv na učiteljevo službeno razmerje. Nastavitve, premetitve in vse izpremembe osebnega značaja bodo prešle v pristojnost banovine. S tem se bo službeno pot skrajšala in poenostavila ter dopuščala možnost hitrejšega in pravilnejšega uradovanja. Upravičeno pričakujemo, da bodo vsi ti ukrepi osebne značaja samo v korist šoli in ljudski prosveti. Upamo, da bodo premetitve le izraz težnje za izboljšanje stanja prosvete in šolstva ter da se bodo napredovanja vršila v duhu pravičnosti in pridobljenih zakonskih pogojev.«

Kako se »Delavska politika« pere očitkov

Zadnja številka tega marksističnega glasila se na vse pretege trudi, da bi dokazala, kako nikdar ni socialistično gibanje pri nas imelo slikovne kakim diktatorskim režimom. Da bi bilo to zatiranje naj verjetno, ko ne more dokazati, da bi bil kak diktatorski režim le enemu voditelju jugoslovanskih socialistov skrivljel le en las na glavi, se pa poslužuje grdega natolcevanja. Govori, češ da so ustanove »Slovenčevac« tabora sprejemale milost. Enkrat so dobili 63 milijonov dinarjev in ne še tako dolgo zopet 415 milijonov. Ti milijoni so rešili gospode, da niso šli po copatah. — To je nedostojno namigovanje, ko nobena Slovenčeva ustanova doslej ni prejela niti beliča iz kake javne blagajne in ko Delavska politika sama prav dobro ve, da so tisti denarji, ki o njih govori, šli za reševanje vsega slovenskega gospodarstva, katero je bilo v nevarnosti zaradi grehov diktatorskih režimov. Toda tisti denar ni bil darovan, marveč je država tisti denar vsemu slovenskemu gospodarstvu posodila, da so slovenski denarni zavodi poslali znova likvidni in so slovenski ljudje lahko prišli do denarja. In je tudi res, da so ljudje naše stranke v naši vladi to izpeljali, da so rešili slovensko gospodarstvo posledice tistih grehov, katere so nad Slovenijo zagrešili diktatorski režimi v tistih časih, ko so centralisti slovenski narod hoteli moralno in gospodarsko uničiti. To delanje naših mož je tudi rdečim gospodarskim zadržkom ter zasebnikom prišlo v dobro. Zato je kaj malo okusno govoriti o ustanovah »Slovenčevac« tabora.

»Obzor« odgovarja »Jutru«

V svojem članku, ki smo nanj včeraj odgovorili, se je »Jutro« lotilo tudi zagrebškega »Obzora«, ker je pisal, kako JNS dela zoper sporazum. Med drugim »Jutro« pisea imenuje »Obzor« »starega framazonkega kumpana«. Zagrebški »Obzor« kajpada ni ostal dolžan odgovora »Jutru«, ki ga je odpravil s temile besedami: »Kakor se vidi, se je »Jutro« izmaknilo stvarnemu odgovoru na postavljeno vprašanje. Najbrž je »Jutro« prav zato trdilo, češ, da je »Obzor« »framazonški« list, čeprav dobro ve, da to ni res. Pač pa je znano, da je dr. Kramer svobodni zidar, kar je že večkrat bilo ugotovljeno tudi v javnosti. Ali se mar »Jutro« zdi odreka svojega svobodnega zidarstva? — Tako »Obzor«. Zdi ima besedo g. dr. Kramer, da pove, ali je framazon ali ne. Vprašanje pa je načelo njegovo »Jutro«.

Splitški Merkur zoper zagrebškega

Hrvatski listi poročajo iz Splita: »Na predlog poverjenika zagrebškega Osrednjega urada ministrstva za socialno politiko, naj se razmeji bolniška blagajna Merkur, to je, da bi Merkur deloval samo na področju banovine Hrvatske, je splitska podružnica Merkurja sklicala nujen sestanek delegatov in njihovih namestnikov. Ko so bili na sestanku podana obširna poročila, je bilo soglasno sklenjeno: 1. V vprašanju razmejitve bolniške blagajne mislimo, da bi ne bilo umestno odzvati se protestu, ki ga zahteva osrednja uprava v Zagrebu, ker je ta razmejitev neobhodna posledica novega stanja v državi. 2. Zaradi neobhodnega znižanja članstva, ki bo sledilo razmejitvi, zahtevamo od merodajnih činilcev, naj izdajo uredbo o prisilnem zavarovanju zasebnih namestencev v Banovini Hrvatske v Merkurja. 3. Da bodi Merkur edini nosilec zavarovanja vseh vrst zasebnih namestencev na področju banovine Hrvatske pod nadzorstvom bana Hrvatske. 4. Da se Merkurju vrne častno hrvatsko ime.« — Ta spor je za javnost zanimiv tudi zaradi tega, ker se je za razmejitve zavzela uradna HSS, medtem ko deluje zoper razmejitve tista skupina, ki zdaj vlada v zagrebškem Merkurju in ki je politična nasprotnica HSS ter njene politike.

Zagrebški Merkur dobil komisarja

V zvezi z razmejitvijo bolniške blagajne Merkurja, ki se je njegova uprava uprla nameravani razmejitvi, je ban banovine Hrvatske dr. Subašić postavil Merkurju komisarja v osebi dr. Rudolfa Crnić, sodnika okrajnega sodišča.

Seja SDS v Zagrebu

Belgrad, 20. oktobra. m. V Zagrebu so odpovali prvi ban SDS dr. Milan Kostić, dr. Kuda Bošković, dr. Džermanović, prof. Belenčić in Zarko Jakšić ter se bodo udeležili jutrišnje seje izvršilnega odbora bivše SDS v Zagrebu. V nedeljo pa bo imel sejo glavni odbor te politične skupine. Na nedeljski seji glavnega odbora bivše SDS bo verjetno izvoljen tudi novi predsednik te politične skupine, ker je brat pokojnega Svetozarja Pribičevića, Adam Pribičević, podal svojočasno zaradi boleznih ostavko na predsedniško mesto.

Zadržanje Italije . . .

Balkansko področje mora biti varno pred Sovjeti

Rim, 20. oktobra. t. »Informacioni del Giornale«, kjer se mnogokrat odražajo politični nazori visokih službenih mest, pišejo o zadržanju Italije v sedanem položaju naslednje:

»V rimskih diplomatskih krogih« pripišejo objavam v jugoslovanskem tisku glede mirovnega delovanja Italije na Balkanu, največjo pozornost. Nekateri jugoslovanski listi so prinesli tudi razmišljanja o posledicah, ki jih bo sovjetsko-nemška zveza imela za bodoče zadržanje Italije. Ugotovili so, da vodi Italija samostojno politiko na Balkanu. Prvi izraz te politike je bilo zblizanje med Italijo in Jugoslavijo. Italija je imela že takrat dobro voljo, da bi pospešila zblizanje tudi med Madžarsko in Romunijo ter med Madžarsko in Jugoslavijo, toda nekatere ovire so zavirale razvoj v tem pravcu. Toda po izbruhu vojne je Italija s svojim zadržanjem vse balkansko področje takoj pomirila ter sama pripomogla, da so se zalele napetosti med različnimi balkanskimi in podonavskimi državami odvijati. Italija bo pri tej politiki tudi vztrajala ne glede na kakršnekolik druge načrte, ki bi se mogli na Balkanu pojaviti. . . .

Rimsko časopisje tudi mnogo piše o Sredozemskem morju v zvezi s Turčijo. Naslednja misel je bila objavljena skoraj v vsem rimskem tisku: Dejstvo, da sta Egipt in Italija potegnili svoje čete s skupnih meja, je dokaz, da smatra Italija položaj na Sredozemskem morju za var-

nega. Prvi pogoj za to je — mirna Turčija. Sedaj trenutno obstojata dve zanimivi središči obsežnega političnega dela. Eno središče je v Belgradu in tiče Balkana, drugo središče pa je v Rimu, in tiče Sredozemlja. Predpogoj za mir na Balkanu je bil mir v Sredozemlju. Italija je s svojim mirnim zadržanjem na Sredozemlju ta predpogoj uresničila in tako dala belgrajskemu središču vse možnosti, da se koristno udeležuje za ohranitev miru na svojem balkanskem področju. Tudi Turčija je s svojim zadržanjem v Moskvi mnogo pripomogla k ohranitvi miru na obeh prostorih, na balkanskem in na sredozemskem. Preprečila je, da bi se na Balkanu pojavili vplivi, ki bi bili morali nujno roditi ljubosumna tekmovanja, intrige in nered.

Madžarska — Jugoslavija

Budimpešta, 20. oktobra. AA. Havas: »Pester Lloyd« prinaša intervju svojega urednika z jugoslovanskim trgovskim ministrom dr. Andresom. Minister je posebno poudaril, da se madžarsko in jugoslovansko narodno gospodarstvo dopolnjujeta

in da je treba trgovinsko razmerje med obema državama še razširiti.

Paasikivi odpotuje danes v Moskvo

Helsinki, 20. oktobra. t. Kakor je bilo sklenjeno, da se bo finsko odposlanstvo vrnilo takoj v Moskvo, kakor hitro bo zaključen posvet štirih vladarjev v Stockholmu, je dobil predsednik finskega odposlanstva dr. Paasikivi nalog, naj takoj odpotuje nazaj v Moskvo. Dr. Paasikivi potuje jutri zjutraj. Omeniti je treba, da je sovjetska vlada že včeraj dostavila finski vladi prošnjo, naj bi se dr. Paasikivi čim prej vrnil v Moskvo, da bodo pogajanja nadaljevali in v obojestransko zadovoljnost zaključili.

Dr. Toth — general

Berlin, 20. oktobra. AA. DNB: Hitler je imenoval dr. Totha za generala iz hvalečnosti do njegovega dela pri gradnji utrdbe za varstvo pred letalskimi napadi na zahodni fronti.

Sovjetija ponuja Ameriki — mangan

Washington, 20. oktobra. AA. Havas: Ameriško finančno ministrstvo je včeraj dobilo ponudbo za prodajo mangana ameriški vladi za vojne zaloge. Med ponudbami je zbudila pozornost tudi ponudba Leonarda Bucka, zastopnika neke sovjetske družbe, ki je ponudil 173.000 ton mangana ameriški vladi za 4.325.000 dolarjev. Finančno ministrstvo bo naknadno sporočilo, čigavo ponudbo bo sprejelo. Znano je, da je mangan ena izmed tistih ruskih surovin, ki je Nemčiji posebno potrebna.

Predsednik vlade v Novem Sadu

Belgrad, 20. oktobra. m. Sročil je dopotoval v Novi Sad predsednik vlade Dragiša Cvetković v spremstvu prometnega ministra inž. Bešlića in ministra za telesno vzgojo ljudstva Jevrema Tomića. Takoj po prihodu v Novi Sad je predsednik vlade Cvetković z obema ministroma obiskal bana donavske banovine dr. Radičevića. Kmalu za tem so prišli predstavniki novosadske JRZ, s katerimi je predsednik vlade imel daljšo konferenco. Na konferenco so prišli tudi zastopniki vse struje, ki se do sedaj niso mogle sporazumeti za skupno lokalno vodstvo. Na konferenci je bil izvoljen poseben akcijski odbor, ki bo preučeval vse vzroke za nesporazum v novosadski organizaciji ter bo pripravil vse potrebno za skupno sodelovanje vseh pristavev JRZ v Novem Sadu. Po konferenci se predsednik vlade ostal z vsemi

navzočimi na večerji. Prometni minister ter minister za telesno vzgojo ljudstva sta se za tem vrnila v Belgrad, predsednik vlade je pa ostal v Novem Sadu ter bo nadaljeval potovanje proti Subotici, od koder se bo vrnil v Belgrad še nočjo ter bo proučil pripravljeno gradivo za jutrišnje sejo ožjega glavnega odbora JRZ v Belgradu. Na tej seji se bodo jutri razpravljala vsa vprašanja, ki so v zvezi s predloženimi senatorskimi volitvami. Predvsem se bodo na jutrišnji seji določili strankini kandidati za te volitve. Od Slovencev se udeležijo jutrišnje seje ožjega glavnega odbora vsi člani, in to predsednik senata dr. Korošec, minister za gradbo dr. Krek, bivši senatorja dr. Kulovec in Franc Smodej ter bivši narodni poslanec dr. Klar.

Zastopniki ljubljanskega vseučilišča posredujejo v Belgradu

Belgrad, 20. okt. m. V Belgrad je dopotoval rektor ljubljanskega vseučilišča gosp. prel. dr. Slavič z dekanom filozofske fakultete dr. Hadžijem, dekanom tehnične fakultete inž. Hrovatom ter predstojnikom zavoda za strojništvo vseučiliškim prof. inž. Lobejem.

Zastopstvo ljubljanskega vseučilišča je v več ministrstvih posredovalo v zadevah ljubljanskega vseučilišča. Med drugim je bilo sprejeto pri gradbenem ministru dr. Kreku in finančnem ministru dr. Suteju. Oba ministra sta pokazala popolno razumevanje za potrebe ljubljanskega vseučilišča. Predstojnik zavoda za strojništvo, vseučiliški prof. inž. Lobe, ki je tudi danes došel v zastopstvom ljubljanskega vseučilišča v Belgrad, je tekom dneva še sam obiskal različna ministrstva, da preskrbi čimprej otvoritev še potrebnih kreditov za opremo laboratorijev v novi zgradbi.

Ker bo zavod za strojništvo poplavljen šele tedaj, ko bo dobljen poleg zgradbe, ki se že zida, tudi zavod za vodno in zračno silo, hoče g. prof. inž. Lobe predvsem s svojo sedanjo akcijo preskrbeti tudi kredite za zgradbo teh še potrebnih objektov. Zavoda za vodno in zračno silo bosta stala na zelo prikladnem zemljišču ob tekoči vodi Gradščice nedaleč od tehničnega poslopja. Za zgradbo tega zavoda so izdelani že vsi potrebni podrobni načrti in proračuni, prav tako za opremo.

Slovaško poslaništvo v Belgradu

Belgrad, 20. okt. m. V Belgradu je pričelo poslati slovaško poslaništvo, ki ga vodi odpravniki poslov Jozef Fieker. Prostor slovaškega poslaništva so v palači bivšega češkoslovaškega poslaništva na Aleksandrovi cesti, kamor se istosčasno preseli tudi nemški generalni konzulat z generalnim konzulom Neuhausenom na čelu.

Predpisi o klirinških plačilih

Belgrad, 20. okt. AA. Finančni minister je izdal sledeči ukrep:

1. Vse domače trdke, ki prejemajo vnaprej potom posameznih klirinžov denar z namenom, da pozneje izvozijo blago v dotično državo, iz katere so denar prejeli, so dolžne avtomatično brez kakšnega odlašanja vrniti prejeti denar v klirinž po isti poti, po kateri so ga prejeli, v kolikor v roku dve mesecev, vstevši od dne sprejema denarja, ne bo izvršen izvoz blaga iz naše države.

3. Trdke, ki so pred uveljavljenjem tega odloka sprejele dinarje iz klirinža ter v teku 3 mesecev od dneva sprejema denarja niso izvršile izvoz, so dolžne sprejete zneske vrniti v klirinž najkasneje v roku 10 dni po objavi tega odloka.

3. Pooblašča se devizna direkcija, da izda podrobna navodila. — (Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministrstva.)

Tujci, ki so lastniki delnic naših podjetij . . .

Belgrad, 20. oktobra. AA. Prijava delnic domačih delniških družb, ki so last tujcev in način njihovega izplačila.

Finančni minister je izdal tale odlok:

1. Vse delniške družbe, katerih podjetja so pri nas, a delnice so bile ali so zdaj v celoti ali delno v rokah tujcev, so dolžne najpozneje do 30. novembra 1939 prijaviti deviznemu ravateljstvu Narodne banke tuje lastnike delnic, in sicer po stanju leta 1919, 1925, 1930 in 1938.

2. Nobeno izplačilo dividendnih kuponov, užitnic z delnic, ki so bile ali so last tujcev, se ne sme izvršiti brez poprejšnjega dovoljenja deviznega ravateljstva, ne glede na to, ali se izplačilo izvrši pri nas ali pa v tujini.

3. Za vsako kršitev bo odgovorna in kaznovana delniška družba sama, za katere delnice

gre, in ustanova, ki bi izvršila izplačilo kuponov.

4. Devizno ravateljstvo Narodne banke se pooblašča, da izda podrobna navodila za izvedbo tega odloka.

(Iz banč. in valutnega oddelka fin. ministrstva.)

Zanimivo predavanje dr. Tasiča

Kakor poroča belgrajsko Vreme, je na belgrajskem vseučilišču imel predavanje o ureditvi Hrvatske z ozirom na sklenjeni sporazum vseuč. profesor dr. Gjorgje Tasič, ki je bil član trojice, katere je sodelovala pri sporazumu. Dr. Tasič je naglašal, da je bil sporazum potreben z ozirom na državne potrebe. Dokaz, da je bil sporazum državno dejanje in ne strankarsko, je dejstvo, da so pri sklepanju sodelovali strokovnjaki. Dejal je, da je ureditev Hrvatske ali zelo centralizirana federacija ali pa avtonomija zelo visoke stopnje. Treba pa je razčistiti vprašanje, ali so Srbi in Hrvati en narod in ali žele postati en narod. Federacija je sistem, ki vedno vodi k zgraditvi ene enotne nacije. Moramo pa se bojevati zoper ideologijo, ki veli, da smo trije narodi. Prvi hrvatski ideolog dr. Anton Radič je imel pravo jugoslovansko mišljenje. Predavatelj je naglasil, da je imel sam tak vtisek, da so vsi tisti Hrvati, ki so z njim sodelovali pri sporazumu, pravi Jugoslavlani v svoji duši.

Sarajevo središče Bosne in Hercegovine ter srce Jugoslavije

Sarajevska »Pravda« prinaša članek, v katerem se zavzema za to, da bodi Bosna in Hercegovina še za naprej enotna, njeno središče pa Sarajevo. Med drugim pravi: »Kakor je Sarajevo bilo poprej središče samo Bosne in Hercegovine, tako je danes postalo naravno središče vse naše države, ker je njeno zemljepisno središče. . . . Zahtevamo, da Sarajevo ostane tisto, kar je vedno bilo: središče Bosne in Hercegovine, središče naših želja in naporov, srce Jugoslavije. Nikdar se ne bomo pomirili, da bi Sarajevo v združeni domovini dobilo brezpomembno mesto, ko mu je narava sama dala, da bodi središče Jugoslavije. . . . Rea je sicer, da se more marsikaj zgoditi in Sarajevo je že marsikaj doživelo. Vendar pa je v interesu vseh nas, delati na to, da ohranimo Sarajevo kot središče Bosne in Hercegovine, in sicer ne le kulturno in gospodarsko, marveč tudi upravno središče. Na to morajo delati vse naše stranke, vse naše gospodarstvo in vsi naši kulturni delavci. Če se zgodi v tem kaka napaka, bo to usodno ne le za Sarajevo, Bosno in Hercegovino, marveč za ves naš narod. Zares, dovolj je že bilo eksperimentov!«

Osebnosti

Belgrad, 20. okt. m. Prestavljen je na pošto Sv. Lenart v Slov. gorah Franc Šuman, do sedaj poštni kontrolor na pošti Maribor II. Na poštno ravateljstvo v Sarajevu je prestavljena Marija Rapotec, do sedaj v službi na pošttem ravateljstvu v Belgradu. — Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje je postavljen za sekundarnega zdravnika v splošni državni bolnišnici v Ljubljani v 8. pol. skupini dr. Franc Debevec, pogodbeni zdravnik iste bolnišnice.

Belgrad, 20. okt. AA. V imenu Nj. Vel. kralja z ukazom kr. namestnikov in na predlog kmetijskega ministra je bil postavljen za načelnika oddelkov za kmetijsko industrijo pri direkciji za proučevanje kmetijstva za prehrano pri kmetijskem ministrstvu v 3-2 inž. Jožef Teržan, agrarni konzultant tvornice dušika v Mariboru.

Castel Gandolfo, 20. okt. AA. Stefani: Sveti oče je sprejel danes dopolne v posebno avdienco grškega princa Hristofora.



Zemljevid pokrajine krog Firth of Fortha na Škotskem, ki se zdaj tolikokrat imenuje.

Belgrajske novice

Belgrad, 20. okt. AA. Minister za trgovino in industrijo dr. Ivo Andres je priredil danes banket v hotelu Srbski kralj v čast italijanskega gospodarskega odposlanstva, ki se nahaja v Belgradu. Banketa so se udeležili italijanski poslanik na našem dvoru Indelli ter predsednik delegacije dr. Maci skupaj s člani. Prav tako so se banketa udeležili člani jugoslovanske gospodarske delegacije na čelu z dr. Savo Obradovićem, pomočnikom trgovinskega ministra.

Belgrad, 20. oktobra. AA. Prometno ministrstvo sporoča, da so v ministrstvu sasedena vsa budžetska mesta in da so izprani krediti za sprejem delavcev pa zato v bodoče ne bodo upošteevane prošnje za sprejem novih oseb za kakršnokoli službo pri državnih prometnih ustanovah.

Belgrad, 20. oktobra. AA. Gradbenega ministra dr. Kreka so danes obiskali rektor ljubljanske univerze dr. Slavič s tremi dekanami ter rektor belgrajske univerze general Micich.

Belgrad, 20. oktobra. AA. Kot posledica spojitve ozemlja svobodnega mesta Gdanska z nemškimi rajhom, se bo telefonska in radiotelegrafska pristojbina pretvorila iz goldinarjev v nemško marko.

Belgrad, 20. oktobra. AA. Danes ob 10 dopoldne je bila seja državnega odbora za volitev senatorjev pod predsedstvom dr. Antona Korošca, predsednika senata in predsednika državnega odbora. Na seji so razpravljali o tekočih poslih. Prihodnja seja bo sklicana pisмено.

Belgrad, 20. oktobra. AA. Finančno ministrstvo je izdalo odlok, da se do nadaljnjega odloka pri plačevanju skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka, kakor tudi pri plačilu carine nad valorem z blago, ki se uvaža iz tujine in je fakturirano z latinski angleškimi funti, zaračunava zlati angleški funt v dinarjih po tečaju 441.50 din za 1 zlati angleški funt. S tem odlokom se zamenja odlok finančnega ministrstva z dne 17. maja 1938. (Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministrstva.)

Belgrad, 20. oktobra. AA. Zaradi pospeševanja sajenja tobaka v državi in da se ustreže upravičenim zahtevam sadilcev je uprava državnih monopolov na svoji zadnji seji sprejela vrsto sklepov v tem smislu. Ti ukrepi se poleg Hercegovine nanašajo tudi na ostale proizvajalske kraje tobaka: Južne Srbije, Severne Srbije in Vojvodine.

Belgrad, 20. oktobra. m. Danes ob 11 dopoldne so se nadaljevala pogajanja med italijansko in našo gospodarsko delegacijo. Italijansko gospodarsko delegacijo vodi ravatelj oddelka za izmenjavo blaga za inozemstvo in za valute Mario Mazen.

Belgrad, 20. oktobra. m. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra predpisal uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe o emisiji 6 odototnega državnega posojila za javna dela in državno obrambo od 14. aprila 1938. Uredba določa, da se v § 18. o emisiji 6 odototnega državnega posojila za javna dela in državno obrambo na koncu prvega odstavka dodajo še besede: »tudi poštne hranilnice«.

Belgrad, 20. oktobra. m. Minister za notranje zadeve je na podlagi točke 9 § 54. finančnega zakona za leto 1939-40 po odobritvi ministrskega sveta predpisal pravilnik za epišne upravne oblasti.

»...Ko po obličju Evrope vsak dan bolj raste senca božjih sovražnikov«

Iz nagovora papeža Pija XII. na litvanskega poslanika

Rim, 19. oktobra.

Novi litvanski poslanik pri Sveti Stolici dr. Stanisław Girdvainis je nastopil svoje službeno mesto. Papežu Piju XII. je v Castelli Gandolfo pri slovesnem sprejemu izročil pooblastilna pisma in papež je imel ob tej priliki nanj in na litvanski narod naslednji nagovor:

»Srečen je za nas današnji dan, ki vidi, da izredni poslanik in pooblaščen minister litvanske republike po prekinitvi (diplomatskih stikov) tu izroča svoja pooblastilna pisma. Ne dvomimo, da katoličani vaše države z iskrenim veseljem in pristranim odobravanjem pozdravljajo ta dogodek.

Ko se v političnem sestavu Evrope in v medsebojnem razmerju narodov razvijajo dramatični dogodki, pride litvanski narod v središče krščanstva, da potrdi svojo popolno zvestobo dolžnostim in smotrom, ki mu jih označuje njegova narodna volja do življenja in verskega preteklost.

Ta katoliški narod, ki je vedno tako blizu Naši očetovski ljubezni in Naši pastirski skrbi, vidi v tem dejanju, ki se tu odigrava, srečno poročilo za bodočnost: znamenje, da odnosi med litvansko vlado in Sveto Stolicjo stopajo v novo dobo, v kateri se bodo še vselej vprašanja med Cerkvijo in državo mogla kmalu harmonično rešiti, v duhu modrosti in pravice, da bo dobro za svoboden razvoj verskega življenja med narodom.

Blagovoliše, gospod minister, pred Nj. Eks. gospodom predsednikom republike tolaščiti naše globoko zadovoljstvo, s katerim smo sprejeli misli in besede, ki ste jih izrazili v njegovem imenu, in mu zagotovite, da se bomo čutili srečne, da bomo mogli vpra-

šanja z vseh področij in v vseh ozirih, ki se tičejo razmerja med Cerkvijo in državo, reševati v tistem duhu pravičnosti, ki izvira iz lojalnega zaupanja in ki daje eni in drugi strani, vsaki izmed obeh oblasti, možnost normalnega in mirnega izpolnjevanja svojega dela.

Gospod minister, državo, katere sin ste in kateri na tako visoki stopnji služite, ste označili kot »predstraža katoličanstva na severu«. Te lepe besede, ki so prišle iz vaših ust, so prišle prav iz srca vašega naroda, ki je bil v vsej preteklosti vdan Sveti Stolicji; to so časten naslov za Litvo. V njih je poudarek odločne volje, da se hoče vedno notranje in z deli na zunanji pokazati vredno tega naslova in pomena, ki ga izraža — tudi če bi stikali kdaj za potrditev in izvedbo tega ideala zahtevala žrtve.

V svesti si lastnih dolžnosti, ki nam jih nalaga služba vrhovnega pastirja, ne bomo opustili naše delavnosti, ki je vedno vsa usmerjena le k rešitvi duh in se ne bomo — ne da bi nas kdo k temu pozival — vmešavali v čisto svetne spore in vprašanja za zemljo med državami.

Toda tudi dolžnost te službe nam ne dovoljuje, da bi zapirali oči, ko vstajajo nove nevarnosti, ki jih ni mogoče premeriti, in to prav za rešitev duh; ko po obličju Evrope, ki je v vseh svojih osnovnih potezih krščansko, raste vsak dan bolj grozeča temna senca božjih sovražnikov v misli in delu. V takih okoliščinah je treba za ohranitev kulture in v nujnosti tudi

za obrambo krščanske dediščine odločilnega sklepa, bolj kot kdaj prej v zgodovini — bodočo pot Evrope, za prospeh vsakega naroda, majhnega ali velikega.

Država, ki v plemenitem, visokem pojmovanju prizna Kristusovemu nauku tisto svobodo, ki mu gre, da se živi in prakticira, si s tem zbira duševnih sil, na katere v težkih in žalostnih urah more računati. Povsod, kjer je nauku evangelija dana polna svoboda, bo krščansko pojmovanje prevladalo ne samo duše državljanov, ampak tudi vsa razna in vsakovrstna področja javnega življenja. In čim bolj krščanska pravica, krščansko bratstvo, krščanska ljubezen oživlja in vodi posameznike in skupnosti, tem bolj se v srcih narodov in v odnosih drugega k drugemu utrjuje neko duševno ozračje, v katerem je mogoče, celo lahko, rešiti tudi taka vprašanja, ki so danes videti ali so dejansko nerešljiva.

Da, sredi dnevnih dogodkov imajo krščanski narodi še posebno pravico do naše skrbnosti in naše pastirske čuječnosti, naši sinovi in hčere v Litvaniji pač razumejo, kako daleč gremo z njimi. Združeni smo z njimi v njihovih neomajnih zagotovilih zvestobe in v zaupanju v Boga, katerega vsemogočna pomoč more pomirjati Evropi, ki se bo vrnila k pojmom pravice, bratstva in svojega krščanskega poklica, odpreti nova pota k napredku in procvitu.

Polni tega upanja pošiljamo litvanskemu narodu — oblastnikom in podložnikom — naš pristrčen pozdrav; in iz globine srca prosimo obilnega božjega blagoslova vsem njegovim sinovom in zlasti vaši ekselenci.

nekoliko po poldne. Uradno poročilo pravi, da angleška letala sploh niso prišla v stik s tujimi letali, ki so baje nemška, ker so se tako hitro odstranila.

Mnenje angleškega letalskega ministra o letalstvu v Franciji

London, 20. okt. AA. Posebni dopisnik Reuterja, ki je pridružen britanskemu letalstvu na Francoskem, poroča:

Po tridnevnem obisku na Francoskem se je britanski letalski minister Kingsley Wood odpravil včeraj popoldne v London. V svoji izjavi je posebno poudaril svoje obudovanje za ureditev letalskega letalstva, ki bodo s kar največjo hitrostjo lahko prepelele ranjence na Angleško. Kingsley Wood je v svoji izjavi tudi dejal, da so angleška letala v prvih 12 dneh vojne prepelela žive in ranjence čez Rokavski preliv in da se je pri tem ponesrečilo samo eno letalo. Padlo je v morje, a so ga skupaj s posadko potegnili na suho.

Zahodna fronta

Berlin, 20. oktobra. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo sporoča: Po borbi v obeh krajih južovzhodno od Saarbrücka je zavladal na zapadu spet mir. Razen topniške in ugledniške delavnosti ni bilo na vsem bojišču nobenih posebnih dogodkov.

Pariz, 20. oktobra. AA. Havas. Sporočilo z dne 20. oktobra jutraj se glasi: Noč mirna. Dež. Aktivnost patrol na obeh straneh na številnih točkah bojišča.

Pariz, 20. oktobra. AA. Havas. O priliki nenadnega napada, ki je bil izvršen včeraj ob zori, je bilo 50 francoskih vojakov obkoljenih od sovražnika. Po najnovejših poročilih, ki so s tem v zvezi prišla v Pariz, sledi, da ta četa vojakov ni bila obvladana v teku operacij umikanja s postojank, ki tvorijo črto za nadzorstvo, temveč v teku več napadov in krajevnih spopadov, ki označujejo dotik med francoskimi in nemškimi četami na raznih krajih na novi liniji francoskega odpora. Gre torej za incident, do katerega je prišlo mnogo kasneje po umiku francoskih predstraž, ki je bil izvršen brez vsake težave. Kar se tiče usode tega oddelka, menijo, da so bili ti vojak, kolikor jih je ostalo živih, ujeti. Nemški napad je predstavljal operacijo, ki je postavila v pokret znatnejše sile, kakor pa so efektivni, katere običajno uporabljajo za te vrste krajevnih napadov. V teku včerajšnjega dne ni prišlo do nobenega pomembnega dogodka. Vzdolž vse fronte vlada mir. Tu pa tam se zavzemajo novi kraji na novih postojankah. Nemci z vso naglico urejajo svoje postojanke, Francozi pa utrjujejo in ojačujejo brez prestanka svoje linije, ki so znane že od nedelje. Prav tako je na raznih krajih prišlo do kratkega topniškega streljanja, pa tudi patrole so bile aktivne. Pretres včerajšnjega nemškega poročila, ki je bilo objavljeno tudi po radiu, (ki ga je tudi »Slovenec« objavil), dovoljuje, da se poda pravo stanje stvari. Predvsem je poročilo nemškega poveljstva propagandno delo.

Glavni podatki, zlasti pa številke v tem poročilu niso točne. Tako govori nemški komunikacijski precejšnji število francoskih ujetnikov navajajo mnogo večje število, kakršno pa je zapisano v seznamu izginulih vojakov, ki ga vodi francosko poveljstvo. Nekaj takega se je zgodilo tudi z letali. Nemci trdijo, da je bilo zbitih vsega skupaj 11 nemških letal, medtem ko samo število tistih nemških letal, ki so padla na francoske linije in to so edina letala, o katerih francosko poveljstvo vodi svoj register, znaša 24 v teku septembra. Podobnih netočnosti je v nemškem poročilu še več, zlasti kar se tiče ranjenih vojakov. Zaradi tega se sploh ni treba spuščati v pobljanje teh trditev, kakor tudi ni potrebno govoriti o točnem razporedu vojskih sil, ker to spada v vrsto tistih stvari, o katerih francosko in britansko poveljstvo ne želi dati podatkov za širšo javnost, ker jih smatra za čisto vojaške tajnosti.

Na vseh frontah - zatišje

Vojna na morju

Magnetični torpedi?

Pariz, 20. okt. t. »United Press« objavlja vest, da v mornarskih krogih zahodnih držav mnogo razmišljajo o uspehih nemških podmornic v borbi proti angleškim vojnim ladjam. Pojavilo se je celo mnenje, da se je Nemčiji posrečilo zgraditi posebne vrste torpedov, ki so magnetični in jih magnetična sila sama vleče proti ogromnim količinam jekla in železa v sodobnih vojnih ladjah. Običajni torpedi se mora namreč držati površine, ako hoče ohraniti smer, ki mu je bila dana. Moderne vojne ladje so torej z ozirom na to okrepile samo svoje boke, ki se ujemajo z vodno črto, in so bile pred torpedi kolikor toliko varne. Torpedi, ki so leteli globlje v vodi, cilja tako rekoč ni-

koli niso zadeli in ladje tudi ni bilo treba okrepjevati na tistih krajih, ki segajo globoko pod vodo. Pri zadnjih torpediranjih »Courageous« in »Royal Oak« pa očitno niso bili v uporabi navadni torpedi, ker jih nikdo ni opazil na površini vode. Šli so torej verjetno v večji globini. Za to domneva, da so morali imeti magnetično glavo, ki jih je potegnila proti železnim ladjam. Pomorski strokovnjaki bodo to možnost zdaj strogo proučevali in bodo morale mornarice podvesti čisto nove obrambne ukrepe, da se obvarujejo proti temu nevarnemu novemu nasprotniku.

Bitka na morju?

London, 20. okt. AA. Stefani: Iz Kodanija izveemo, da se je slišalo včeraj močno bombardiranje zahodno od Skageraka na Jütlandu. Bombardiranje se je začelo popoldne in se je končalo ponoči. Mislijo, da so stopile v akcijo nekaj milj od obale vojne ladje velike tonaže.

Nemška grožnja nevtralcem

Washington, 20. okt. AA. Havas: Sporočila nemške vlade, da bo Nemčija brez obvestila potopila vse ladje nevtralnih držav, ki bi jih spremljale vojne ladje Anglije ali Francije, v Washingtonu še niso dobili. Ameriški krogi potrjujejo, da bi takšen nemški nastop doživel splošno obsodbo v USA v imenu moralnih načel in mednarodnega prava, dejansko bi pa ostal brez praktičnega pomena za USA. Listi pišejo, da Pittmanov načrt nevtralnostnega zakona prepoveduje ameriškim ladjam plovbo v pristanišča vojujočih se strank in da je tako zmanjšana nevarnost pred torpediranjem.

Kako so angleške torpedovke preganjale nemško podmornico

London, 20. okt. AA. Havas: Mornariško ministrstvo sporoča pripovedovanje očitnega preganjanja neke nemške podmornice. Angleške torpedovke so krenile proti severu in preganjale nemško podmornico. Vlekel je veter iz severovzhodne smeri in dež je zatemnil obzorje. Po poročilu, ki je dospelo, je podmornica zaplula proti jugu ter so kontratorpedovke odplule za njo. Po večurni vožnji so ladje prišle na označeno mesto, zmanjšale brzino in se razvrstile po vnaprej pripravljenem načrtu. Vsi mornarji so bili na mostu in opazovali morje, pa čeprav so prej izdržali večje napore in bi zdaj morali počivati. V začetku ni bilo nobenega rezultata, dokler neka torpedovka ni dala znaka z zastavico. Vse ladje so začele s preganjanjem. Metati so začele granate proti podmornici in veliki količini ter po načrtu. Slišati je bilo zamolke detonacije kovinskih skatel, ki imajo polmetrski premer in katere vsebujejo stisnjen zrak. Videlo se je, kako voda pljuska ali pa kakor bi dež padal in udarjal ob morsko površino. Bombe so eksplodirale pod vodo v raznih globinah in stresale ladje, odkoder so bombe padale. Ko so se eksplozije polegale, je nastalo vprašanje, če je napad dosegel svoj cilj. Vsi so s pogledi iskali na gladini vode madeže od olja, ali pa pojav podmornice na vodi. Ko so ugotovili, da na vodi ni bilo nobenega sledu o tem, so začeli ponovno metati granate. Toda tokrat z uspehom. Najprej se je pokazal sprednji del podmornice, kmalu pa se je pokazal tudi stolp, ki se je odprl in se je posadka podmornice pojavila na palubi. Posadka je že zmerom mogla imeti torpida in zato se ni vedelo, če se namerava vdati. Zato je bilo treba biti oprezen. Posadka pa se je medtem začela reševati. Nekateri so skočili v morje. Kontratorpedovke so spustile svoje čolne in sprejele posadko. Večina članov posadke so bili mladi možje. Bili so vsi zelo prestrašeni od napada. Potem so dobili rum in tople obleke. Člani posadke nemške podmornice so nato pripovedovali o svojih vtisih, dokler so bili v notranjosti podmornice. Slišali so eksplozije granat vse bolj in bolj, zlasti po prvem napadu. Kljub poškodbam, ki so jo utrpeli, so imeli za trenutek upanje, da je bil napad ustavljen. Toda ta pavya je bila kratka, ker se je ponovno zašlišal šum granate. Zašlišala se je tudi eksplozija, instrumenti v podmornici so bili uničeni. Voda je začela pro-

dirati v notranjost podmornice in zato je edino preostalo, da poskušajo priti iz nje, na površje vode, kar so tudi storili. Kmalu potem, ko je bilo moštvo rešeno, se je podmornica potopila.

Vojna v zraku

Nemška letala nad Škotsko

London, 20. okt. AA. Reuter. Letalsko ministrstvo je izdalo poročilo, po katerem je v nekem kraju v Aberdeenshiru padel na zemljo neki nemški balon. Ta balon so preiskali strokovnjaki. Na balonu je bila privezana dolga žica in ko so jo priključili na električni kabel, se je balon vnel in zgorel. Policija je našla na balonu napis v nemščini: Pazi! Nevarnost! Smrt!

London, 20. okt. t. Pomorsko poveljstvo poroča, da so bili storjeni vsi potrebni ukrepi za obrambo vojne luke, ko so se davi prikazala nad Firth of Forthom tuja letala, katerih narodnosti pa ni bilo mogoče ugotoviti. Bomba ni bila vržena nobena.

Nadaljšnja poročila o obisku tujih letal nad škotsko obalo pravijo, da so bili izdani varnostni znaki proti letalom po vsem vzhodnem Škotskem. Po nekaterih mestih so bili izdani znaki kar trikrat zaporedno, tako da je bilo prebivalstvo večji del dopoldneva v zatočeniših. Veliko število angleških letal se je dvignilo na raznih krajih ter križarilo po zraku. Podrobnosti o tem napadu pa še manjkajo. (Reuter).

Prva letala so prišla visoko nad Firth of Forth ob 11 dopoldne. Drugič so bila naznanjena

Nemški službeni glas o Rooseveltovem pozivu v prid severnim državam

Berlin, 20. okt. AA. DNB: Nemška diplomatska politična korespondenca piše o Rooseveltovi poslanici švedskemu kralju Gustavu II.: Rooseveltov poziv, poslan s pristankom 20. poveljarjev ameriških držav švedskemu kralju o priliki konferencie v Stockholmu ima vsekako zelo velik pomen. Kakor je znano, je pred nekaj tedni vseameriški kongres sprejel sklepe, po katerih se lahko reče, da so v celoti v skladu s današnjimi razmerami. Ne samo, da so poudarili željo, naj se vojna čimprej konča, temveč so tudi vztrajali na tem, da bodi vojna človečanska in zato so protestirali proti temu, da pridejo na črno listo živež, obleka itd., ker to pomeni nečlovečansko ravnanje proti ženskam in otrokom. Ta najnovejša Rooseveltova poslanica dejansko potrjuje pomen sklepov panamskega kongresa. Poslanica izraža voljo, naj bi obveljala načela nevtralnosti,

ki so jih proglasile tudi severne države. Nemčija popolnoma razume iskreno prizadevanje raznih narodov, da ostanejo nevtralni, kakor tudi njihovo željo, da se vojna vodi v mejah mednarodnega prava. Nemčija ni nikoli skušala druge narode zaplesti v vojno, ker ti narodi mislijo, da niso v nobeni zvezi z vojno, in zato hočejo po vsaki ceni ostati ob strani. Nemčija je slovesno izjavila, da želi vojno voditi človečansko. Če USA želi apelirati na pravico nevtralnosti, bi bilo treba kar najodločneje zahtevati izvajanje vojnega prava glede tihotapstva, tem bolj, ker bi Nemčija to zahtevalo podprla. Če bo ta želja deležna razumevanja tudi drugih držav, ki se ne bi smele dati izigrati v svoji nevtralnosti, potem bo poskus tistih, ki bi radi vojno razširili tudi na druge narode, popolnoma propadel.

Preseljevanje Nemcev

Iz Sovjetske Rusije preselijo 400.000 Nemcev

Moskva, 20. okt. t. V Moskvi so se danes začela pogajanja med zastopniki nemške in sovjetske vlade za preselitev 400.000 Nemcev, ki jih naj Nemčija po pogodbeni zahtevi Sovjetske Rusije preseli s sovjetskega ozemlja na svoje lastno nemško ozemlje. Nemško odposlanstvo vodita tajni svetnik Hoewener in generalni konzul Saucken, ki je znan iz letošnjega nemškega spora. V nemških krogih izjavljajo, da ta preselitev ne objema 250.000 Nemcev, ki prebivajo ob Volgi in na Krimu. Sovjetska vlada je tudi pripravljena izpustiti iz koncentracijskih taborišč vse zaprte Nemce ter jih odpraviti na nemško mejo.

Tallin, 20. oktobra. AA. Stefani: Včeraj se je iz tukajšnjega pristanišča odpravilo z neko ameriško ladjo v Gdino 1200 Nemcev, starcev in invalidov. Neka druga skupina 800 Nemcev se je pa odpravila iz Permaua prav tako v Gdino.

Berlin, 19. oktobra. AA. »Nemška politično-diplomatska korespondenca« se bavi s preseljevanjem Nemcev iz baltičkih držav ter pravi med drugim:

Tolažljive vzpodbude nemških službenih mest

Vse nemški narod pozdravlja z dobrodošlico prve baltičke Nemce, ki so zapustili ozemlje, ki so ga njihovi očeti pred stoletji priključili k evrop-

Tudi Amerika proti freudizmu

Potem ko so resni raziskovalci v Evropi že davno spoznali nevedržnost Freudovih psihoanalitičnih teorij, so pričeli ameriški senzacionalni listi, predvsem gotovi lažni znanstveni listi častiti Freuda kot odkritelja novih resnic in življenjskih načel. Kakor pa poročajo katoliški tedniki, je pred kratkim poznani ameriški znanstvenik dr. Karel Horney pod naslovom »Nova pota v psihoanalizi« napisal knjigo, ki prikazuje judovskega psihoanalitika kot človeka zapadlega 19. stoletja, čigar mehanistično dušeslovje z novo znanostjo 20. stoletja, ki je usmerjena metafizično, nima nič skupnega in tudi nič skupnega imeti ne more. Izdajatelj takšnih senzacionalnih listov, pripominja nek katoliški list k tej knjigi, morajo na svoje veliko presenečenje ugotoviti, da se je znanost obrnila od Freuda in se vedno bolj približuje izročilu krščanstva o bistvu duše. Dr. Horney dokazuje v svoji knjigi, da mlajši raziskovalci hodijo popolnoma drugo pot kakor Freud. Dr. Horney zlasti poudarja, da spada Freud v miselni svet 19. stoletja in da je bil v prvi vrsti biolog, ki pa si je v svoji prešernosti domisljal, da je voditelj dušeslovnih raziskovanj v 20. stoletju. Popolnoma ujet v nazore 19. stoletja je mogel podati le mehanične razlage za zelo zapletena duševna dogajanja. Zaradi tega se je tudi le na to omejil, da je navedel kemično fiziološke vzroke kot razlago za osebnostno zavest človeka, za dednost duševnih znakov in za razliko spolov. Od tod si je tudi mogoče razložiti, da se je Freud, kakor največ mislecev preteklega 19. stoletja, napram verskim in нравnim pojavom duševnega življenja le »nevtralen« zadržal. Toda novejša raziskovanja so pa že davno prišla do ugotovitve, da je treba priznati verske in npravne nagone kot bistveno funkcijo duševnega življenja. Psihoanaliza že davno ni več kaka lažiznanost, v kateri bi vsak neresnež mogel duševne pojave razlagati kot motnje v svetu spolnega življenja, kakor je to Freud poizkušal. Ta znanost nasprotno človeka zopet priznava kot duhovno celoto. Tako se mlada znanost zopet korak za korakom približuje katoliškemu izročilu, ki duševne motnje vseh vrst razlaga iz bista človekove osebnosti in jih kot takšne skuša premagati. Ta znanost išče pravih vzrokov in ta pot jo vodi k resnici.

Prekrasna francoska filmska umetnina po nesmrtnem GOETHEJEVEM romanu!

WERTHER

Režija: Maks Ophüls. Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri

Film velike in globoke ljubezni, poln neznosti, ljubezni, ki se je rodila pri prvem srečanju dveh mladih romantičnih src, ljubezni, ki je spopolnila dve harmonični duši nerazdružljivo eno, ljubezni, ki je morala po prvih pomladanskih sončnih dneh okupiti kalvarijo odgovorov in nesrepe tuge. Ljubezni, ki je trajala preko groba...

Nabavite si vstupnice za ta film še v predprodaji!

Sodelujejo: Pierre Richard
Willm, Annie Vernay, Jean Gal-
land in drugi.

KINO SLOGA Tel. 27-30

Gospodarstvo

Dvig tečajev državnih papirjev

Konec tega tedna je zaključila borza tržniše državnih papirjev v stalno čvrstem razpoloženju. To razpoloženje je pogotovo tečaje izredno navzgor, kar kaže naslednja tabela najvažnejših tečajev na zagrebški borzi na koncu preteklega in tekočega tedna:

	13. oktobra	20. oktobra
7% invest. posojilo	—	94—99
vojna škoda	402 bl.	425—435
begluške obveznice	68—72	79—80.50
dajm. agrarji	65—68	72 bl.

	13. oktobra	20. oktobra
8% Bler	87 bl.	94—98
7% Bler	85 bl.	87—93
7% posojilo DHB	—	—
8% stab. posojilo	90 bl.	96 bl.

Tudi delnice beležijo v teku tega tedna znatno povišanje tečajev. Trboveljska je na koncu prejšnjega tedna beležila 170—172.50, v petek, dne 20. t. m., pa že zopet 190—195 pri zaključku po 190.

Naši trgovinski odnosi z Madžarsko

Trgovinski minister dr. Andres je dal belgradskemu dopisniku »Pester Lloyd« izjavo o potrebi nadaljnjega izboljšanja trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko. Minister dr. Andres je opozoril na slično strukturo obeh držav. Madžarska ima znatno industrijo, ki bi lahko mnogo izvažala v Jugoslavijo. Jugoslavija ima pa mnogo surovin, ki bi prišle prav ravno madžarski industriji. Nadalje bi Madžarska lahko mnogo izvažala po naših pristaniščih in je tudi turizem važna panoga za izboljšanje gospodarskih odnosov. Nato je minister orisal sedanje stanje trgovinskega prometa. Izrazil je željo, da naj blagovni promet po možnosti preseže svojo prejšnjo višino. Naš medsebojni promet trpi največ zaradi sistema izvoznih omejitev v okvirju kontingenov, ki se drže večinoma zelo nizko. Plačilni promet pa zadeva v svoji sedanji obliki na tečaje, ki se morajo v obojestranskem interesu čimprej odstraniti. Naš trgovinski in plačilni sporazum z Madžarsko poteče na koncu leta 1936. Do tega termina se mora sestati jugoslovansko-madžarska mešana komisija. Ta mora pri svojih obravnavanjih obravnavati vsa vprašanja, ki zadevajo medsebojni gospodarski promet, pa jih tudi urediti, tako da pride do olajšanja in poglobitve gospodarskih odnosov obeh držav.

Ureditev banovine Hrvatske

Ureditev položaja banovinskih uradnikov na Hrvatskem. Izšla je uredba o službenih odnosih banovinskih uradnikov, ki velja v banovini Hrvatske. Uredba je stopila v veljavo dne 19. oktobra. Uredba določa med drugim, da se morejo uradniki imenovati in tudi napredovati, zaradi čim bolj uspešne organizacije banovine Hrvatske tudi brez ozira na predpise čl. 49 uradniškega zakona, okrajni načelniki pa brez ozira na roke, predpisane v odstavku 1. uradniškega zakona in čl. 88. zakona o notranji upravi. Tudi je dovoljeno sprejemanje v banovinsko službo iz evobodnih poklicev. Tako sprejetemu uradniku odreja ban zavetno grupo z ozirom na šolsko in strokovno izobrazbo in na trajanje časa, prebitega v prostem poklicu. Nadalje so uvedeni tudi novi nazivi za posamezne uradniške skupine.

Uredba o preračunu, računovodstvu in računskemu sodišču banovine Hrvatske je izšla v »Narodnih novinah« z dne 19. t. m. in je tako stopila v veljavo na področju banovine Hrvatske. Preračun sestavlja starešina oddelka za finančne posle na podlagi predlogov posameznih oddelkov ter ga predlaga banu, ki ga dostavlja saboru na pretno in odobritev najkasneje mesec od njegovega sestanka v rednem pozivu. Obenem se predlaga tudi računski zaključek. Vsi dohodki in izdatki stoji pod vrhovnim nadzorom in kontrolo bana poleg kontrole, ki jo ima računsko sodišče. Ban izvršuje banovinski preračun. Nabave do 5000 din se zaključujejo neposredno, od 5—25.000 din komisijskim potom, od 25.000—100.000 din komisijskim potom z najmanj 3 ponudbami. Nabave nad 100.000 din se morajo predložiti odboru za oceno nabav, ki šteje 5 članov. Nadalje predpisuje uredba točno delokrog računskega sodišča, ki odgovarja Glavni kontroli. Ustanovlja se tudi banovinsko odvetništvo zaradi zaštite imovinskih interesov banovine Hrvatske. Z 19. oktobrom so prenehale delovati na Hrvatskem vse krajevne kontrole pri vseh oblasteh in ustanovah banovine Hrvatske. Računsko sodišče pregleduje tudi nadzorstvo okoli izvrševanja preračunov občin, krajskih imovinskih občin vodnih zadrug.

Posesne izpremembe v Ljubljani in okolici

V zemljiški knjigi okrajnega sodišča ljubljanskega je bilo od zadnjega poročila znanomanih prav mnogo prenosov lastninske pravice. Bile so znanomane naslednje kupne pogodbe:

Palma Franjo in žena Marija, posestnika v Ljubljani, Zadruga ulica št. 9, sta prodala Franju Musarju, šolekemu upravitelju v pokoju in soprogi Ani, Vodmatska cesta št. 5 par. št. 155-8 in 155-5 k. o. Udmat z vsemi poslopi za 77.000 din.

Podlesnik Franciška, posestnika v Ljubljani, Predjamska ulica št. 29, je prodala Ivanu Podlesniku, nameščencu davčne uprave v Ormožu in njegovi soprogi Pavli posestvo vl. št. 507 k. o. Vič, obstoječe iz hiše št. 12 v Rožni dolini cesta IV z vrtom za 80.000 din.

Kocbek Greta, posestnica, Ljubljana, Emonska cesta št. 25, je prodala gđ. Radojki Vrančičevi in gđ. Nevenki Vrančičevi, Ljubljana, Azbetova ulica št. 2 par. št. 280-4 k. o. Zgornja Siska v izmeri 808 m² za 53.328 din. — leta lastnica je prodala Ljudmili Drolčevi, soprogi okrajnega veterinarja v Radovljici par. št. 280-7 k. o. Zgornja Siska v izmeri 835 m² za 34.000 din. Soprogo Josipu Drolcu, veterinarju v Radovljici par. št. 280-6 k. o. Zgornja Siska v izmeri 849 m² za 36.000.

Ivanica Olipova, zasebnica v Belgradu pa je od Kocbekove kupila par. št. 280-5 k. o. Zgornja Siska v izmeri 889 m² za 40.320 din.

Prelog Ela, Ljubljana, Zidovska ulica št. 2 je prodala Dani Mužini, soprogi magist. uradnika v Ljubljani, Celovška cesta št. 32 par. št. 237-3 k. o. Dravlje v izmeri 500 m² za 18.000 din.

Sesek Ivan, ključavničar v Ljubljani, Tržaska cesta št. 115, je prodal Ivani Rusovi, orožnikovi soprogi na Tržaski cesti št. 83 del parcele št. 105-1

k. o. Vič v izmeri 666 m² za 40.000 din. Grilj Rudolf, železničar v Zalogu št. 84 je prodal Antoniju Godec, posestnici v Smarčnem pod Smarno goro št. 33, posestvo vl. št. 1282 k. o. Kašelj, obstoječe iz hiše št. 84 v Zalogu in pritlikalnici za 40.000 din.

Auersperg Emil, Ljubljana, Novi trg št. 5, je prodal Danici Grudnovi, zdravnikovi soprogi v Belgradu posestvo vl. št. 90 k. o. Jezero, obstoječe iz hiše, gospodarskih poslopij, njiv, travnikov in ribnika za 127.000 din.

Živinske kužne bolezni v Sloveniji

Po najnovejšem štirinajst dnevnem izkazu živinskih kužnih bolezni posnemamo, da obstoje poleg svinavke in parkljeve, o kateri smo že poročali, še naslednje živinske kužne bolezni in v naslednjih okrajih:

Vranični prisad: okraj Ljubljana mesto, Moste.

Garje konj: okraj Celje: Poljče, obč. Braslovce. Okraj Kamnik: Vrh pri Sv. Trojici obč. Moravče. Okraj Maribor desni breg: Razvanje obč. Hoče.

Hehručasti izpuščaj goved: okraj Maribor desni breg: Rače obč. Rače.

Svinjska kuga: okraj Črnomelj: Črnomelj-mesto: Krasine obč. Gradac. — Okraj Dravograd: Sp. Kapla obč. Kapla. — Okraj Kamnik: Domžale: Preserje obč. Homec. — Okraj Ljubljana-okolica: Kamnica obč. Dolso; Zalog obč. Polje; Rašica obč. Smarčno pod Smarno goro; Podgora in Vižmarje obč. St. Vid nad Lj. — Okraj Maribor desni breg: Cigonci obč. St. Bistrica; Slov. Bistrica. — Okraj Maribor levi breg: Jareninski vrh obč. Jarenina; Sv. Trojica v Slov. gor.; Kaniža, Kresnica, Štrikovce obč. St. Ilj v Slov. gor. — Okraj Slovenj Gradec: Topolšica. — Okraj Šmarje pri Jelšah: Kanče, Zetale obč. Zetale.

Svinjska rdečica: okraj Brežice: Sela obč. Dobova. — Okraj Črnomelj: Sadinja vas obč. Semič; Zunič obč. Vinica. — Okraj Dravograd: Bistra obč. Črna; Dobrije obč. Guštanj; Plat obč. Mežica; Sv. Danijel obč. Prevalje. — Okr. Gornji Grad: Bočna; Sv. Primož obč. Ljubno. — Okraj Kamnik: Bela obč. Motnik. — Okraj Kočevje: Rajndol obč. Mozelj. — Okraj Slov. Konjice: Stranice obč. Konjice; Božje obč. Oplotnica. — Okraj Litija: Moravče obč. Sv. Križ; Poljane obč. Stična; Besnica obč. Trebešje; Blečvrh obč. Višnja gora. — Okraj Ljubljana-okolica: Samotorica obč. Horjul; Dragomer obč. Log; St. Jošt. — Okraj Logatec: Cerknica; Zverovnica obč. Cerknica; Babna polica obč. Stari trg; Ledina obč. Žiri. — Okraj Maribor desni breg: Lokanja vas obč. Črešnjavec; Razvanje, Rogoza, Sp. Hoče obč. Hoče; Visole obč. Slov. Bistrica; Sp. Poljskava; Vojitna obč. Smarčno na Pohorju; Zg. Poljskava. — Okraj Maribor levi breg: Korena; Počehova, Hrenca obč. Košaki; Brengova obč. Sv. Anton v Slov. gor.; Sp. Gašteraj obč. Sv. Jurij v Slov. gor.; Sp. Porčič obč. Sv. Lenart v Slov. gor.; Cirknica, Dobrenje obč. St. Ilj v Slov. gor. — Okraj Ljubljana-mesto: Sv. Peter - Ljubljana.

Kuga čebelarstva: okraj Maribor desni breg: Laporje. — Okraj Ptuj: Podgorci obč. Sv. Lenart pri Vel. Nedelji.

SERGIJE PANIN

Fran Jug film

KNEZ J. TRUBECKOJ — PIERE RENOIR
— FRANCOISE ROSAY — ANDREE GUIZE —
SYLVIA BATAILLE

Potreba bombaža. Zveza tekstilne industrije je predložila ministru trgovine in industrije predstavo, v kateri ugotavlja, da danes ni mogoče več nabavljati bombaža in bombažnega prediva iz Nemčije in Češko-moravskega protektorata in da vlada negotovost tudi glede nabav iz Italije. Zato bodo domače predilnice morale v večji meri skrbeti za potrebe naših tkalnic. Njihova kapaciteta je v ta namen zadostna. Toda vse je odvisno od možnosti nabav surovega bombaža. Zlasti zahteva Zveza, naj merodajni faktorji insistirajo na tem, da tuje tvornice bombaža izvrše zaključke za dobavo bombažnega prediva, kakor so se pogodile z našo industrijo.

Stanje Narodne banke. Dodatno našemu poročilu z dne 19. t. m. o stanju Narodne banke navajamo še, da so se menična posojila banke zvišala za 4.44 na 2.397,1, dočim so lombardna posojila bila zmanjšana za 39.9 na 129,45 milij. din. Med pasivi so državne terjatve narasle za 1.6 na 38.55 milij. din, prav tako razni računi za 60.55 na 573.755 milij. din, dočim so širovne naložbe padle za 41.57 na 882.4 milij. din.

Splošna maloletniška družba, d. d. v Ljubljani ima občni zbor dne 6. novembra ob 20 v mestni posvetovalnici (bilanca od 1. jan. 1938 do 31. marca 1939, volitve treh članov uprave in treh članov nadzornika).

Srbska tvornica stekla v Paračinu. Sklican je občni zbor delničarjev te družbe z namenom, da se zviša glavna podjetja. Sedaj znaša glavna 1 milij. din. — Večina delnic te družbe se nahaja v rokah zagrebške družbe Združene tvornice stekla, prej Viljama Abela dediči.

Strokovni tečaj zavoda za pospeševanje obrti

Zimski strokovni tečaj Zavoda za pospeševanje obrta ZTOI. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani namerava tudi v letošnjem letu preko jeseni, zime in spomladi prirediti strokovne tečaje za izpopolnitev mojstrov, kakor tudi pomočnikov v raznih rokodelskih strokah. Ti tečaji bodo važni tudi za pripravo pomočnikov na mojstrski izpit. V teh tečajih se bo poučevalo strokovno risanje, obrtno knjigovodstvo in trgovsko poslovanje v obrtu, obrtna kalkulacija, računanje, korespondenca, slogoznanstvo, tehnologija, gradivoznanstvo in blagovoznanstvo. Prireditve posrednih tečajev bo odvisna od tega, če se javi zadostno število kandidatov-interesentov. Tečaji se bodo vršili v prostorih Tehniške srednje šole in to po večini v popoldanskem in v večernem času med tednom, pa tudi ob nedeljah dopoldne. — Vabimo obrtnike, kakor tudi pomočnike, da se najkasneje do 20. oktobra t. l. prijavijo s posebnim dopisom, v katerem naj navedejo točno svoj naslov, obenem pa tudi označijo, za katere teh tečaje se zanimajo in ali žele posejati pouk v popoldanskem času ali zvečer, odnosno ob nedeljah in praznikih. Vse prijavitelje se bo pravočasno obvestilo o programu tečaja in drugih podrobnostih.

Strokovni tečaj Zavoda PO Zbornice za TOI v Celju, Mariboru in Novem mestu. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani namerava prirediti v teku jeseni, zime in pomladi več strokovnih tečajev za mojstre in pomočnike pri svojih poslovalnicah v Celju, Mariboru in Novem mestu. V poštev bodo prišli tečaji za obrtno knjigovodstvo in kalkulacijo, za strokovno risanje, blagovoznanstvo, tehnologijo in slogoznanstvo. Ter splošni tečaj za pripravo na mojstrski izpit. Ker bo prireditve tečajev odvisna od tega, kolikor bo prijaviteljev in za katere vrste tečajev se bodo zanimali, vabimo, da se oni obrtniki in pomočniki, ki bi želeli obiskovati katerega navedenih tečajev, prijavijo s posebnim dopisom ter navedbo točnega naslova kakor tudi označbo, kateri tečaj bi hoteli obiskovati, najkasneje do 30. oktobra t. l. Prijavo je treba poslati za interese novomeškega okoliša poslovalnici Zavoda PO Zbornice TOI v Novem mestu, celjskega okoliša poslovalnici Zavoda PO Zbornice TOI v Celju, mariborskega okoliša pa poslovalnici Zavoda PO Zbornice TOI v Mariboru. Prijavitelji bodo prejeli podrobnejša pojasnila pisмено.

Tečaj za mizarstvo risanje za začetnike v Ljubljani. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredi za mizarstvo mojstre in pomočnike, ki še ne obvladajo zadostno strokovnega risanja, poseben tečaj za strokovno risanje, ki se bo vršil ob nedeljah dopoldne od novembra do maja 1940 v prostorih Tehniške srednje šole. Poleg strokovnega risanja bodo udeleženci tega tečaja mogli posejati tudi posebne tečaje o obrtnem knjigovodstvu in kalkulaciji, slogoznanstvu in tehnologiji, ki se bodo vršili v popoldanskih ali večernih urah med tednom izločeno v prostorih Tehniške srednje šole. — Vabimo interese, da se prijavijo pisмено najkasneje do 20. oktobra t. l. e točno navedbo naslova ter označbo »mizarstvo risarski tečaj« na Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani.

Strokovni tečaj za električno varjenje. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani bo v novembru začel s prirejanjem tečajev za električno varjenje, ki se bodo vršili v posebej opremljeni delavnici v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Pouk in praktične vežbe se bodo vršile tako v rednih dnevnih tečajih, ki bodo trajali povprečno po 10 do 12 dni po 8 ur dnevno, ali pa v popoldanskih ali večernih urah za one, ki so zadržani, da bi posejali celodnevni pouk. Vabimo mojstre in pomočnike kovinskih strok, da se prijavijo v tečaj pisмено e točno navedbo svojega naslova in označbo »tečaj za električno varjenje«, pri čemer naj omenijo, ali bi želeli obiskovati redni tečaj, ali popoldanski ali večerni. Prijave je poslati najkasneje do 20. oktobra t. l. na Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani. Podrobnejša pojasnila dobe prijavitelji pisмено.

Revizija kartelnih sporazumov in cen. Iz Belgrada poročajo, da se v ministru trgovine in industrije dela na reviziji kartelnih sporazumov in cen, in sicer na osnovi uredbe o pobljanju draginje, ki določa to revizijo.

Salonski francoski film po romanu Georg Ohneta. Dve sestrji iz bogate, ugledne hiše ljubita istega moža. Mlajša se z njim poroči, starejša mu je ljubica. — Katera bo zmagala v tej ogorčeni borbi?

Kino Mafica tel. 21-24

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Novo združbo. V zadržni register so bile vpisane nove zadruge: Posojilnica Kmečke zveze v Ljubljani, z. n. j. Člani načelstva: Kobau Franc, Lipar Fran, Modic Martin, dr. Lavrič Jože, Maček Jakob, dr. Voriš Josip, Finec Milan, Puš Ludvik in Cencelj Ivan. — Nabavljajna zadruga rezervnih oficirjev z. o. j. Člani načelstva: dr. Vrhunec Vinko, Lorgier Alfonz, Prinčič Edvard, Gregorič Milan, Gasperin Rudolf in Zupančič Josip. — Strojna zadruga na Bregu (pri Kranju) z. o. j. — Stavbna zadruga Slomškov dom Laško, z. o. j. — Gospodarska zadruga Radalovič z. o. j. — Jamstvo in »Rečička zemljoradniška drvarsko-gradjevinarska zadruga« z. o. j. (včlanjena pri Gl. zvezi erbskih kmetijskih zadrug). Člani načelstva so: Ivan, Anton, Anka, Franc in Anton Matek.

Odprava konkursa: Farič Mirko, trgovec v Mariboru, Beltnavska cesta 31 (sklenjena prišla na poravnava). Termotehnični zavodi d. d. v likvidaciji in Račar pri Mariboru (ker ni več upnikov kot eden in ker ni kritja za stroške postopanja).

Vloge v madžarskih bankah. Od konca avgusta do konca septembra so se vloge pri budimpeštanskih bankah in Poštni hranilnici zmanjšale za 45.8 na 647.5 milij. pengő, dočim so vloge na tekočih računih narasle za 29.1 na 789.4 milij. pengő, tako da so skupne vloge na koncu septembra znašale 1445.9 milij. pengő.

Osnovanje uvozne centrale v Holandiji. V Holandiji je osnovana splošna uvozna centrala s sedežem v Haagu. Ta centrala bo izdajala uvozna dovoljenja, ki so določena v zakonu o uvozu. Za katere predmete bo potrebno uvozno dovoljenje, še ni znano.

Borze

Dne 20. oktobra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 6.893.985 din, na belgrajski pa 6.069.000 din. V efekth je znašal promet na belgrajski borzi 3.950.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj

London 1 funt	177.30—180.50
Pariz 100 frankov	100.15—102.15
Newyork 100 dolarjev	4406.75—4466.75
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg	742.70—751.70

Ljubljana — Svoobodno tržišče

London 1 funt	219.17—222.27
Pariz 100 frankov	123.80—126.10
Newyork 100 dolarjev	5490.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.52—1238.52
Amsterdam 100 gold.	2301.35—2339.35
Bruselj 100 belg	917.53—929.53

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring

Solun 100 drahm	32.65—33.35
---------------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring

Solun 100 drahm	32.15—32.85
---------------------------	-------------

Curih, Pariz 10.135, London 17.89, Newyork 446.—, Bruselj 74.80, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.—, Stockholm 106.20, Oslo 101.25, Kopenhagen 86.075, Buenos Aires 105.—.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 425 —435

v Zagrebu 425 —435

v Belgradu 424.50 denar

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—100, agrarji, 54—56, vojna škoda promptna 425—435, begluške obveznice 79—81, dalm. agrarji 72—75, 8% Blerovo posojilo 92—95, 7% Blerovo posojilo 88—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 94—97, 7% stab. posojilo 96—98. — Delnice: Narodna banka 6800—6900, Trboveljska 175 do 185.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 94—99, agrarji 54—58, vojna škoda promptna 425 do 435 (428), begluške obveznice 79—80.50 (80.50), dalm. agrarji 72 blago, 4% severni agrarji 51—57, 8% Blerovo posojilo 94—98 (96), 7% Blerovo posojilo 87—93, 7% stab. posojilo 96 blago. — Delnice: Narodna banka 6500 denar, Trboveljska 190 do 195.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98 denar, vojna škoda promptna 424.50 den., begluške obveznice 78—79 (78), dalm. agrarji 71 do 75 (73), 6% šumske obveznice 72.50—73.50 (74), 8% Blerovo posojilo 91—92 (91), 7% Blerovo posojilo 87—89. — Delnice: Narodna banka 6850 denar, Priv. agrarna banka 195 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Vse je neizpremenjeno. Promet srednji.

Sombor. Oves: bački, sremski in slavonski 140 do 142; koruza: bačka, prompt. 111—113. Ostalo neizpremenjeno. Promet 41 vagonov.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani (mesto), dne 18. oktobra t. l. Voli I. vrste 5.50 do 6 din, voli II. vrste 5 din, voli III. vrste 4 do 4.50 din, telice I. vrste 5.50 do 6 din, telice II. vrste 5 din, telice III. vrste 4 do 4.50 din, krave I. vrste 4 do 4.50 din, krave II. vrste 3.50 do 4 din, krave III. vrste 2.50 do 3 din, teleta I. vrste 6 do 7 din, teleta II. vrste 6 din, prašiči, domači špeharji, 9 do 9.50 din, sremski špeharji 10 do 20 din, prašiči pršutarji 8 do 9 din za 1 kg žive teže. Goveje meso I. vrste prednji del 12 din, zadnji del 14 din, goveje meso II. vrste prednji del 10 din, zadnji del 12 din, goveje meso III. vrste prednji del 8 din, zadnji del 10 din, svinjina 16 do 17 din, slanina 15 do 17 din, svinjska mast 21 do 22 din, čisti med 18 do 21 din, goveje surove kože 8 do 11 din, telečje surove kože 13 din, svinjske surove kože 10 din za 1 kg. Pšenica 190 do 210 din, ječmen 195—220 din, rž 175—200 din, oves 180 do 230 din, koruza 145 do 185 din, fižol 400 do 600 din, krompir 125 din, seno 65 do 90 din, slama 30 din, jabolka I. vrste 400 din, jabolka II. vrste 350 din, jabolka III. vrste 200 din, hruške I. vrste 700 din, hruške II. vrste 500 din, hruške III. vrste 200 din, pšenična moka do 325 din, koruzna moka 240 din, ajdova moka 350 do 500 din za 100 kg. Drva 110 do 115 din za kub. meter, jajca 1 do 1.25 din kos, mleko 2.25 din za liter, surovo maslo 22 do 28 din za 1 kg, grozdje 4 do 10 din za kg. Navadno mešano vino v gostilnah 8 do 10 din za liter, finejše sortirano vino 12 do 18 din za liter.

Cene kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju, dne 16. oktobra t. l. Goveje meso I. vrste 10 do 14 din, goveje meso II. vrste 9 do 12 din, goveje meso III. vrste 8 do 10 din, svinjina 16 din, slanina, suha, 24 din, svinjska mast 19 din, čisti med 24 din, neoprana volna 28 din, oprana volna 35 din, goveje surove kože 11 din, telečje surove kože 13 din, svinjske surove kože 7 din za 1 kg. Pšenica 250 din, ječmen 235 din, rž 200 din, oves 175 din, koruza 150 din, fižol 400 do 500 din, krompir 90 do 100 din, lucerna 19 din, seno 75 din, slama 50 din, jabolka I. vrste 500 din, jabolka II. vrste 350 din, jabolka III. vrste 250 din, hruške I. vrste 600 din, hruške II. vrste 450 din, hruške III. vrste 300 din, pšenična moka 350 din, koruzna moka 250 din, ajdova moka 400 din, ržena moka 350 din, koruzni zdrob 350 din za 100 kg. Drva 80 do 100 din za kub. meter, jajca 1 din za kos, mleko 2 do 2.25 din za liter, surovo maslo 32 din za 1 kg.

Ljubljanski botanični vrt

Iz zgodovine vrta - Največjo zaslugo za današnjo ureditev vrta imala profesor
Alfonz Paulin in vrtnar Franc Juvan

Ker se prav sedaj precej piše o naši slovenski univerzi, je prav, da se ob tej priliki spomnimo zopet našega univerzitetnega botaničnega vrta z vsemi njegovimi vrtilinami in nedostatkami ter tako zbudimo zanimanje naše slovenske javnosti za načrte in potrebe, ki jih goji ljubljanski botanični vrt. Da pa bomo še lažje razumeli njegove upravičene težnje, je prav, da spoznamo zgodovino in razvojno pot te svoje kulturne ustanove.

Prvi večji javni vrt v Ljubljani

Poizkus prvega botaničnega vrta je napravil na svojem posestvu baron Ziga Zois (1747—1819). Baron Ziga je kupil mestni zid z jarkom, katerega je zasul z materialom iz zidu in napravil prostor za svoj vrt. Kasneje je dobil ta prostor ime Zoisov graben in po letu 1876 Zoisova cesta.

Tu je napravil Ziga Zois večje parke, katere je nasadil za tedaj ogromne vsote denarja samega grmicevja in dreves, saj pravi sporočilo, da je samo za rastline porabil nad 30.000 gld. Zois je bil tedaj prvi, ki je v Ljubljani nasadil večji vrt in ga tudi odprl širšemu občinstvu.

Na Brdu pri Kranju pa je živel v tej dobi brat Zige, baron Karel Zois, priznan florist, ki je na svojem posestvu postavil za tedanje razmere precej velik skalnak. Tu je dojel v pretežni večini našo domačo planinsko floro, imel pa je tudi nekaj rastlin iz inozemstva. Uredil je večidel vrta z eksotičnim drevjem in grmovjem. Vrt je veljal kot najlepši na Kranjskem. Nasledniki barona Karla so imeli zelo malo razumevanja za planinske rastline in so skalnake zanemarili in pozneje razrušili. Ostal je samo park z drevjem in cvetličnimi grmi.

Maršal Marmont ustanovil botanični vrt

V tem času je služboval v Ljubljani kot gimnazijski prefekt na licejski gimnaziji (pozneje državni gimnaziji na Vodnikovem tergu) priznani znanstvenik na polju floristike Fran de Paula Hladnik, ki je bil rojen 1773 v Idriji in je umrl v Ljubljani leta 1844. Hladnik je zbiral in urejal našo floro na dvorišču gimnazije, kjer je imel precejšen vrt.

Po francoski okupaciji se je Hladnik obrnil na tedanjega guvernerja ilirskih dežel, maršala Marmonta, in ga zaprosil, naj določi prostor, kjer bo stal ljubljanski botanični vrt. Vpoštev sta prihajali le dve zemljišči: na lžanski cesti, ki ga je imela v posesti c. kr. Kmetijska družba, in prostor pod Rožnikom. Hladnik se je zavzel za svet ob lžanski cesti in leta 1810 je ustanovil tu botanični vrt maršala Marmont. Kot pripovedujejo, je sam zasadil nekaj dreves, med njimi lipo in brest, ki še danes stojita. Ostala drevesa, 5 po številu, pa so pred nekaj leti zaradi prevelike obsežnosti podrli. Zakaj se je Hladnik prav za ta svet tako zavzel, ni znano. Eni trdijo, da zaradi bližine Golovca in Barja, drugi pa zopet, da je prav tu rastle neka zelo redka zvrst vrbe. Del botaničnega vrta je zavzemal ob ustanovitvi svet, na katerem so imeli vojaki svoje krompirjeve njive, drugi del pa, kot že rečeno, je dala c. kr. Kmetijska družba. Ker pa je vrt postal premajhen, so del zidu podrli in obzidali svet, ki ga je ponovno podarila leta 1842 za znanstvene namene Kmetijska družba. Sedanjí botanični vrt ima še vedno isti obseg, kakor ga je imel leta 1842. Iz tega časa izvira še nekaj zidovja.

Botanični vrt živalarji pod različni upravitelji

Po ustanovitvi je prenesel Hladnik vse rastline z licejskega vrta na botanični vrt, in teh je bilo nekaj tisoč, ter je z njimi zasadil del vrta. Pozneje je zelo pomnožil število rastlin. Botanični vrt je vodil 27 let in šele, ko je leta 1837 popolnoma oslepel, je prepustil vrt zdravniku Ivanu Nepom. Biatzovskemu, ki je bil tedaj vodja civilne bolnišnice v Ljubljani. Imel je tudi predavanja iz rastlinoslovja na licejski gimnaziji. Za vrt se ni mnogo zanimal. Ko so leta 1850 ukinili licej, je bil dr. Biatzovsky premeščen, na njegovo mesto pa je stopil takrat zelo znani botanik Fleischmann. Rojen je bil v Dolu pri Ljubljani. Spisal je več botaničnih del, ki pa niso našla pravega razumevanja. Leta 1844 je izšla knjiga »Übersicht der Flora Krains« izpod njegovega peresa. Pa tudi ta knjiga ni našla med tedanjimi floristi prave veljave, ker je bila zelo pomanjkljiva.

Tudi Fleischmann se, kakor Biatzovsky, ni dosti praktično zanimal za botanični vrt in ni vrt po Hladniku pokazal nobenega napredka.

Leta 1867 je Fleischmann nenadoma umrl, oskrba botaničnega vrta pa je prišla v roke profesorja botanike Konška. Tudi ta ni kazal zanimanja za našo floro in vrt, ki je začel hitro propadati. V vrt je nastavil za vrtnarja Rulica, ki pa se je briga bolj za lastno korist in je kot trgovski vrtnar in sadjar zasadil skoraj polovico vrta s sadnim drevjem in zelenjavo, ki jo je potreboval zase.

Doba profesorja Alfonza Paulina in vrtnarja Franca Juvana

Šele na posredovanje tedanjih floristov je Rulic zgradil nekaj planinskih gričev in zasadil grede z rastlinami. Ko je bil Konšek upokojen, je bil postavljen za kustosa botaničnega vrta tedanji gimnazijski profesor Alfonz Paulin (1886), ki se je z neverjetno žilavostjo poprijel dela za preureditev in spopolnitev botaničnega vrta. Prav tedaj je bil naš botanični vrt na robu propada, in v resnici gre zahvala za ves napredek vrta g. svetniku Paulinu. Zabil je saditev kulturnih rastlin, sam pa je sistematično uredil vrt. Tudi Rulic je kmalu stopil v pokoj, za njim pa je prevzel službo sedanji vrtnar Franc Juvan.

Profesor Paulin je bil leta 1910 upokojen, a vrt je vodil še naprej in je bil leta 1921 imenovan za ravnatelja botaničnega vrta. Deset let nato je bil stalno upokojen. Gospod ravnatelj je bil v svoji službi silno natančen in le temu se je zahvaliti za dvig vrednosti vrta.



Botanični vrt iz leta 1870

Navzlic visoki starosti je redno vsak dan hodil na vrt, kjer je sam urejal semena, došlo pošto in pozimi odpošiljal za zamenjavo naša semena. Tedaj je vrt dopisoval s 25—30 tujimi vrstami. Pod njegovim skrbnim vodstvom se je izučil tudi Juvan, ki danes velja za najboljšega poznavalca naše flore. Postal mu je desna roka in neobhodno potreben. Skupaj sta prepotovala vso Slovenijo in znosila v vrt vse mogoče rastline ter ga tako izdatno povečala. Botanični vrt je ob prevzemu profesorja Paulina štel okoli 2800 rastlin in nekaj nad 200 grmov in dreves. Ko je leta 1931 stopil g. ravnatelj v zaslužni pokoj, je imel vrt že nad 8000 vrst rastlin. Postavili so več novih planinskih gričev, sistematično razdelili vrt, napeljali vodo, zgradili vodne bazene, kjer se vzgajajo vodne in močvirne rastline. Mnogo se je boril tudi za rastlinjak, ki je za vrt velike važnosti, a to se mu ni posrečilo.

Po njegovi upokojitvi je sprejel večino vodstva in poslov Franc Juvan. Ker je imel pod direktorjem Paulinom dobro šolo, vrt ni začel propadati, marveč se je še nadalje razvijal. V dokaz za to so novi alpski griči, ki jih je sedanji upravnik zgradil sam in ki ustrezajo vsem potrebam naših planinskih rastlin. V teh letih je pomnožil izmenjavo semen med 60—70 vrstami. Lansko leto je botanični vrt izdal indeks s približno 1000 vrst semen. Odposlali so preko 3000 vrst semen v najrazličnejša mesta in države. Botanični vrt je v redni zvezi tudi z Ameriko, Japonsko, Avstralijo itd.

Tudi sedaj hodi g. Juvan še vedno po naših in inozemskih planinah in množi rastline v našem vrtu, vse to pa ob lastnih stroških, ker mu tudi vrt ne more nuditi nikake denarne pomoči, saj dobi letno le okoli 18.000 din, od katerih pa mora plačevati delavca in še vodo. Pred 15 leti je imel vrt letno približno 48.000 dinarjev.

Seznami za semena, ki jih botanični vrt razpošilja drugim vrtovcem, so prav zaradi pomanjkanja denarja pisani s pisalnim strojem in razmnoženi, dočim pošiljajo drugi botanični vrtovi lepe tiskane kataloge. Vsaj zaradi tega naj se podpre naš vrt, da nas ne bo sram stopiti pred druge države. Zanimivo je, da naročajo tuji vrtovi pri nas le največ semena naših pristno kranjskih rastlin: Primula carniolica, Lilium carnolicum, Lilium dalmaticum, Daphne Blagayana, razne orobanke, kamenokreče

itd. Poleg tega pa odpošilja botanični vrt tudi žive rastline, posebno one, ki se težko vzgoje iz semena.

Vrt je brez rastlinjaka

Kot že rečeno, ima danes botanični vrt na tisoče grmov in dreves vseh vrst, ki rastejo pri nas v Evropi, Ameriki, Afriki in Avstraliji, poleg tega pa še nešteto rastlin, eno in večletnih. Pa se vprašajmo, kako se more vzgojiti in šele prezimiti vsa ta množina (dosti je tudi grmov in dreves, ki ne prenese naše zime) rastlin, ne da bi se jih kaj uničilo, brez vsakega rastlinjaka? Saj ima pri nas že vsak krakovski vrt svoj cvetličnjak, le botanični vrt, ki je državna kulturna ustanova, ga nima. Zato je gotovo, da dela g. Juvan na svojem malem, a širrom sveta dobro znanem botaničnem vrtu čudeže, da ima toliko najraznovrstnejše flore.

Vodja vrta je danes g. profesor Jože Lazar. Kdo ve, kdaj se bo spomnila država, da tudi naš botanični vrt nima rastlinjaka, ali pa se bo prej našel kak mecen, ki bo s tem, da



nje. Gimnazije in meščanske šole so že mnogo redkeje v vrtu. Najredkeje pa prihajajo v svoj vrt — slušatelji botanike. Medtem pa hodijo dijaki in dijakinje učiteljske šole zelo pogosto v botanični vrt pod vodstvom g. profesorja dr. Šmajdka. Iz tega lahko vidimo, koliko se zanima naša mladina za kulturne ustanove, in precej jih je, ki romajo do univerze ali še delj, ne da bi vedeli, kje se nahaja botanični vrt.

Med starejšimi floristi je bil stalni obiskovalec botaničnega vrta pokojni zdravnik dr. Högl, ki je navzlic svoji starosti redno zahajal na vrt. Pa tudi danes je precej znanstvenikov-botanikov, ki redno hodijo na botanični vrt.

Tujci hvallijo naš botanični vrt

V ponos vrtu pa je, da po njem sprašujejo tujci, ki prihajajo v Ljubljano, kar nam priča, da ima v inozemstvu mnogo prijateljev. Vsi pa se zelo laskavo izražajo o lepi ureditvi in ogromnem številu rastlin, ki jih ljubljanski botanični vrt premore. Le razumeti ne morejo, kako da ni mogoče vrta razširiti, preurediti in postaviti rastlinjakov.

Prav v tem času se mnogo govori o preselitvi botaničnega vrta z lžanske ceste pod Rožnike, vendar vprašanje še dolgo ne bo aktualno, ker ni potrebnega denarja. Sicer pa je mnogo primernejše, da se odkupi nasproti ležeče zemljišče in se tako razširi vrt in dobi prostor za ves ogromni rastlinski material, ki je sedaj stisnjen na tako majhnem prostoru.

Vrt nujno zasluži večjo podporo

Največja skrb, ki jo ima naš botanični vrt, je denarno vprašanje. Ljubljanski botanični vrt dobi podporo le od države, in to okoli 18.000 dinrjev letno. Od drugih ustanov nima nobene pomoči. Od tega denarja dobi delavstvo okoli 12.000 dinarjev in ostane vrtu za nabavo potrebnih knjig, zemlje, loncev, lesa, za popravila in — vodo le 6000 din na leto, kar je odločno premalo. Ker pa je botanični vrt tudi v tujkosprometnem oziru zelo važen činitelj, bi bilo prav, da bi vrt dobil od ljubljanske mestne občine vsaj vodo brezplačno.

Pri nas v Jugoslaviji je naš vrt v primeri s prostorom najbogatejši na rastlinstvu in je njegov semenski katalog največji. Semena, ki se redno pobirajo od vseh mogočih rastlin, dobe takoj na vrečico ime in letnico ter se vložijo v posebne omare. Prav sedaj jeseni je botanični vrt poln plodov in semen v vseh mogočih oblikah in barvah. Nekateri plodovi so pravi umotvori glede oblike in tudi mehanizma. Saj je dovolj, da se dotakneš plodu neke buče in že ti izstrelijo stotin semen. Drugim pa se zopet razpuste ob dotiku svilnatih las, ki ti v dlani hitro naraščajo, in jih veter pri najmanjšem sunku nosi v neznane daljine.

Zlati in srebrni, kovinsko zeleni in modri klasi raznih trav se ti klanjajo med rdečimi jagodami kotoneastra. Vse je dozorelo in čaka samo skrbne roke vrtnarja, da pobere te plodove in semena in jih tako obvaruje pogina. (n—n)

Poplava vojnih iznajdb

Angleški patentni urad ima v sedanji dobi težko delo. Z vseh strani ga oblegajo razni iznajditelji — ali vsaj mislijo, da so — in mu ponujajo svoje iznajdbe, ki naj bi omogočile uspešno obrambo domovine in uničile hudobnega sovražnika. Urad pa mora vse preizkusiti, čeprav se na prvi pogled vidi, da je vmes tudi veliko nesmiselnosti, ki jih je rodila onemogla domišljija.

Majhen pogled v kopico teh iznajdb, kakor ga je uradnik patentnega urada dovolil nekemu časnikarju, nam takoj pokaže, kako daleč gre najnovejša iznajdljivost.

Neki kemik v dolgem poročilu opisuje svoj najuspešnejši način protiletalske obrambe: doseči je treba, da oblaki zmrznejo, na nje se postavijo topovi — in konec je strahu pred sovražnimi letali. Drugi se pečajo z istim vprašanjem in predlagajo svoje načrte balonov, na katerih so bešeni topovi in topničarji. Drugi še nepriznani iznajditelji predlagajo nova letala, ki so opremljena s škarkami in kosami kot bojni vozovi egiptovskih faraonov, drugi spet ponujajo načrte bombnikov, ki bombe na dolgi vrvi vlečejo za seboj in opletajo z njimi po sovražnikovih glavah. V teh načrtih se seveda spet pojavljajo velikanske rakete, ki naj bi vrnoro služile najrazličnejšim namenom, tudi, da bi

sovražna letala pehala iz ozračja na zemljo. Posebno duhovito je neki aparat, ki bi ga bilo treba pritrditi na zadnji voz vlaka. Aparat bi med vožnjo za vlakom skrivaj, kakor z neko pasto za čevlje mazal svetle tračnice, da sovražnik ne bi mogel opaziti, kako teče proga. K hitremu koncu vojne naj bi pripomogli novi baloni z močnimi magneti, ki bi sovražnikovim vojakom trgali puške iz rok, še močnejši magneti pa bi tako med poletom balona privlačili k sebi z zemlje celo tanke in strojnice. V tej zbirki so tudi osnutki novih granat, ki bi na sovražnika bruhali bolhe in ostelo z boleznimi okuženimi golazen; dalje brizgalne, ki bi sovražne vrste preškrpale s cementom in bi tako na vsem lepem okameneli; topovi na zračni pritisk, ki mečejo v sovražne jarke dolge kače; kabli z električnim tokom visoke napetosti, ki bi jih rakete vlekle preko sovražnikovih vrst. Nekdo predlaga granato, ki deluje tudi kot top, v višini izstrelji iz sebe še eno, nekoliko manjšo granato. Presenetljiv je načrt novega tanka z velikimi rezili, ki deluje kot stroj za košnjo — ta bi sovražnika razrezal na kosce. Neka starejša dama pa v svoji ponudbi predlaga, da bi vojaška oblast izučila velike ptice kormorane, ki bi potem poleteli nad Essen, kjer bi z visokih dimnikov v Kruppovih tovarnah kljuvali omet in opeko. — V tej zbirki si uradnik patentnega urada, kakor je sam potožil, želi samo ene iznajdbe še, ki bi jo z zanimanjem vzel v roke: povsem zanesljivo sredstvo zoper zmešane možgane.

Vojni humor v Londonu

V Londonu si pripovedujejo:

Politični razgovor v avtobusu. Eden potnikov, ki je doslej molčal, odpre usta: »Rajši bi vsak dan deset ur delal za Nemčijo, kakor deset minut za Anglijo.«

Sledi tepež. Razjarjeni potniki planejo na tega človeka, ga vržejo ven in zvlečejo na polico.

Policijski komisar zaslišuje: »Torej ste zares rekli te besede?« — »Zares, in to je tudi moje prepričanje!«

Vse začne mrmrati in brundati. Skoraj bi se vrgli na nesramneža in mu pustili kaj za spomin. A komisar ukaže mir in spet vpraša: »In kaj ste po poklicu?« — »Grobar« — je bil odgovor.



Bazeni in tople grede



Nov skalnak na vrtu

Droline novice

Koledar

Sobota, 21. oktobra: Ursula in tovarišice, mučenice; Hilarij.

Nedelja, 22. oktobra: 21. pobinkoštna; misijonska nedelja.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Tončka Završnik, vdova po dr. Palčiču roj. Göderer, učiteljica na Vrhniki. Zapušta žalujočega moža in dva sina. Pogreb bo danes ob pol 5 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Križu. — Na Hranilniški cesti 11 za Bežigradom je mirno v Gospodu zaspala gospa Antonija Plestnjak roj. Rozman. Za njo žalujejo soprog, štirje sinovi in dve hčerki. Pokopali jo bodo danes ob 3 popoldne. Naj jima sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† V ljubljanski splošni bolnišnici je v sredo umrl g. Franc Zalar, železovinar, star 49 let. Zapušta ženo in tri otroke. Pogreb bo danes ob 3 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na župnijsko pokopališče na Viču. Naj v miru počiva! Žalujočim naše sožalje.

Osebnosti

— Diplomski izpit so opravili na višji pedagoški šoli v Zagrebu učitelji: Bolta Slavko, Cejan Nada, Grile Ljudmila, Havliček Josip, Heric Teja, Hrabalek Janko, Košir Franciska, Košorok Jože, Kramar Erna, Petek Andrej, Stegu Jožica, Trdan Tone, Turk Ida in Žižek Albin. Čestitamo!

— Za inženirja kemije so bili na kemičnem oddelku ljubljanske univerze diplomirali: Andrej Karel iz Prekmurja, Agneza Hillniger iz Celja, Rado Rakusa iz Maribora in Ludvik Primožič iz Ljubljane. Čestitamo!

Občinstvo bežigradskega okraja

obveščam, da sem otvoril

podružnico
elektrotehničnega podjetja
na Tyrševi cesti št. 51 (poleg kavarne Majcen). Sprejemam in izvršujem vsa elektroinstalacijska dela, popravila likalnikov itd. Zaloge in dobava vsega instalacijskega materiala in žarnic.

Mihelič Ivan

elektrotehnično podjetje,

Ljubljana, Borštnikova trg št. 1, telefon 27-04.

Podružnično: Tyrševa cesta 51.

— Odbor za podpore vojaškim vpoklicancem. V smislu temeljne uredbe o podporah rodbinam za vojaške vpoklicance je bil ustanovljen tudi pri ljubljanskem okrajnem sodišču podporni odbor, ki ima odločati o višini podpor. Na odredbo starešine ljubljanskega okrajnega sodišča je bil imenovan za predsednika tega podpornega odbora pri tukajšnjem okrajnem sodišču za ves njegov okoliš sodnik okr. sod. g. Jože Rus, za njegovega namestnika pa sodnik okr. sod. g. Albin Torelli.

— Polovično vozino je odobrila generalna direkcija državnih železnic vsem obiskovalcem razstave sodobne bolgarske knjige, ki bo v Ljubljani v Narodnem domu od 22. do 29. oktobra t. l. Na odhodni postaji kupijo obiskovalci celo vozno karto do Ljubljane ter legitimacijo K-15. Na razstavi jim bo na legitimaciji potrjeno, da so obiskali razstavo, nakar se s starim voznim listom, ki ga na postaji ne smejo oddati, vrnejo brezplačno domov. Vozna ključava velja samo za področje ljubljanskega železniškega ravnateljstva, in to za prihod v Ljubljano od 20. do 29. oktobra, za povratek pa od 22. oktobra do 1. novembra 1939.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravno »Fruita-Josef« grenčice.

— Otroški vrtec v Apaški kotlini. V Apašah, ob naši severni meji, je že več let poleg ljudske osnovne šole tudi dekliška šola, ki jo vodijo šolske sestre. To vzgojno zavetišče je za dekliško mladino v naši obmejni Apaški kotlini velikega pomena, ker se vzgaja v strogo verskem in narodnem duhu. Zadnji čas pa si je omenjena šola kljub pomanjkanju osebja in sredstev nadela poleg rednega poučevanja šolske mladine še večjo nalogo s tem, da je ustanovila otroški vrtec za mladino od 4 do 7 let starosti. Vodstvo šolskih sester se je obrnilo na g. bana dr. Natlačena, ki je obljubil

v ta namen podporo, da bo prepotrebno otroško vzgojišče v narodnostno močno mešanem naselju naše meje res služilo narodnostnim nalogam in da se mladina na ta način čim bolj usposobi za ljudskošolsko vzgojo. Še prve dni po ustanovitvi vrtca, ki je pričel delovati dne 16. oktobra t. l., se je pokazalo za prepotrebno otroško zavetišče veliko zanimanje in prišlo je že mnogo staršev s svojimi otroci, ki jih žele izročiti v ta prepotrebni vzgojni zavod. Vodstvo šolskih sester namerava pozneje zgraditi poleg sedanjega poslopja dekliške šole v Apašah posebno poslopje, ki bo služilo otroškemu vrtcu samemu ter bo ustrezalo vsem potrebam in se bo lahko sprejelo v zavod do 500 otrok. Prav bi bilo, da bi banovina in država to za naše obmejne kraje prepotrebno ustanovo materialno podprli, da bo lahko čim popolnejše služila svojemu namenu v verskem, socialnem in narodnostnem pogledu.

— S koleso je padla 26letna Brigita Dežman iz Mostrane in dobila tako hude notranje poškodbe, da se je morala zaleteti v ljubljansko bolnišnico.

— Telovadci in pesalci pozor! Negujte telo in noge s SANOPEDOM, da boste stalno zdravi. — Glavna zaloga: drogerija Jantigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Finančni minister za redno izplačevanje pokojnin. Delegacija upokojencev se je te dni oglasila pri finančnem ministru dr. Šuteju in ga prosila, naj bi se končno uredilo vprašanje izplačevanja pokojnin. Minister dr. Šutej je obljubil, da bo naročil podrejenim uradom, naj se pokojnine izplačujejo čimprej, da upokojencem ne bo treba čakati več mesecev na ureditev pokojnine. Poonastavljeno bo tudi postopanje glede akontacij, tako da bodo upokojenci dobili akontacijo že prvi mesec po upokojitvi.

— Telefonski promet z Ameriko. Doslej smo iz naše države telefonirali v Ameriko čez London. Odslej naprej pa bo šel telefonski promet čez Rim. Od Rima naprej se bo uporabljala brezžična radijska zveza Rim-New York. Združene države bodo tudi v bodoče razdeljene v štiri cone in takšne enice. Pristojbina za enico se poveča za 6,90 zlatih frankov. Telefonira se lahko podnevi in ponoči.

— Nesreča v gozdu. Matevž Pogačar, doma iz Poženke na Gorenjskem, je sekal drevesa v gozdu pod Kravcem. Med delom pa se je podsekano drevo prekmalu nagnilo in pokopalo pod seboj Pogačarja. Deblo mu je strlo prsni koš. Pogačarja so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer zdravniki upajo, da mu bodo rešili življenje.

Po državah

• V Zagrebu so skoro na polovico znižali plače ravnateljev mestnih podjetij. Ravnatelji posameznih mestnih podjetij mestne občine zagrebske so imeli zelo visoke plače. O teh plačah se je že veliko govorilo, vendar pa bivše upravne mestne občine niso bile dovolj močne, da bi posegle v vprašanje mestnih podjetij. Dosedanje plače ravnateljev posameznih mestnih podjetij so znašale okrog 20.000 din mesečno. Najmanjšo plačo je imel ravnatelj mestnega vodovoda, in sicer nekaj nad 18.000 din. Sedanji poverjenik mestne občine zagrebske je znižal plače ravnateljev na polovico. Plače ravnateljev mestne električne centrale in mestne planarne znašajo sedaj 10.000 din, plača ravnatelja mestnega vodovoda pa 8.000 din. Mestni poverjenik (župan) Mate Starčević ima mesečne plače 2000 din in 12.000 din reprezentacijske doklade.

• Odpovedi morajo biti podane pismeno. Civilni senat subotičkega okrajnega sodišča je te dni razpravljal o zanimivi tožbi. Radovan Krnjajski-Lazarev je bil leta 1931 nastavljen za mestnega ekonoma v Subotici. Po enem letu je bil odpuščen, vendar pa je dobil samo ustmeno odpoved. Krnjajski je po sodnijski zahtevi nadaljeval izplačevanje plače. Novosadsko kasacijsko sodišče je pravomočno obsodilo mesto Subotico na plačilo prejemkov mestnega ekonoma, dokler ta ne dobi pismene odpovedi, ker ustmena odpoved ne velja. Mesto je po obsodbi izplačalo Krnjajskemu 40.000 dinarjev, vendar pa je Krnjajski vložil proti mestu novo tožbo, v kateri je zahteval izplačilo 192.000 dinarjev kot plačo za leta 1932 do 1939, ker se še danes smatra za mestnega uradnika. Subotičko sodišče je sedaj izreklo sodbo, po kateri mora mesto Subotica plačati Krnjajskemu kar 160.663 dinarjev. Sodišče se je postavilo na stališče, da se mora Krnjajski toliko časa smatrati za mestnega uradnika, dokler mu ne bo vročena od strani mesta pismena odpoved. Ta tožba bo Subotico s stroški vred stala četrtilijona dinarjev.

• Dalmatinski zadržniki zahtevajo odpis milijonskega posojila. V Split se je vrnila deputacija dalmatinske Zdržne zveze, ki je v Zagrebu obiskala hrvaškega bana dr. Šubišića, ministra dr. Smoljana in pomočnika finančnega ministra dr. Filipančiča. Deputacija je navedenim gospodom prikazala težek položaj, v katerem je dalmatinsko zadržništvo zaradi tega, ker so ga prejšnji režimi tako zapostavljali. Deputacija je zahtevala, da se dalmatinska Zadržna zveza sanira z odpišem desetmilijonskega dolga, ki ga naj prevzame Hrvatska banovina.

• Nova zemunska radio-postaja pričela obratovati. Te dni je pričela obratovati nova zemunska kratkovalna radio-postaja, ki služi predvsem za propagando med našimi izseljenci. Poleg tega daje vsako noč tudi vesti za jugoslovanske tisk v Ameriki, da jih lahko naslednji dan objavijo. Postaja ima jakost 10 kilovatov in se zelo dobro sliši. Oddajno poslopje stoji v Zemunu ob cesti proti Novem Sadu, studio postaje pa je v Belgradu.

• Skrivnostna smrt hrvaškega rodoljuba. V začetku tega meseca je, kakor smo že poročali, pod skrivnostnimi okoliščinami izgubil 37letni kmet Slavko Vojvodić, blaginjalni samoborske organizacije HSS. Vojvodić je izgubil 5. t. m. in kljub vnetemu iskanju orožništva, ki so mu pomagali oddelki Hrvatske zaštite, ga ni bilo mogoče najti. Šele predvčeršnjim so našli v Savi nedaleč od vasi Rakitje moško truplo, v katerem so spoznali pogrešanega Vojvodića. Pri Vojvodiću so našli le 40 din, dočim veče 3580 din, ki je pripadala Gospodarski Slogi in ki jo je imel Vojvodić pri sebi,

ni bilo pri njem. Vojvodićevo truplo ima na levi strani prsnega koša rano od revolverske kroglice večjega kalibra. To dopušča na eni strani domnevo, da je bil nad Vojvodićem izvršen roparski umor, na drugi strani pa tudi možnost, da je bil umor izvršen iz političnega maševanja, ker so svojočano na Vojvodića že streljali. Orožniki nadaljujejo preiskavo, pri čemer jih vneto podpirajo oddelki Hrvatske kmečke zaštite.

• Smrt neznanca pod kolesi lokomotive. Pri vasi Remetinci v bližini Zagreba je železniški čuvaj Janko Bedek iz Stupnika našel na progi strahovito razmesarjeno truplo kakih 65 let starega moškega. Moža je povozil osebnih vlak. Pri mrlju niso našli nobenih listin, iz katerih bi mogli ugotoviti njegovo ime in priimek. Ni znano, ali je starost žrtve nesreče ali se je prostovoljno vrغل pod vlak.

• Družinska žaloigra na Bijeniku pri Zagrebu. Na Bijeniku pri Zagrebu se je v eni preteklih noči dogodila grozna družinska žaloigra. Kmet Josip Sinković je prišel pijan domov in je brez povoda z nožem napadel svojo ženo Barico. Zabolj jo je v prei. Nato je napadel še svakinjo, 15letno Jerico Mihelič in svaka Stjepana Miheliča. Oba je hudo ranil z nožem. Vse tri ranjene, katerih stanje je zelo nevarno, so prepeljali v bolnišnico, nasilnega kmeta pa so orožniki zaprli.

• Že ponarejajo nove kovance. V kutinskem okraju na Hrvatskem so se zadnje čase pojavile v prometu precejšnje količine ponarejenih novih kovancev po 50 din. Doslej so orožniki dobili v roke že nad 30 ponarejenih kovancev. Kovanci so zelo dobro izdelani in jih je laiku težko ločiti od pravih. Oblasti so uvedle preiskavo, da najdejo kovnico ponarejenega denarja.

• Iz maševanja zažala možovo gospodarsko poslopje. V Borčicu pri Sarajevu je mlada kmetica Andja Šeović zažala gospodarsko poslopje svojega moža, ki so zgorela do tal. Požigalko so aretirali. Pri zaslišanju je izjavila, da je zažgala, ker se je hotela maščevati nad svojim možem, ki se je postavil na stran njene tače, s katero se ni razumela.

• Praznovni kmetje linčali staro beračico. V Stanelinu v Medmuri je nekemu kmetu nenadoma zbolela krava. Prav tiste dni se je pojavila v vasi neznana stara beračica, katero so praznovni kmetje takoj osumili, da je ona »zapravila« kravo. Sklenili so, da bodo z njo obrunal. Zbralo se je veliko število kmetov, ki so zahtevali od starke, naj takoj vrne kravi zdravje. Revica se je upirala in trdila, da je prišla v vas pred nekaj minutami in da je le beračica. Kmetje pa so jo začeli pretepati in če ne bi bilo med njimi nekaj treznjših, bi jo gotovo ubili.

• Električni tok ubil dva človeka. V avtomobilni delavnici »Opera« v Belgradu je med delom električni tok ubil mehanika Žika Jovanovića in vajenca Mladena Rosića. Kako je prišlo do nesreče, še ni ugotovljeno. Oba ponesrečenca so našli njuj tovariši ležati na tleh poleg vrtalnega stroja. Ker sta še kazala znake življenja, so ju takoj prepeljali v bolnišnico, pa sta že med potjo izdihnila.

• Zalosten konec vožnje s čolnom. 36letni uradnik Dragutin Geršić iz Ozlja se je peljal s svojim petletnim sinčkom po Kolpi. Ko se je čoln približal 10 m visokemu jazu, je Geršić nenadoma postal slabo in se je zgrudil v čolnu. Čoln, ki je bil sedaj brez vodstva, je voda gnala proti jazu in ga vrgla v globino. Po čudežu se čoln ni razbil. Geršića je vrglo iz čolna in je utonil pred očmi svojega sinčka, ki se je krčevito držal v čolnu. Več kmetov, ki so bili priča nesreče, je potegnilo čoln na breg in rešilo fantka. Tudi Geršićovo truplo so malo pozneje potegnili iz vode.

• Smrtna avtomobilska nesreča. Na cesti Split — Omiš se je prevrnil tovorni avtomobil. Na avtomobilu so bili 35letni užitiški paznik iz Splita Joso Lacić, oče štirih otrok, sofer Mate Maruna in delavec Josip Smajić. Lacić je bil tako hudo poškodovan, da je obelziral mrtve, njegova tovariša pa so hudo ranjena prepeljali v bolnišnico.

• Odselak konju negoj, da se je maščeval nad sosedom. V vasi Cepelišu pri Petrinji sta se med seboj sprla kmeta Dumbović in Lončarević. Te dni je Lončarević našel na travniku svojega konja z odeskano nogo. Zločin je izvršil Dumbović iz maščevanja, ker sta se prej s sosedom skregala in ker je konj zašel v njegovo deteljo. Ko so kmetje zvedeli, kaj je Dumbović storil, so ga hoteli linčati in jim je komaj ušel v gozd. Sedaj ga so orožniki aretirali in izročili sodišču. Konja so uetrelili. Lončarević je takoj odvedel Dumboviću par volov, ki jih bo zadržal pri sebi do sodne odločitve.

• Dve leti je živel pod napačnim imenom. Belgrajski policiji je te dni padel v roke pobegli kaznjene Dobroslav Veljović, ki je pred dvema letoma ukradel nekemu kmetu osebne listine in od takrat živel pod napačnim imenom. Veljović je zagrešil v Belgradu celo vrsto tatvin in vlovov. Nekeč so ga prijeli in je bil pod napačnim imenom obsojen zaradi tatvine. Kmet, ki mu je Veljović ukradel listine, je imel največje neprijetnosti. Vedno, kadar je Veljović kaj zagrešil, je bil kmet aretirani in se je moral zelo truditi, da je dokazal svojo nedolžnost. Sedaj, ko je Veljović za zapah, bo mož lahko zopet mirno spal.

• Somborski roparski morilec aretirani na Madžarskem. Pred nekaj meseci je bila v Somboru umorjena in izropana imovita vdova Ilonka Maršan. Oblasti so dognale, da jo je umoril zloglasni ropar Jovan Odri, ki je pobegnil na Madžarsko. Pred nekaj dnevi je somborska policija zvedela, da je Odri pisal pismo svojemu očetu v Sombor. Policija je telefonično proсила policijo v Baji, naj prime Odrija. Sedaj je prišlo obvestilo, da so morilec aretirali. Odri je tudi na Madžarskem zagrešil celo vrsto roparskih napadov. Jugoslovanske oblasti bodo zahtevale izročitev Odrija.

• Lokomotiva je razmesarila na progi med Ivakovim in Vojdinci v Slavoniji 47letnega železniškega delavca Luko Aniča. Anič je bil zaplen pri čiščenju proge, pa ni elisal prihajajočega vlaka. Kolesa lokomotive so ga strahno razmesarila, tako da je bil na mestu mrtve. Zapušta ženo in štiri otroke.

• Skrivnostna smrt neznanke ženske. Iz Karlovec poročajo, da so v potoku Radonji pri Cerniku našli truplo neznanke mlade, zelo lepe ženske, stare največ 25 let. Truplo je bilo čisto golo, na nekaterih mestih ranjeno, na prtu leve roke pa so našli dva zlata prstana. Vsi znaki kažejo, da je bila pokojna iz kakšnega mesta. Truplo je bilo v vodi največ dva dni. Čudno je, da niso našli nikjer obleke, čeprav so preiskali vse daleč naokrog. V okolici rajnice nihče ne pozna. Oblast ekuša sedaj ugotoviti, kdo je neznana vstopljenka in na kakšen način je umrla.

• Napadeni in izropani dalmatinski krošnjari. Na sejmu v Topolovcu je bilo tudi šest dalmatinskih krošnjarjev. Popoldne okrog 1 je prišel k enemu izmed krošnjarjev neznan človek in mu vzel pipo, ne da bi jo plačal. Krošnjar se je razhudil, pa so ga takoj obkolili neznani kmetje. Krošnjarju so prihiteli na pomoč njegovi tovariši, tedaj pa so kmetje navallili nanje in začeli jemati blago iz njihovih kosar. Najhujše se je godilo krošnjarju Krolu, ki so mu izpraznili vse kosaro in mu vzele tudi 1300 din gotovine. Orožniki sedaj iščejo neznane napadalce in roparje.

Ljubljana, 21. oktobra

Gledališče

Drama. Sobota, 21. okt.: »Antigona«. Premiera. Premierski abonma. — Nedelja, 22. okt. ob 15: »Pika in Tonček«. Mladinska predstava. Znižane cene; ob 20: »Žene na Niskavouri«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 23. okt.: Zaprt. — Torek, 24. okt.: Zaprt. — Sreda, 25. okt.: »Kacijanar«. Red Sreda. — Četrtek, 26. okt.: »Antigona«. eRd A.

Opera. Sobota, 21. okt.: »Traviata«. Gostov. Zlate Gjunganec in Borisa Popova. Izven. — Nedelja, 22. okt.: »Sabska kraljica«. Gostovanje Josipa Gostiča. Izven. — Ponedeljek, 23. okt.: Zaprt. — Torek, 24. okt.: »Ker škrlanček žvrgoli«. Red B. — Sreda, 25. okt.: Zaprt. — Četrtek, 26. okt.: »Glumač Matere božje«. Red Četrtek. — Petek, 27. okt. ob 15: »Poljub«. Dijska predstava. Globoko znižane cene.

Radio Ljubljana

Sobota, 21. oktobra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Druga za drugo plošča hiti, takega venčka se vsak veseli — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Druga za drugo plošča hiti, takega venčka se vsak veseli — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) dr. B. Magajna: Racko in Lija, 3. branje; bere avtor sam; b) Cicibanček govori (članice Nar. gled.) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Narodoslovne vrednote slovenskih božjih poti (g. B. Orel) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Pregled hrvatske gramatike v zadnjih sto letih (M. Fotez, Zagreb) — 19.40 Objave 20 O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Vomerbergar Jože: »Sv. Birokracija«, pisan večer iz življenja J. Smolake in njegovih. Izvajajo člani rad.igr. družine, vodi lpi — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec igra Radijski orkester.

Nedelja, 22. okt.: 8 Vesel nedeljski pozdrav (plošče) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Solistični koncert (violoncelo) g. prof. Č. Sedlbauer, pri klavirju g. prof. Lipovšek — 10 Verski govor (g. dr. Lambert Ehrlich) — 10.15 Prenos cerkvene glasbe iz Zavoda sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano — 11 Otvoritev razstave bolgarske knjige — 11.15 Komorna glasba (plošče) — 11.30 Nedeljski koncert Radijskega orkestra — 13 Napovedi — 13.20 Koncert ruske pesmi: g. prof. Lav Vrbanič, pri klavirju g. prof. Lipovšek — 14 Kar želite, to dobite (plošče po željah) — 17 Kmet. ura: Shranjevanje sadja (g. Josip Priol) — 17.30 Domač koncert Radijskega orkestra — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Prvi naš književni časopis (Djuro Gavella) — 19.40 Objave — 20 Slovenski vokalni kvintet: Ob trgatvi — 20.45 Baletna godba (plošče) — 21.15 Harmoniko igra g. Edvard Kovač — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za zabavo in za ples (plošče).

Drugi programi

Sobota, 21. oktobra: Belgrad: 19.40 Kone. šramel kvart. — 21.40 Zabavni konc. rad. ork. Zagreb: 20 Prenos opere iz Nar. gled. v Zagrebu. — Ankara: 20.45 Jazz. — Bratislava: 20.45 Zvočna slika — 22.15 Pisan konc. — Sofia: 20 Ork. konc. — 21.20 Koncert valčkov — 22.30 Vesela glasba. — Beromünster: 19.45 Koncert domačih pesmi — 22.10 Prenos konc. Budimpešta: 20.05 Veseloigra — 21.10 Klavirski konc. — 22 Kone. vojaške godbe. — Bukarešta: 20.15 Plesna glasba — 21.25 Pevski konc. Horthy: 21.30 Pisan konc. — 22.15 Plesna glasba. — Oslo: 20.10 Solistovski konc. — Sottens: Pisan spored — 21.40 Enoidejanka. — Rim-Bari: 20.30 Vokalni konc. — 21.30 Orgelski konc. 22.30 Pesmi in plesi. — Trst: 20.30 Pisan glasba. — Florenca: 20.15 Moderna glasba. — 22 Kitara.

Prireditve in zabave

Prosveta Ljubljana-mesto. Ker je preteklo nedeljo veliko ljudi odšlo brez vstopnic, zato se ljudska igra »Domene« ponovi v nedeljo, dne 22. t. m. v frančiškanski dvorani. Pričetek bo točno ob pol 5 popoldne.

Lekarne

Nočno službo imajo: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj opravljal mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Knezova ul. št. 34-L, telefon št. 41-52.

Poizvedovanja

Denarnica, v kateri je bilo 250 dinarjev 50 par in poročni prstan, je bila izgubljena dne 18. oktobra. Pošten najditelj naj jo proti nagradi vrne slugi Učiteljske šole, Rresljeva cesta 10.

Anekdota

V nekem manjšem mestu so uprizorili Hamleta. Lokalni časopis je o predstavi poročal takole: »Snočnja predstava je bila zelo dobro obiskana. Med odmorom smo poslušali pogovore o tem, ali je Hamleta res napisal Shakespeare ali Bacon. Mislimo, da bo sedaj lahko rešiti to vprašanje. Odpreta naj se Shakespeareov in Baconov grob. Tisti izmed njiju, ki se je v grobu obrnil, je spisal Hamleta.«



Ameriški humor

»Pohitite, pohitite, John! Kaj ne vidite, da bi kužek že tako rad zakopal svojo kost?«

Kaj pravite?

Dijaški list »Mi mladi borci« piše: »Kdor je lansko leto spravljal različne nezakonite letake, ki so izhajali ob raznih pomembnih in brezpomembnih, svetovnih in krajevnih dogodkih, ima tega papirja že cel kup. Na letakih se blišče podpisajo: »Slovenski demokratični akademiki« ali »zavedna demokratična mladina« ali ime kake podobne »demokratične« družbe. Nekateri letakov so prave mojstrovine v smerjanju imperializma, ki požira male narode in ubija svobodo malih držav.

Sprito zadnjih velikih svetovnih dogodkov pa ti »demokratični in svobodoljubni akademiki kar naenkrat molčijo kakor grob.

Imperializem divja. Požrl je kar celo vrsto malih narodov in pogost njihovo svobodo.

Kom se je skrila tista »zavedna demokratična mladina? Kje so zdaj tisti »demokratični letaki? Nam ne gre za politična vprašanja. Vprašamo samo to, zakaj naša akademika levica sedaj nobenega letaka ne izda o uničeni svobodi malih narodov?

Vprašamo samo to, ali ni sovjetski imperializem, sovjetsko zatiranje in uničenje svobode malih narodov ravno tako vse obsodbe vredno kakor vsak drug imperializem.

Molk akademike levice, ta molk o boljševidnem nasilju je porazna obsodba vseh njenih prejšnjih laždemokratičnih izjav.

Kajti nasilja zadnjih dni so bolj strupena in bolj zahrblna kot vsa tista, ki so jih ti »svobodoljubni levičarji v onih letakih obsojali.

Sedaj se bodo pokazali značaji. Sedaj se bo odkrilo, kje so pravi, iskreni nameni. Značajej človek ne more danes blagoslovljati tega, kar je včeraj preklinjal. Polten in iskren fant ne more ostati v vrstah levičarske mladine. Ta mladina, kakor prav sedaj kaže, nima nobenih načel!

LJUBLJANA

Vsesvetska akcija

Vsi ljubljanski uradi in zavodi ter podjetja so od vsesvetske akcije dobili povabilo za zbiranje odkupnin od razkošja na grobovih in prid mestnim revežem. Hkrati so vsa predstojništva naprosena, da napravijo sezname vseh onih uslužbencev, ki so se odkupili od razkošja, in jih čimprej pošljejo pisarni vsesvetske akcije v pritličju Mahrove hiše. Upamo, da bo javno in privatno uslužbenstvo znalo pošteti olajšavo pri odkupninah in gotovo storilo svojo dolžnost, da svojo pieteto združi z dobrim delom za mestne reveže. Po vsem mestu tja do skrajnih meja mestne občine so tudi že razširjeni lepki s povabilom župana dr. Jura Adlešiča, naj prebivalstvo počasi rajne z dobrimi deli in se odkupi od razkošja na grobovih v korist mestnim revežem. Posebno zanimivi in poučni so v županovem razglasu podatki o uspehih mestnih dobrodelnih zavodov v stari cukrarni, ki pač najprepričljiveje dokazujejo, kako koristno je bil uporabljen denar, ki so ga Ljubljančani zbrali za reveže pri lanskii vsesvetski akciji. S prehodnim otroškim domom smo naglo odpravili nadležno beračenje otrok in jih spet pripeljali na pravo pot k poštenemu zaslužku. Ta splošno koristni zavod je na vedno prenapolnjen in misli moremo že na povečanje. S stroški zanj bo pa Ljubljansko prebivalstvo prihranilo ogromne izdatke, ki bi jih morali plačevati, če bi se ti otroci izgubili in postali stalni gostje kaznišnic in bolnišnic, ko bi odrasli in ogrožali premoženje in življenje Ljubljančanov. Kar se pa tiče koristi mestne kuhinje za najbednejše v stari cukrarni, ki je darovala odraslim revežem in njih družinam ter ubogim otrokom blizu 80.000 kosil in večerij ter reveže tudi prenočevala in očiščila, pa ni treba še posebej dokazovati njenih mnogoterih koristi za Ljubljančane vseh slojev. Da bo pa mogoče mestne humanitarne zavode v stari cukrarni vzdrževati in povečati ter dopolniti, so potrebne še zelo velike vsote, ki jih je mogoče zbrati samo s pomočjo občanov. Privatna dobrodelnost ima tu najlepše polje delovanja in gotovo na pokopališču ne bo groba brez sveč in venca vsesvetske akcije, zlasti pa več z razkošjem prekritih bogate grobnice brez belozelenih sveč in preprostih vencev vsesvetske akcije ne bodo več zbujale splošnega ogorčenja in trpkih opazk. Celo na pokopališčih drugih krajev in mest je bilo lani dosti sveč in vencev Ljubljanske vsesvetske akcije, zato pa izjeme v našem mestu ne smejo kvariti slovesa o zlatem srcu Ljubljane. Vsi dobrotniki revežev so prav toplo naprošeni, naj na nakaznice zabeležijo svoje ime in naslov, da bo Vrhovni socialni svet poznal vse dobrosrčne Ljubljančane in spoznal tudi vse izjeme.

Blagoslovitev nove župnijske dvorane pri sv. Jakobu

V nedeljo, 22. oktobra bo prevzvišeni g. škof dr. Rožman slovesno blagoslovil novo župnijsko dvorano, ki so jo zgradili šentjakobski župljani zraven svoje župne cerkve.

Slovesnost bo po sledečem sporedu:
1. Na predvečer, v soboto, bo od 7—8 na šentjakobskem trgu koncert železničarskega glasbenega društva »Sloga«, ki ga priredi turistični odbor za mesto Ljubljano. Od 7—9 bo župna cerkev sv. Jakoba z reflektorji elavnosno razsvetljena.

2. V nedeljo, 22. oktobra, bo ob 10 na trgu pred cerkvijo slovesen sprejem prevzvišenega g. škofa, nato blagoslovitev nove dvorane.

3. Po blagoslovitvi, ob pol 11 bo Prevzvišeni imel v župni cerkvi govor in ev. mašo.

Odbor za zgraditev dvorane prosi šentjakobске župljane, da se v čim obilnejšem številu udeležijo sprejema svojega nadpastirja ter njegovega govora in ev. maše v župni cerkvi.

— Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje zapeka, vsled česar imajo vrenje v želodcu in črevih, pospešuje se temeljito čiščenje celokupnih prebavil s čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužitj zjutraj na tešče. Z uporabo »Franz-Josefove« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči vsled zapeke, obenem se pa doseže tudi boljše tepe.
Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 33.

I V opernem gledališču gostujeta drevi dva znamenita operna pevca, ki sta dobra in priljubljena znanca našega opernega občinstva, to sta sopranistinja Zlata Gjungenac in baritonist Boris Popov. Obeh pevcev umetniške sposobnosti segajo tako visoko, da so neoporečno jamstvo za prvovrsten umetniški užitek. Gosta bosta nastopila v Verdijevi operi »Traviata« in bo sopranistinja upodobila lik naslovne osebe, baritonist pa lik očeta Germona. Ga. Gjungenac more šteti v vlogi med svoje najboljše kreacije, in res je redka umetnica, ki bi znala v tej vlogi tako nenačrtno močno razviti obenem pevске in igralske sile, kjer zaživijo v posebnem zanosu vsi kontrasti čustvenega sveta. G. Popov pa zmore prav v tej vlogi upodobiti poleg pevskih odlik izreden pojav plemenite elegancije in očetovske miline. Tako bo zagotovljen poslušalstvu zopet umetniški večer, poln pristne operne umetniške kvalitete.

I Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

I Misijonski praznik na Rakovniku. V cerkvi Marije Pomočnice na Rakovniku bo jutri ob 11 daroval sv. mašo monsinjor Damjan Ceng iz Ningjuanfuja na Kitajskem, popoldne ob pol 4 pa bodo slovesne večernice, ki jih bo imel msgr. Ceng. Po večernici bo darovanje za DŠV. Še danes popoldne in ves jutrišnji dan bo odprta kitajska razstava msgr. Cenga v zavodskih prostorih v pritličju.

I Vodstvo po V. razstavi kluba »Neodvisnih« ima v nedeljo 22. t. m. priznani akademski slikar prof. Ivan Vavpotič. Po tako vzorno urejeni in kvalitetni razstavi bo prav gotovo vodstvo dobrodošlo. Naj nihče torej vsaj v ne-

deljo ne zamudi obiskati razstave, ki je po sodbi mnogih najboljša, kar jih je bilo v zadnjih letih.

I V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri tranžiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvaliteta optika.

I Pomembna modernizacija kina »Union«. Včeraj popoldne je povabila uprava kina »Union« ljubljanske časnikarje, naj si ogledajo izpopolnjene naprave za projekcijo barvanega filma in novo tonsko ojačevalno napravo za zvočni film, ki je bila te dni montirana v kinu »Unionu«. Za dokaz o prednostih novih naprav je bil časnikarjem prikazan zvočni film »Zaljubljenec« z znamenitim ameriškim filmskim parom Jeanette Mac Donald in Nelsonom Eddyjem. Barvne slike so s svojo naravnostjo najlepše dokazale prvovrstnost novih naprav, reprodukcija glasbe in petja pa popolnost ojačevalne naprave, ki je za sedaj prva na vsem Balkanu. Oboje je dobavila tvrdka »Radio« na Miklošičevi cesti 7, ki je pod vodstvom svojega ravnatelja Fr. Bizjaka s svojimi močmi montirala naprave znane nemške tvrdke Zeiss Ikon. Zvočna aparatura zajame izredno globoko base, prav tako pa visoke glasove, tako da z lahkoto naravno reproducira polnih osem oktav, torej še nekaj več, kakor ga sedaj zmore reproducirati tehnika zvočnega filma. Prav zaradi tega pridejo do izraza tudi višji harmonični toni, ki dajejo barvo tonom. Zaradi tega je reprodukcija glasbe neprimerno popolnejša in izrazitejša. Naj omenimo le, da najbolj dovršene gramofonske plošče, igrane na električnih aparatih, morejo glasovno zajeti le šest oktav. Ni nam treba posebej poudarjati, da je seveda tudi po potrebi lahko jakost reproduciranega glasu neprimerno močnejša kakor do sedaj. Vzponedno z novo ojačevalno napravo so bile izročene v obrat na projektorjih nove obločnice, ki so približno trikrat močnejše kakor so bile dosedanje. Obločnice dajejo izredno močno belo svetlobo, ki je potrebna za projekcijo barvnih filmov. Zato je razumljivo, da je bil barvni film po svojih barvnih učinkih tako popoln, da je zadovoljil slehernega gledalca. S takimi barvnimi filmi in s tako projekcijo barvnih filmov bodo prav gotovo vsi zadovoljni in zato ni dvoma, da se bomo kaj kmalu navadili na barvne filme in pozabili črno-bele, prav tako kakor smo pozabili pred pišlimi desetimi leti nemli film. Modernizacija filmskih aparatov ni bila sicer poceni, vendar je bila vredna izdatkov, saj je prav, da imamo v Ljubljani vsaj en kino, ki skuša slediti napredku filmske tehnike v zamejstvu.

I Mladinska JRZ v Zg. Šiški ima drevi ob 8 svoj redni sestanek v gostilni pri g. Zajcu. Na dnevnem redu bo zanimivo predavanje. Udeležba za člane MJRZ obvezna. Vljudno so tudi vabljeni člani seniorske organizacije.

I Kongregaciji gospodov in meščanov pri sv. Jožefu bosta imeli jutri, na misijonsko nedeljo, od 11—12 uro molitve pred izpostavljenim Najsvetjšim.

I Večna pot zaprta. Občinstvo opozarjamo, da bo Večna pot v soboto, 21. t. m. med treningom od 14 do 17, kakor tudi v nedeljo, 22. t. m. ob času dirke od 14 do 17 za ostali promet zaprta.

I Ob priliki razstave bolgarske knjige v Ljubljani bo v petek, dne 27. t. m. koncert bolgarske pianistke prof. Zeni Kovačeve iz Sofije v mali filharmonični dvorani. Zeni Kovačeva je ena najboljših gojenk znamenitega francoskega pianista Cortota. Na glasu je kot odlična interpretka del domačih, francoskih in klasičnih skladateljev. Opozarjamo na njen prvi koncertni nastop v Ljubljani in že danes vabimo koncertno občinstvo na ta klavirski večer odlične Bolgarke. Podrobnii spored in predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Maticе.

I »Werther« — premiera krasnega francoskega filma v kinu Slogi. Med najlepša dela velikega nemškega klasika W. Goetheja spada brezdvomno njegov »Werther«. Te velike umetnine so se lotili v filmu Francosi in ustvarili pod režijo Maksa Ophidisa prekrasen film, ki je vzbudil vsepovedno veliko pozornost. Kino Sloga bo s tem lepim filmom ustregla veliki večini svojih kinoobiskovalcev. Priporočamo, da si občinstvo oskrbi vstopnice za ta film že v predprodaji.

I Ogledite si bogato zalogo najnovejših pletenin po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18.

I Jeanette Macdonald in Nelson Eddy v najnovejšem filmu »Zaljubljenec«. Velike pevске filme, v katerih sta nastopala slavna pevca Jeanette Macdonald in Nelson Eddy, je naše občinstvo ohranilo stalno v najboljšem spominu. Ljudje še danes ne morejo pozabiti prekrasnih filmov »Rose Marie«, »Beli jorgovan«, »Pesem zlatega zapadca« itd. Vsi ti filmi so nepozabni. Najnovejši film slovitega pevškega para »Zaljubljenec« pa je atrakcija prav posebne vrste. To je najrazkošnejša filmska opereta, izdelana v prekrasnih naravnih barvah. Brez dvoma si bo vsak Ljubljčan z veseljem rad ogledal film »Zaljubljenec« in poslušal čarobno petje najboljšega svetovnega pevškega para v kinu Union.

I Moderne pletenine, Karničnik, Nebotičnik.

I Nesreča pri podiranju dreves. 58 letni posestnik iz Rudnika, Ivan Oven, je popoldne podiral drevesa v gozdu nad Rudnikom, pri čemer mu je padlo drevo na desno nogo in mu jo zlomilo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

I Nesreča. 20 letni mizarski pomočnik Mehle Alojzij je v Hrenovi ulici padel tako nesrečno, da si je pretresel možgane. Doma je iz Luč pri Višnji gori.

I Prometna nesreča. 72 letna vdova Križman Marija je šla predvčerajšnjim z Gledališke stolbe čez cesto v Zvezdo, ko je iz Wolfove ulice privozil avtomobil. Ne da bi pogledala nazaj, se mu je umaknila, pri tem pa jo je podrla kolesarka, ki ni računala, da bo storila nenadoma par korakov nazaj. Ima zlomljeno roko v zapestju.

MARIBOR

Pekovska borba končana

Mojstri in pomočniki so podpisali novo kolektivno pogodbo

Maribor, 20. oktobra.

Dobra tri leta je trajala v Mariboru »pekovska vojna« — spor med pomočniki in mojstri, ki je imel tudi v mariborski javnosti živahen odmev. Prelilo se je o tem sporu veliko črnih tudi v časopisu. Povedati pa moramo, da je imela mariborska javnost — v glavnem zaradi napačnih informacij nekaterih časnikov, zgrešeno mišljenje o tem sporu. Med pekovskimi mojstri in pomočniki je obstojala pred sporom kolektivna pogodba, ki je dajala pomočnikom zelo ugodne delovne in mezne pogoje. Lahko se reče, da so imeli najboljši zaslužek v vsej državi v pekovski stroki pomočniki v Mariboru. Potem so izšle neke nove uredbe, ki so regulirale položaj našega delavstva ter so mu prinesle nove ugodnosti. Tudi pekovski obrtniki v Mariboru so bili pripravljeni priznati vse, kar so te uredbe delavstvu prinašale ter bi se bile vse difference lahko regulirale v okviru stare kolektivne pogodbe, tem bolj, ker je obstojala za to na obeh straneh pripravljenost, da se niso vmešavali v to stvar nekateri ljudje, ki nimajo niti z delavskim, še manj pa s pekovskim stanom nobene zveze ter so hoteli izkoristiti delno nezadovoljstvo med pekovskimi pomočniki v svoje politične namene. Marksistično vodstvo pomočniške organizacije je razburjalo duhove vedno z novimi zahtevami, iz katerih so se razvili hudi spori. Kakor povsod, tako je bilo marksističnim generalom tudi v tem sporu glavno samo to, da ne pride med pekovskimi pomočniki in mojstri do sporazuma, pa so uporabljali vsa sredstva, da so držali delavstvo v neprestani napetosti. Posebno so se zaganjali v tako imenovano nočno delo. Pomoč pa so dobili pri nekaterih večjih podjetnikih, ki imajo urejene obrate na tovarniški način ter so mislili, da bodo potem lažje ubili konkurenco manjših pekovskih obrtnikov.

Končno pa so pomočniki uvideli, da so le objekt izrabljanja določene skupine v politične svrhe. Ker so tudi mojstri postavili od svojih zahtev, je prišlo po daljših pogajanjih do obojestranskega sporazuma ter do sklenitve nove kolektivne pogodbe, ki je bila danes dopolnena na mestnem načelstvu podpisana. Nova pogodba ureja vsa važna vprašanja medsebojnega odnosa, tako delovni čas, nadurno delo, nedeljski počitek, mezde, dopust itd.

Kolektivna pogodba velja za vse pekovske delavnice in podjetja v mestu in bližnji okolici: Krčevini, Novi vasi, Pobrežju, Tezmem, Studencih, Radvanju, Razvanju, Mariji Brezje, Limbušu, Počehovi, Jelovcu, Kamnici in Dogašah. Delovni čas obsega tedensko 6 dni. Predela se prično ob 22, skupno delo pri tabli ob 1, čas za kurjavo je prost. Ob sobotah se prično dela

1 uro prej, končati pa se morajo ta nad ob 16. Delovni čas za pomočnike, ki so zaposleni izključno s proizvodnjo kruha, velja 9 ur, za ostalo osebje 10 ur. Odpirajo se prodajalnice kruha zjutraj ob 5.30. Vse nadurno delo se plačuje s 50% poviškom. Nedeljski počitek pa traja 36 neprekinjenih ur.

Nova pogodba priznava sledeče mezde: Pekarne s 5 in več pomočniki: predpečnik, mešalec za belo in črno 440 din, ostali pomočniki 360 din; pekarne s 3—4 pomočniki 400 in 320; pekarne z dvema pomočnikoma 310 in 250 din; samo z enim pomočnikom 250 din na teden. Pomočniki, ki so imeli višje prejemke, jih dobivajo še vnaprej. Pomočniki dobivajo dnevno 1 kg kruha za dom, uživanje kruha v pekarni je svobodno. Po enoletnem službovanju pripada pomočniku tridnevni plačan dopust. Izpomoagači dobivajo mezdo dnevno, in sicer v I. skupini 70—85 din, v II. 60—75, v III. 50—65 din. Oproščeni vajenci dobivajo v prvih 6 mesecih pomočniške dobe 120 din z brezplačnim stanovanjem, hrano in pranjem perila. Pekarne smejo imeti samo toliko vajencev, kolikor jih dovoljuje tozadevna uredba. Če imajo pomočniki pri delodajalcu hrano in stanovanje, se jim odteguje v I. skupini tedensko 130, v II. 120 in v III. 100 din.

Nova kolektivna pogodba stopi v veljavo 1. novembra in velja dve leti.

*

† Olga Balonova. V četrtek zvečer je umrla v Ciril Metodovi ulici 18. gospa Olga Balonova, vdova po vinarskem komisarju, stara 70 let. Pokojnica je bila doma z Bizeljskega, kjer je imela s pokojnim možem vinogradno veleposstvo. Njen soprog je bil znan vinogradni strokovnjak, kateremu bodo štajerski vinogradniki, zlasti tisti iz bizeljskega okoliša, ohranili trajno hvaležnost. Na njegovo pobudo in z njegovo pomočjo se je začela obnova od trine uši uničenih spodnještajerskih vinogradov. V povojnih letih se je gospa Balonova po smrti svojega moža preselila v Maribor k svoji hčerki, soprogi odvetnika dr. Lipolda. V Mariboru se je zelo inicijativno in živahno udeleževala v raznih dobrodelnih organizacijah. Bila je ena glavnih in najagilnejših ustanoviteljic Počitniškega doma kraljice Marije v Šmartnu na Pohorju ter je bila največja dobrotnica te ustanove, za katero je vsa leta veliko delala in žrtvovala. Plemenito pokojnico bodo pokopali danes popoldne ob pol štirih na pokopališču svetila ji večna luč, preostali naša sožalja.

† V počastitev gospe Olge Balonove, sousestojiteljice ustanove Počitniški dom kraljice Marije, darujeta namesto venca Viktor Grčar in Ivan Womer po 100 din za Počitniški dom.

† m Slivnica pri Mariboru. Tukašnje Prosvetno društvo vljudno vabi na Finžgarjevo igro »Veriga«, ki jo vprizori dne 22. t. m. ob 8 in ob 7 obmejno prosvetno društvo iz Sv. Jurja ob Pesnici v slivniški šoli.

† m Koka je dovolj. Z ozirom na razne vesti o pomanjkanju koka ter o potrebi skrčenja obratovanja v nekaterih obratih iz navedenega razloga smo doznali, da razpolaga mariborska pilnarna z zadostno zalogo koka, da lahko krije vse potrebe mariborske industrije in obrti. Pilnarna proizvaja sedaj v preurejenem obratu v komorni peči iz gornjeležiškega premoga prvovrstni koka, uporabljen za vse industrijske in obrtne svrhe.

† m Konec tedna v gledališču. Drevi se ponovi Finžgarjeva ljudska igra »Veriga« za red C. V nedeljo zvečer se vprizori zabavna veseloliga iz šolskega življenja »Neopravičena ura«.

† m Še en odbor za podpore potreben. V Mariboru je osnovan odbor za reševanje prošnje za podpore svojem volnih vpoklicancev. Pod kompetenco odbora spada vse področje mariborske sreskega sodišča. Odbor je že začel poslovati ter je imel že nekaj sej, pokazalo pa se je, da je področje odbora preveliko. Prošnje je toliko, da jih odbor ne more obvladati ter se je pokazala njihova potreba, da se ustanovi poleg obstoječega še en odbor. Prvi bo obravnaval samo prošnje iz mesta, drugi pa iz okolice.

† m Zagonezna smrt. V četrtek zvečer je bila obveščena policija, da je 60 letni mizarski pomočnik Jožef Kavšek v svojem stanovanju na zagonezen način umrl. Stražniki so se podali v omenjeno stanovanje ter našli Kavška mrtvega na tleh v kuhinji. Na vratu je imel precej veliko rano, iz katere je močno krvavel, prav tako pa je imel tudi poškodbo na glavi. Na lice mesta je kmalu prišla policijska komisija z mestnim fizikom dr. Novakom. Preiskava pa je ugotovila, da ne gre za kakšen zločin, temveč za naglo smrt od kapi. Kavšek se je sprl s svojim podnajemnikom zaradi plačila najemnine. Zahteval je od njega najemnino, katero pa je podnajemnik že plačal ob začetku meseca Kavškovi ženi, ki je sedaj v bolnišnici. Kavšek se je močno razburil, odšel je v kuhinjo, kjer ga je nenkrat zadela kap. Pri padcu se je ranil na vratu in glavi.

† m Deložacija, ki vzbuja ogorčenje. Odvetniška pisarna dr. O. Blanke in dr. F. Brandstetter v Mariboru nam je kot pravna zastopnica gdč. Amalije Wagrاندlove, hišne posestnice v Mariboru, Vetrinjska ul. 22, poslala naslednji popravek: »Ni res, da se je v četrtek vršila deložacija slovenske družine z 8 otroci, res pa je, da je deložirana družina, odkar stanuje v hiši Vetrinjska ulica št. 22, t. j. v zadnjih treh letih, ni imela pri sebi vseh otrok, temveč le dva otroke in šele od maja 1939 dalje štiri, ko je žena rodila dvojčka, medtem ko so bili vsi ostali otroci pri tujih ljudeh, katerim so bili oddani kot lastni. Tudi ni res, da je najemnik svojemu gospodarju v redu plačeval najemnino, temveč je res, da najemnik za zadnje tri mesece ni plačal nobene najemnine. Tudi ni res, da mu je bilo stanovanje odpovedano zaradi tega, ker ima osem malih otrok, ampak zaradi tega, ker je stanovanje skrajno zanemarjal in se nasproti hišni lastnici neprimerno obnašal.«

Celje

† c Za predstavo Narodnega gledališča, ki bo uprizorilo v sredo v celjskem gledališču Kreftove »Celjske grofe«, naj si neabonenti dobe vstopnice v Slovenski tiskovni zadrugi.

† c Mestni stavbenik Karl Jezernik iz Celja je ob priliki svoje 50 letnice pristopil kot ustanovni član k Dijaški kuhinji in ob tej priliki podaril 1000 din. Ob jubileju čestitamo!

† c Slovenskemu obrtnemu društvu je poklonil din 200 za revne obrtnike fotograf Pelikan iz Celja namesto venca na kratek pokojnega stavbenika Vinka Kukovca.

† c Dva nova nogometna sodnika v Celju. Med 11 nogometnimi sodniki, ki so opravili praktični izpit, sta tudi dva Celjani in sicer Tkalič in Lokovšek.

† c Na celjskem mitingu so startalo izredno število atletov. Da niso naše dosedanje trditve, da bo dvadnevni atletski miting SK Celja po udeležbi največja atletske revija v letošnji sezoni brez podlage, pričajo številne prijave, ki jih je prireditelj že do sedaj prejel. Mariborski klubi Železničar, Maraton in Rapid so prijaviili 25 atletov in med temi vse svoje najboljše. Gotovo bodo številne prijave tudi ljubljanskih atletov, ki pa še niso prišle. Zagotovljena je zanka udeležba našega prvaka in rekorderja inž. Stepišnika, ki bo tokrat prvič startal v Celju. Pridrži se mu bo mariborski prvak Gujznik, ki od nastopa do nastopa vidno napreduje. Prav pri metu klavida niso izključena iznenadenja novega državnega rekorda. Za tekmovalce so priprave v polnem teku, da ne bo trpela organizacija in da se bo razvijal spored točno. Danes se tekmovalje začne ob 14.30, jutri pa dopolne ob 9.30. Celjani, ne zamudite izredne prilike!

† c Jutri ob 3 popoldne se bo začela na celjski Glaziji težko pričakovana prvenstvena tekma med najmočnejšima celjskima tekmečema. Za to srečanje sta se obe močviti dobro pripravili. Olimp hoče obdržati svoje vodilno mesto na čelu tabele, Celje pa rabi točko, da se povzpne s predzadnjega mesta. Predtekmo bosta odigrala mladinski moštvi obeh klubov.

† c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel jutri v nedeljo g. dr. Drago Musič, Celje, Cankarjeva ulica.

† c Franc Kager, pasir in optik v Celju se je dne 19. t. m. vrnil v katoliško Cerkev. Ker je bil pred leti v našem listu javljen njegov izstop iz Cerkev, zato sedaj prav z veseljem naznanjamo vse katoliški javnosti, da je spoznal svojo zmoto in se vrnil med svoje.

† c Smrtina nesreča. V Slivnici pri Celju je pri podiranju drevia padlo podgaženo drevo na 47 letnega posestnika Senkarja Franca in mu zdrbilo levi kol, obenem pa prizadalo hude notranje poškodbe. Senkarja so pripeljali v celjsko bolnišnico, kjer je ležal nekaj dni v nezavesti, nato pa poškodbam predlegel. Naj v miru počiva!

† c Tragična smrt obupanega delavca. Sinoči so našli v Bukovžlaku pri Teharju mrtvega 19 letnega poljskega delavca pri Westnu Martina Bincla iz Trnovelj. Mrtvec je ležal na tleh, ves ožgan in ga je bilo težko opoznati. Blizu njegovega trupla so ležali auknjič in čevlji. Martin Bincl, ki je brez staršev in je bil zadnje dni močno potr, je stori v zmedenosti samomor na svojevrstni način. Na 14 m dolgo železno žico, ki je jo 4 krat ovil okoli vratu, je privezal pol kg težak kamen, nato pa zagnal iz tal žico čez električni vod visoke napetosti. Pri tem je Bincla seveda na mestu ubilo.

† c Umor v Brežicah pred sodiščem. V torek, 24. oktobra bo zasedal veliki senat okrožnega sodišča v Celju in sodil Cirenkega Franca, ki jo umoril preužitkarico Lapuhovo. Razprava, katero bo vodil sodnik g. Božič, se bo pričela ob 8 zjutraj.

Najsijajnejši pevski par:

JEANETTE
MACDONALD • EDDY

ZALJUBLJENCA

Zaradi velike dolžine filma se začne zadnja predstava šele ob 21.15! Priporočamo Vam nabavo vstopnic v predprodaji!

nepozaben iz velikih muzikalnih filmov „Rose Marie“ in „Beli jorgovan“, v novi edinstveni opereti čarobnega razkošja, lepote, sijajne muzike in petja ...

Film svetovnega trumfal

Danes ob 16., 19. in 21.15 ur!

KINO UNION Tel. 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Pred Sofoklejevo »Antigono« v Drami

Premiera v režiji Fr. Lipaha bo v soboto 21. t. m.

Pred dvema in pol stoletjema se je poklonil grški antični svet pred svojim velikim pesnikom in mislecem Sofoklejem in ga počastil s tem, da mu je dal za njegovo tragedijo »Antigono« prvo nagrado ter mu poveljstvo nad vojsko, ki je šla osvojiti otok Rodos in pregnat aristokrateke naseljenke, vladajoče nad njim. To odlikovanje mu je priborila plemenita, domoljubna oenova tragedije »Antigone« in modre državniške mišli, ki jih je razpredel v nji.

Sofoklej je bil poleg Evripida prvi grški dramatik, ki se ni zadovoljil samo s tem, da je orisal v svojih tragedijah in satirskih dramah mitične dogodke kot njegovi predhodniki, temveč je stvaritelj analitične tragedije. On je bil tisti, ki je razkrojil v svojih igrah značaje ljudi in pokazal skrivnostna gibanja njihovih dejanj in nehanj. S svojo analizo je prodrl globoko v ljudsko bit in odkril avetu, da so človeška dejanja nujna posledica lastnosti, ki žive v ljudeh: vrlin in napak. Pokazal je nasprotja v človeški biti, kaj med božanskim in nebožanskim v posameznikih in v skupinah ljudi, odpor in upor ter brezplodno borbo človeka zoper voljo bogov.

Njegov svetovni nazor, ki ga zasledimo v vseh njegovih delih, je očiten: smrtnik naj se ne upira usodi, določeni mu od bogov, kajti vsak upor je brezploden, in bogovi kaznujejo greh upora na otrokih in otrok otrok.

Ce gledamo z današnjega stališča, se nam zde klasični bogovi, Zeve in Jupiter, kruti v svoji jezi in maščevalnosti. I. Jehova je dejal: Oko za oko, zob za zob. Naš Bog je za ekeanega grešnika Bog milosti in odpuščanja, v antiki pa je tehtalo zgolj zagrešeno dejanje, dejstvo — in dokler ni tekla v pokoro kri in bilo storjeno dejanje poplačano z enakim, ne — hujšim gorjem — ni bilo odpuščanja. Tako je rodil njihov nazor strožja merila etike in morale, večji strah pred grehom, večji strah pred zločinom, a hkrati tudi večjo grozo in občudovanje tistih smelih, ki so kljub vsemu tvegali jezo bogov. — Na teh osnovah je zgrajen kompleksi tragedije, ki obsega Lajevo prizadevanje uiti usodi, ki so mu jo določili bogovi (da ga bo ubil sin Edip in se potem poročil z lastno materjo Jokasto), Edipovo tragedijo, ki je to doživel, tragedijo njegovih otrok, ki so se morali pokoriti za greh starega očeta Laja in očeta Edipa.

»Antigona« je delo, ki je v njem naelikal Sofoklej v močnem slogu usodo Edipovih otrok. Njegova sinova Polineik in Eteoklej sta bila izgnala in preklela lastnega očeta. Zato, in ker je lebdelo

še vedno nad njima maščevanje bogov za grehe prednikov, sta poginila v nasprotju za podedovani prestol eden od roke drugega. Edipovi hčeri Antigona in Izmena sta brez krivde, razen podedovane — a vendar ju zatme maščevanje bogov, ker kljubuje Antigona volji svojega strica Kreona in pokopije Polineikovo truplo. S tem zadosti božjim, nepisanim zakonom, svojemu srcu in vesti, prekrši pa Kreonov avtokratski zakon in mora zato umreti živa pokopana. Njeno usodo deli njen zaročenec Haimon, Kreonov sin, upirajoč se kot ona vladarski samovoljnosti očeta, opirajoč se zgolj na voljo bogov.

A bogovi terjajo novo žrtve; bodisi ker je Kreon v rodu s krvoskrusko Jokasto, bodisi ker je kršil s svojo prepovedjo glede pokopa Polineika božje postave. Kreonova žena Evidika ei iz žalosti nad sinovo smrtjo vzame življenje. Prekrasno epizna Kreon svojo krivdo ko sprevidi, da je treba spoštovati božje postave in gre v prostovoljno preganstvo, vzame nase težko kaznen, ki naj ga očisti.

Delo je režiral Lipah, poleg nosilcev glavnih vlog: Saričeve kot Antigone, Skrbinska v vlogi Kreona, Potokarja kot vidca Teirezja, nadaje Danilove kot Kreonove soproge Evidike, Jermama in Brežigarja kot slov, bo epizno naše občinstvo pri tej predstavi dve mladi moči: novo angažirano Vlado Simčičevo v vlogi Antigone sestre Izmene, in gojenca dramatične šole Igorja kot Kreonovega sina Haimona. Simčičeva se je predstavila za časa gostovanja mariborskega Narodnega gledališča lani kot Nina v »Kralju na Betajnovi«. Nastopala je lansko sezono v Mariboru v različnih vlogah: kot »Mami« v »Pešem s ceete«, Essie v »Hudičevem učencu« i. dr. Poleg njiju bo nastopil od igralkega naraščaja tudi Starič v vlogi mladega sluga.

Scensko glasbo je komponiral dirigent Niko Stritof, izvajala jo bo vojska godba: 40. pp. Inscenacijo je oskrbel inž. Franja.

Kar daje tej klasični mojstrovini poseben poudarek in upravičenost v današnjih dneh, je njena neminljiva, večnostna vrednost. Skrivnost velikih umetnin! Tu je zablestela v vedno živim bleeskom resnica: lepota dela in tehnost vanj prelitih epiznani vzbuja v poslušalca tiste strune, ki danes najbolj boleče zvenijo: strune o človeški pravici, naravni samoodločbi in glasu srca in vesti.

Maša Sl.

Dramatik Joka Žigon je začel priobčevati zanimivo komedijo »Mogoče so pa jabolka res zastoj«, pod naslovom »komedija idealizma, kjer pa jabolka ne nastopajo«. Izvirno in novo je že njegovo predstavljanje nastopajočih oseb, ki je skoraj novelistično, odkoder šele pride v svoj dramatični dialog. I. dejanje ima naslov: Zakon o vzroku in posledici, ter kaže pisarno fabrikanta Zige Požarja ter razmerje z njegovimi dolžniki v trenutku, ko se v njegovi duši izvrši nov preobrat ob branju knjige z novo življenjsko filozofijo, ki je pred leti v našem javnem življenju vzbudila precej prahu. Kot kaže, bo ta komedija satira na omejeno življenjsko filozofijo. Pisana je z gledališkim živcem ter notranjo napetostjo. Janko Samec ima v tej številki sonet »Vprašanja?« z lepo podano sodobno težnjo po čistem in dobrem človeku, toda povedano preveč razumsko. Puščica Branka Rudolfa Potrču bi po našem mnenju prav tako lahko padla nazaj na avtorja in to morda bolj po pravici. K. Špur in St. Atanasov sta prevzela črtico bolgarskega pisatelja Dimitra Hadžilieva »Kamenje govori«. S člankom Branka Rudolfa Romantika in revolucija se spominja revija 150 letnice francoske revolucije. Dr. Joža Glonar je napisal članek o Nalogah slovenske vseučiliške knjižnice, v katerem predvsem trka na pomoč vseh ljubiteljev knjižnic in knjige sploh, obenem pa je izdal, da je za Mohorjevo knjižnico dr. A. Pirjevec napisal posebno knjižico o ustanavljanju, vodstvu in upravljanju knjižnic najrazličnejših tipov. Dr. Boris Tušek je prispeval študijo k pravnemu položaju viničarskega stanu. Branko Rudolf opisuje razstavo Černigoj-Cara v Ljubljani. Dr. Šijanec II. celjski kulturni teden. Dr. Joža Glonar pa se je znesel nad zastavljalci naših novih gimnazijskih čitank zaradi njihovega ravnanja z župančičevim tekstom, ki resda ni opravičljivo. Janko Jurančič je napisal nekaj besed v obrambo Slodnjakovega romana Neiztrohnjeno srce v obliki ocene, Lino Legiša pa je ocenil Petretov Ilirizem. J. J. Pravač je zaključil številko z etigramom na pisarstvo in karierista? Revijo urejuje dr. Kralj VI. v Mariboru ter predstavlja najresnejšo štajersko leposlovno revijo.

Zadruga proforskega društva je izdala »Rusko čitanko z gramatiko«, ki jo je pripravil znani strokovnjak dr. Miloš Moskovljevič. Cena 30 din.

Obzorja, revija za leposlovje, umetnost in publicistiko v Mariboru, prinaša v 9. številki naslednje pesmi in članke: na uvodnem mestu pesem Branka Rudolfa »Slap«, s katero nas tudi še sedaj ni prepričal o svojem pesniškem talentu. Cvetko Zagorski piše o Karlu, otroku dvorišča, črtico, ki ima večji pedagoški pomen kot umetniški; podfaturalistična slika mladosti predmestnega potoficirkega otroka, ki je pa vsekakor preveč črnogleda. Alojz Gradnik je prispeval dva soneta »Jesen na Kontovelu«.

Vilno, mesto baročnih stavb

Vilno, bivše poljsko mesto, je bilo nekoč glavno mesto velike kneževine Litve. Zdaj so ga dobili Litvani spet nazaj.

Vilno, ki je obdano z zelenimi gozdovi, stoji ob izlivu reke Vilenke v Vilijo. Mesto je sedež rimsko-katoliške nadškofije z bogoslovnim semeniščem in s 40 cerkvami. Stolnica, ki je bila sezidana l. 1387, je posvečena sv. Stanislavu. Najbolj slavna pa je kapela z znamenito ostarbramsko Materjo božjo, ki je vzdana v vzhodna vrata starega mestnega obzidja. Kapela sicer ni nobeno posebno umetniško delo, a nad okroglim, globokim obokom vrat, ki ima na obeh straneh dve laterni, je podoba Marije, ki je mimo čenstohovske Matere božje najbolj obiskana romarska božja pot.

Ce se povzpneš na grajski vrt, mimo razvalin gotskega gradu iz 15. stoletja, imaš pogled na množico cerkva in na stara in starejša, na majcena in mogočna poslopja v vseh slogih, na množico cest in vijugastih ulic, na ves stari del mesta.

Vilno, ki ima približno 200.000 prebivalcev, nima tolike važnosti kot veliko mesto, pač pa je zgodovinsko, kulturno in arhitektonsko najbolj svojsko mesto na vzhodu Evrope. Znamenite stavbe vsebujejo vse sloge zgodovine — od gotske do baroka. Nekatere cerkve so celo neokusno sestavljene iz več slogov hkrati, tako zlasti iz 16. stoletja izhajajoča grajska cerkev, ki je ena najznamenitejših renesančnih katedral, a so jo konec 18. stoletja prav neokusno

»polepšali«. Prav tako so s prezidavami pokvarili enotni baročni slog cerkve sv. Kazimirja (iz 17. stoletja). Iz sreda 15. stoletja izhajajo cerkev sv. Terezije Velike, ki je zares lepa baročna stavba, čeprav so notranjostino po slogu rokokoja preuredili. V cerkvi sv. Kazimirja počiva v srebrni krsti truplo sv. Kazimirja, ki je patron Litve. Zunanje stene druge baročne cerkve, cerkve sv. Katarine, že prehajajo v rokoko. Najlepši barok pa predstavlja cerkev sv. Petra in Pavla na Antokolu; sezidal jo je krakovski arhitekt Zaor. Za notranjo opremo so v 17. stoletju poklicali italijanske mojstre, ki so izvršili najlepše stukature, kar jih stara Poljska sploh ima.

Glede na število in lepoto baročnih cerkv, sta se Krakov in Vilno v onih časih naravnost kosala. Tudi v Vilnu moreš opaziti vsakršni tip baroka. Tu so navadne bazilike, bazilike s kupolami, bazilike z dvema zvonikoma, zgradbe v ovalni, okrogli obliki, v obliki grškega križa in še vseh drugih baročnih oblik. Ponošno poslopje univerze, ki je tudi baročno in ima dragoceno knjižnico in znamenite arhade, izhaja iz l. 1578. Poslopje je najlepša posvetna stavba v Vilnu.

Škofija Vilno, ki je spadala v novejši dobi k cerkveni provinci Gnjezan in kasneje k Mohilevu, je postala l. 1925 nadškofija in prestolnica. Dandanes vsebuje poldrugi milijon katoličanov, 30 dekanij, 434 župnijskih in podružničnih cerkev, 527 posvetnih duhovnikov, 8 moških in 14 ženskih samostanov. Vzhodnega obreda so 3 duhovniki in 3 župnije.

ŠPORT

Balkanske igre se razširijo

Pri vseh balkanskih igrah, katerih je bilo doslej že deset, so tekmovali športniki samo v lahkoatletskih disciplinah. Ze večkrat se je izrazil želja, da bi se te, za balkanske narode tako važne športne prireditve, razširile še na kake druge športne panoge, vendar se stvar ni mogla ali ni hotela premakniti z mrtve točke. Sedaj nas pa nas je presenetila razveseljiva vest, da so v Atenah zborovali delegatje plavalnih zvez balkanskih držav: Grčije, Turčije, Rumunije, Bolgarije in Jugoslavije. Namen tega sestanka je bil predvsem ta, da ugotovo, če je plavalni šport na Balkanu že na tako visoki stopnji, da se lahko organizirajo balkanske plavalne tekme, odnosno igre. Na tem sestanku so bili zastopani delegatje vseh povabljenih balkanskih zvez; našo plavalno zvezo je zastopal tajnik zveze g. A. Farel. Uspeh te konference je bil popoln, saj so namreč sklenili, da bodo prihodnje leto plavalne tekme za balkanski plavalni pokal. Ze takoj pri prvem plavalnem tekmovalstvu bodo sodelovali plavalci Jugoslavije, Bolgarije, Grčije, Rumunije in Turčije. Prve tekme bodo v Carigradu prihodnje leto, kjer se vrše tudi lahkoatletske tekme. Ob tej priliki so se dogovorili grški in naši zastopniki plavalnega športa glede tekme, ki naj bi bila v Grčiji med našo in grško plavalno reprezentanco. To srečanje bo pred ali po balkanskih igrah, kar se še ni definitivno določilo.

Jugoslavija : Madžarska

V nedeljo, dne 12. novembra se bo v Belgradu odigrala reprezentančna meddržavna tekma med imenovanimi reprezentancama. Ta tekma bo tudi naše poslednje meddržavno srečanje. Vedeti moramo, da so Nemci, ki so igrali v Zagrebu, izgubili s prav istimi Madžari tekmo v Budimpešti z istim rezultatom kakor mi preteklo nedeljo proti Nemcem. Torej se pričakuje, da bo tekma z Madžari še bolj ogorčena in ostra ter bodo imeli naši igralci še težjo nalogo kakor zadnje nedeljo. Ze sedaj jim želimo mnogo uspeha pri tem srečanju.

Kaj bo s FIS-inim prvenstvom?

V Oslo so imeli pretekli teden sejo plenuma mednarodne smučarske zveze s predstavniki severnih držav. Na tej seji je bilo soglasno sklenjeno, da se bo svetovno FIS-ino prvenstvo leta 1940. izvedlo v vsakem primeru in v polnem obsegu. Nasprotno pa je bilo glasom sklepa mednarodne lige v hokeju na ledu sklenjeno, da bo za letošnjo zimo odpadlo evropsko in svetovno prvenstvo.

Novi plavalni rekordi na vidiku

V času od 3. do 5. novembra t. l. bo poskušal Šved Bjoerne Borg zboljšati v svojem rodnem mestu evropske rekorde Nemca Schlaucha v hrbtnem plavanju na 100 in 400 m (do sedaj 1:06,8 in 5:21,8). Borg je pred kratkim izboljšal Schlauchov rekord na 200 m od 2:29,8 na 2:26,9.

Pravilna priprava za zimsko sezono

Tujskoprometna zveza v Ljubljani pripravlja za letošnjo zimsko sezono zopet take smuše izlete, kot jih je prirejala pred dvema letoma, ko je vsako lepo zimsko nedeljo vodila smučarje v neznane lepe smuške predele bližnje okolice. Obisk teh izletov je pokazal, kako so nam taki izleti potrebni. Vsi srečni, nasmejani in zado-

voljni so se vračali smučarji s smučiči, ki jih doslej niso poznali.

Take izlete bo Tujskoprometna zveza ponovila tudi letos. Da pa da smučarjem priliko, prireditvi se že sedaj na te izlete, bo začela s jesenskimi pešizleti, katerih namen je spraviti smučarje po mesecih brezdelja zopet v potrebno smuško kondicijo. Potrebo take jesenske priprave so smučarji uvideli že pri prvih smuških izletih Tujskoprometne zveze, pa so sami že predlagali, naj se začne letos prej, ko še ni snega.

Zadnje nedeljo je moral prvi razpisani izlet zaradi slabega vremena žal odpasti. Upajmo, da bo to nedeljo vreme bolj prijazno, da bodo zainteresirani pohiteli z izletom Tujskoprometne zveze na Kurešček. Izlet na Kurešček je treba seveda pripraviti, zato pa sprejemajo prijave za njega biljetarne Putnika le do sobote ob 4 popoldne. V ceni 33 dinarjev je všteta vožnja z avtobusom do Zelimskopole doline ter povratek z Iga, in pa kosilo v koči na Kureščku.

Kakor so bili priljubljeni izleti pred dvema letoma, tako upajmo, da bodo tudi letos družili smučarje, predvsem one, ki jim primanjkuje družbe ali pravilnega vodstva, v brezskrbnem veselju, v solncu in v snegu. Vesele smučarje, zadostno pripravljene po jesenskih izletih.

Naši tenis igralci v inozemstvu

Punčec je v Berkeleyu, po gostovanju v Los Angelesu, igral na tamošnjem turnirju in se plasil v igro z mladim Amerikanom Francem Kovascem. V tej igri je naš Punčec izgubil. Vedeti pa moramo pri tem, da je Kovacs šele v podaljški podlegel najboljšemu igralcu sveta Riggsu. Torej le ne more biti Kovacs »slab« igralec, kar je tudi v igri proti Punčecu dokazal.

Kako je sedaj s športom na Francoskem

Comite National d'Education Physique et des Sports je osnoval športni odbor za vojaštvo pod predsedstvom J. Rimeta. Odbor, kateremu pripadajo tudi dva zastopnika ministrstva za telesno vzgojo, se bavi v zadnjem času z vprašanjem zbiranja denarja, da bi onim, ki so mobilizirani, prekrbeli športno orodje, da bi lahko v svojem prostem času goliili šport. Obenem obravnava ta odbor vsa pereča vprašanja, ki imajo količaka zveze s športom in armadi.

Športni stiki med Angleži, ki se nahajajo v Franciji in Francozi, se hitro pojavljajo. Skoraj ni tedna, da ne bi bilo kake tekme, v kakršnikoli obliki, zlasti v nogometu in boks.

Olimpijski stadion Colombes, katerega so prve tedne vojne uporabljali za interniranje, je bil 15. oktobra zopet izročen svojemu prvotnemu namenu.

Korotan : Grafika

Jutri ob 14 se bosta v odločilni in za oba kluba nad vse važni borbi pomerili več ali manj enako močni moštvi Korotana in Grafike. Ob 13.30 se v garderobi Korotana javijo naslednji igralci: Kuselj, Pirc, Dolinar, Lupic, Stergelj, Jarc, Remic, Kumer, Struna, Ulbink in Gabrovšek.

Mladika : Moste

V nedeljo, 22. t. m. ob pol 11 se srečata na igrišču Mladike v odločilni prvenstveni tekmi oba pretendent za prvo mesto. Mladika je po zadnjih uspehih prav resen tekmecek SK Mostam, ki bodo morale napeti vse sile, ako bodo hotele iztrgati kako točko temu mlademu moštvu.

Predtekmce igrata SK Moste juniorji in SK Hermes juniorji. — Vabimo vse, da si to tekmo ogledajo.

Atletski miting v Celju

Zadnji večji atletski miting v letošnjem letu bo brez dvoma miting, ki ga priredi atletska sekcija SK Celja v soboto in nedeljo popoldne. Na tem mitingu bodo nastopili naši najboljši atleti ter bodo v posameznih disciplinah zanimive in ostre borbe. Ni izključeno, da bo za zaključek sezone celo padel kak nov rekord. V soboto popoldne ob 14.30 se bo pričel naslednji spored: 100 m juniorji, 1500 m seniorji in juniorji, 100 m juniorji C in seniorji. V nedeljo ob 9.30 pa se bo razvijal naslednji spored: 100 m seniorji, met krogle sen. in jun., skok s palico sen. in jun., 200 m sen. in jun., met kladiva sen., skok v višino sen. in jun., 800 m sen. in jun., skok v daljavo sen., met diska sen. in jun. ter štafeta 4x100 m. Pester in zanimiv spored bo nudil občinstvu priliko prisostvovati lepim in napetim borbam; zaradi tega vabimo vse, da pridejo v soboto in nedeljo na Glazijo.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenski akademiki športniki. Vpišite se v Akademski športni klub! Smučanje - Plavanje - Lahko. atletika - Gimnastika - Eksamiraj se. - Prijavitelce v Akademskem domu, Miklošičeva 2. 5.

ASK. Odborova seja bo v soboto 21. t. m. ob 14 v Akademskem domu. Za vse odbornike in načelnike sekcij strogo obvezno.

SK Grafika. V nedeljo ob pol 3 morajo biti sledi igralci na Rakovniku: Marn, Tomazic, Fele, Zagar, Potrkar, Usenik, Drašler I. in II., Scarneti, Vek, Jankovič.

Litva proslavlja povratek mesta Vilna v svoje območje.

Ob sestanku poglavarjev štirih držav v Stockholmu

V majhni sobi stockholmskega gradu, ob prijetnem plapolajočem ognju v kamini, so se deli nedavno za okroglo mizo štirje poglavarji nordijskih držav in so pili kavo iz zaloga stockholmskega uvoznika kave C. Schröderja. Schröder je najbolj znani športnik dežele in je eden najboljših teniskih igralcev Evrope. On je tudi dvorni dobavitelj švedske kraljeve hiše. In vprav zaradi simpatije in tovarštva teniskih igralcev med seboj, pogosti kralj Gustav zme-raz svoje goste s Schröderjevo kavo.

Od štirih mož, ki sedijo za okroglo mizo, so tri kronane glave, eden pa je republikanski državni poglavar. G. Kalio, predsednik republike Finske, je majhen star gospod sivih las in dobrih prijaznih oči. Eden najstarejših te četvorice je vrhovni oče in gostitelj. Nihče ne bi kralju Gustavu prisodil 80 let. Pokoncu in umirjeno sedi v svojem naslonjaču; v roki, ki se mu prav nič ne trese, drži svojo večno cigareto, in modro zro njegove sinje oči skozi zlato obrobljene naočnike. Le malo je mlajši njegov švedski tovariš, kralj Kristijan z Danske, ki za glavo presega one tri. Četrti v zvezi je Haakon VII., norveški kralj, ki je, čeprav je že stari oče, vendar najmlajši tega omizja. Molčeč je in pozorno posluša; le redkokdaj se odpre njegova ozka usta s košatimi, temnimi brki, za kako besedo. Pogovarjajo se švedsko in pa dansko, saj je na Finskem še dandanes švedščina jezik izobražencev, in g. Kalio jo jako gladko govori. Kralj Haakon, rojen Danec, govori ta jezik bolj gladko, kakor novo norveščino, ki je v njegovi deželi od nedavnega časa uradni jezik. Če g. Kalio spregovori nekoliko danskih besed, tedaj jih kralj Gustav brž prevede v švedščino.

Nobenega tolmača ni zraven. O čem se razgovarjajo ti štirje stari gospodje? Kralj Gustav ne govori nič o svojem bivanju spomladi na rivijeri. G. predsednik Kalio ne zine besedice o svojih prekrasnih cvetličnih vrtovih, ki obdajajo njegovo hišo na deželi. Kralj Kristijan ne pove nobene, da mu je zdravnik dovolil, da sme spet jahati in kolesariti. In kralj Haakon ne pove ničesar o svojih zbirkah piv-skih znamk in prav nič ne o ribolovu v gorskih potokih Norveške.

Vsi štirje stari gospodje govorijo o bolj resnih stvareh. Govorijo o veliki odgovornosti, ki jim teži ramena, in o vseh možnostih, ki so jim na razpolago, da bi navzlic pretresom v Evropi mogli ohraniti svojo nevtralnost. Te štiri dežele, ki se imenujejo »skandinavska skupina držav«, in ki veljajo po vsem svetu kot zavetišče miru, so danes navzlic vsemu že ogrožene s problemi vojne.

Razgovarjajo se o finskih obmejnih in pristaniških zadevah, o angleški blokadi, o nemških podmornicah in o minah v Beltu in Skagerraku.

In medtem ko se posvetujejo, sedijo drugi trije možje v svojih stockholmskih pisarnah pri telefonu. To so odposlanci drugih nevtralnih držav, Holandske, Belgije in Švice, ki vneto poslušajo razgovore teh štirih državnikov, in takoj obveščajo svoje vlade o njih. In odposlanci vojujočih se velesil niso nič manj na preži...

Več ur so tako razvozlavali vsakovrstna vprašanja, ko so se odprla vrata, in je komornik pozval gospode k večerji. V čast gostom je priredila pojedino princesa Ingrida švedska osebno. Na mizo so prinašali stara narodna skandinavska jedila z jastogovo gnjatjo, pečenim kruhom, svežimi danskimi jajci in temno rjavimi norveškimi vrstami sira. Samo kralj Haakon je pil škotski viski, ki ga ima posebno rad. Obrazi so se razvedrili, za skromno meščansko mizo se je razvil prijeten pomenek in smehljaji so obkrožali ustne. In v tem neslavnostnem okviru, zraven princev in princes švedske kraljevske hiše, poleg več ministrov in častnikov, so zadobili vsi štirje državni poglavarji spet svoj mir, svoje zaupanje v svet in v bodočnost svojih četverih dežel. Dvignili so kozarce z vzklikom: »Živeli!«, kar jim je prišlo zares iz srca.

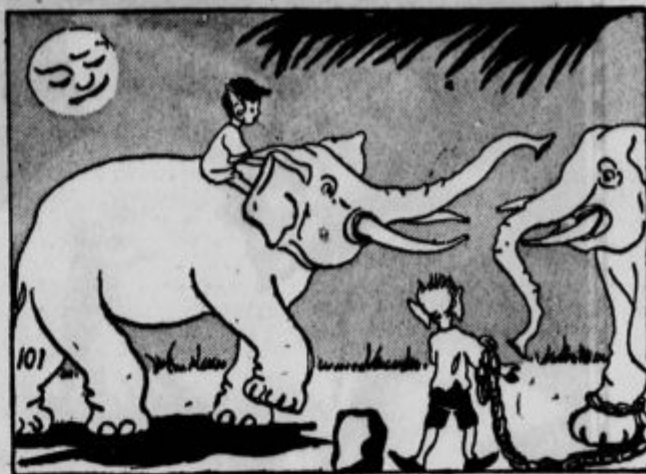
Veliki možje Finske

Usoda najsevernejše baltske države, Finske, se odloča v teh dneh. O tej deželi, o kateri ve svet samo to, da sestoji iz gozdov, jezer in maratonskih tekačev, je mnogo političnih struj, ki druga drugo podirajo in pobijajo. Sivolas predsednik Kalio, človek razuma in izenačenja vseh protislovij, ima večkrat dovolj truda, da doseže skupno, veliko politično linijo in da premosti nasprotja.

Dalje je tu zunanji minister Erko, eksponent socialistično mislečih delavcev in kmetov s severa, ki zastopa stališče najtesnejšega stika Finske na tako imenovani »osloški blok« nevtralnih sil. Važen je kulturni minister Hannula, ki je spomladi tega leta obiskal Nemčijo, kjer so ga proslavljali kot prijatelja nove Nemčije.

Otroški kotiček

SLON SAMBO



(101) V vasi je vse spalo, samo slon je bedel. Ko sta fanta povedala svojo zgodbo o Sambu, sta povedala, da sta ga šla iskat. »Tu nočeva nič več delati, in v gozdu je lepše,« je izjavil starejši. Jan je drugemu slonu odpel verigo, in v četrter so odromali. Luna se jim je zasmejala: »Zdaj bo pa še vse dobro!«



(102) Tako so odšli v svet. Slona sta si od veselja zatrobila lepo pesem. To je bila lepa pot skozi gozd! In še to je bilo tako špansko, ko sta oba človeška otroka govorila živalski jezik in ga tudi razumela!



Sven Hedin, znani švedski raziskovalec, v spremstvu ministra dr. Meissnerja (na desni) na obisku v Nemčiji.

Prekmurske matere z vso resnostjo poslušajo predavanja

Veliko zanimanje, ki ga kažejo prekmurske matere za predavanja »O negi dojenčka in bolnega otroka«, je jasen dokaz, kako posrečena je bila zamisel za to akcijo. Ga. primarij dr. Praprotnik Sabina, zdravnica za otroške bolezni, je svoj dopust preživela v Beltincih, kjer je mnogo časa posvetila študiju zdravstvenih razmer v Prekmurju s posebnim ozirom na dojenčke. S sodelovanjem učiteljstva je priredila predavanja za vasi Bogojina, Filovci, Bukovnica v osnovni šoli v Bogojini, za vasi Beltinci in Odranci v Beltincih, za vas Dokležovje na izrecno željo učiteljstva še posebej v Dokležovju. Vsa predavanja so bila odlično obiskana in smelo lahko trdimo, da so matere brez izjeme bile navdušene za nauke, ki jih jih je predložila na preprost način ga. zdravni- ca. Živahno povpraševanje mater po vsakem predavanju in pojasnila, ki so jih hotele se dobiti od ge. zdravnice, pričajo, da so sprem- ljale z vso pozornostjo vsako besedo predava- teljice.

V Bogojini se je predavateljica zahvalil g. upravitelj sam, v Beltincih je v lepih izbranih besedah izrekla zdravnici zahvalo sedmošolka gđe. Margice Blažič, ki je zaključila svoj govor takole: »Pridite, gospe zdravnice, še med nas, kjer Vas bo vedno radostno pozdravila naša hvala!« Lep šopek cvetja naj bi bil dokaz zahvale za trud in požrtvovalnost. V Dokležovju se je z iskrenimi besedami zahvalila predavateljici dokležovska mladenka, ki ji je takisto v zahvalo izročila lep šopek cvetja.

Praktičnemu in teoretičnemu delu predavanja je sledila obdaritev siromašnih mater z vso opremo za dojenčka. Med 15 mater je bilo razdeljeno: 10 košar za dojenčke, 110 plen, 30 šivanih in 30 pletenih srajč, 30 zavojčkov posipa, 10 steklenic za mleko, 20 cuciljev, 10 telesnih toplomerov, 10 steklenic parafinovega olja, prav tolkovo odejic, zavojev vate, umivalnih krp in kapije.

Mnoge učiteljice omenjenih šol so se lotile dela za akcijo z vso ljubeznijo in ves svoj prosti čas posvečajo pletenju srajč.

Knjžica »Zdrav in bolan otrok«, ki jo je napisala ista zdravnica, je bila sprejeta z velikim navdušenjem. Dejstvo, da je bilo že v prvih treh dneh prodanih 500 izvodov, najbolje dokazuje, da je bil lahek in razumljiv priročnik nujno potreben.

Akcija se bo še nadaljevala, in upamo, da bo dosegla s sodelovanjem vsega učiteljstva lepe uspehe, na katere bomo lahko ponosni.

Tovorni avto podrl 3 otroke

Celje, 20. oktobra.

Danes okrog poldruga ure popoldne so se vračali Kranjčevi otroci po banovinski cesti iz Teharja domov. Blizu Potajtovega mlina je privozil po cesti s tovornim avtomobilom avto- prevoznik Joka Aloyzij iz Zagradca pri Celju in se hotel izogniti nasproti prihajajočemu to- vornemu avtomobilu, ki je last g. Sovineka iz Spodnje Hudiče in ki je vozil proti Teharju. Sovinekov šofer je že naprej videl nevarnost karambola zaradi preozke ceste, ki ima na desni strani živo mejo, tako da je vsako izogiba- nje nemogoče, zlasti za široke tovarne avtomob- ile. Zaradi nevihte, ki je divjala pol ure pred nesrečo, je bila cesta zelo spolzka. Joka je vozil popolnoma pravilno po desni strani in se je hotel izogniti otrokom, ki so se umaknili ob živo mejo. Tovorni avto pa je zdrsel po cesti proti živi meji in podrl tri Kranjčeve otroke, ki so dobili hujše poškodbe. Otroke je odpeljal avtoizvošček v celjsko bolnišnico, kjer so jih obvezali. Enega so obdržali v bolnišnici, dva pa so dali v domačo oskrbo. Kranjčeva mater je letos zadela že druga nesreča. Pred dobrim mesecem se je pri igranju otrok po neprevid- nosti vnela hiša, ki je zgorela do tal. Na kraj nesreče so prišli štorski orožniki, ki so ugo- tovlili, da šoferja ne zadene nobena krivda. Cesta je na tem kraju široka samo 5 in pol metra in je res skrajni čas, da merodajni činitelji posvete tej prometni žili nekoliko več pozor- nosti.

Združenju fotografov je postavljen komisar

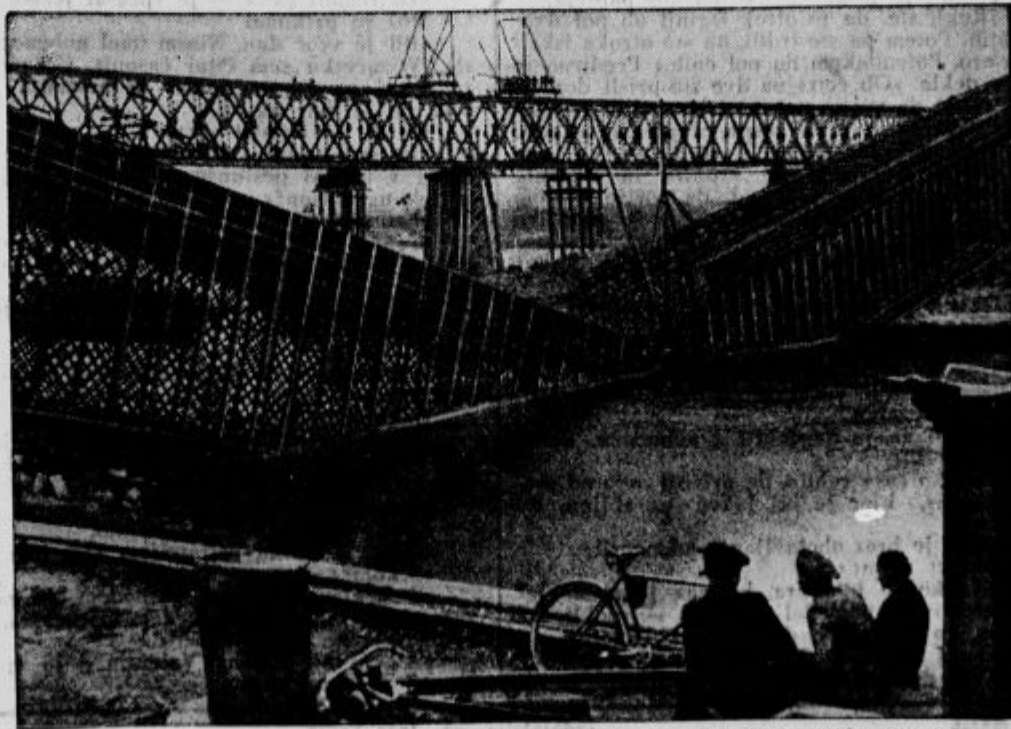
Na članek pod gornjim naslovom smo pre- jeli naslednje pojasnilo: Predsednik Združenja fotografov g. H. Hibšer ni zagrozil kandidatu za mojstrski izpit K. M., da

se ga ne bo pustilo k temu izpitu, če zahtevane takse takoj ne plača; pač pa je zahteval od ime- novanega kandidata samo povrnitev materialnih in obratnih stroškov, ki so v zvezi s polaganjem iz- pita. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo opo- zori vsakega kandidata s pozivnim pismom k mojstrskemu izpitu, da ima kandidat plačati vse stroške, ki so zvezani s polaganjem praktičnega izpita, kar se je zgodilo tudi v slučaju K. M.

To odškodnino je določilo Združenje foto- grafov že leta 1932 in se je v redu poravnava- la od vsakega kandidata brez kakšnega prigovarjanja do gori imenovanega kandidata. Je to odškodnina, ki se ne nanaša na nobene zakonske predpise, pač pa je njen namen zgolj delno pokritje stroškov, ki jih ima posamezni mojster s tem, da daje izpit- nemu kandidatu na razpolago svoj lokal, svoje orodje in svoj material. Zaradi tega je odškod- nina v znesku 150 din kot zasebna zahteva po- vsem upravičena in še od daleč ne dosega resnič- nih stroškov.

Iz članka samega bi nepoučen čitatelj posnel, da je dosedanji predsednik g. H. Hibšer zagrešil pri Združenju razne nepravilnosti v blagajniškem primanjkljaju ter se mu očita nezmožnost vodstva uprave. Predsednik H. Hibšer ni zagrešil nobenih nepravilnosti in tudi ni zakrivil drugih prekrškov napram združenju. Dekret, ki ga je banska uprava naslovila na združenje zaradi razrešitve uprave in imenovanja komisarja, pa ne navaja glede nadalj- nega pobiranja odškodninskih dajatev nobenih odredb, kakor to članek navaja. Proti razrešitvi uprave združenja in imenovanja komisarja pa je vložila poleg predsednika tudi celokupna uprava na ministrstvo trgovine in industrije pritožbo, ker ta uprava, ki je bila izvoljena šele letos v marcu, ne more odgovarjati za prekrške oseb nastale iz povrhnosti in to v letih 1936–1938, ko je vodila Združenje druga uprava.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

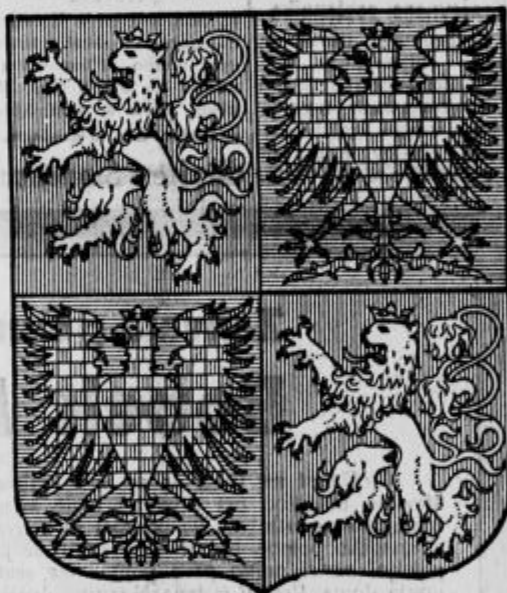


Porušen poljski most, kakršnih je zdaj več, bodo nemške čete morale popraviti

Smrt triletnega otroka v vodnjaku

Celje, 20. oktobra.

Magdičevo družino v Pečovju pri Teharju je zadel hud udarec. Mati, ki je zaradi od- sotnosti svojega moža sama doma in mora sama skrbeti za vse, je šla v gozd po steljo ter pu- stila triletnega sinčka samega doma. Ko se je vrnila, je dolgo časa iskala svojega lvančka, ki ga ni bilo nikjer. Zaslutila je, da se je mo- ralo zgoditi nekaj strašnega. Pristopila je k vodnjaku, kjer je na svojo grozo zagledala v vodi mrtvega otroka. Od silne žalosti in pre- strašenja je skoraj padla v nezavest. Prizadeti družini naše sožalje!



Novi grb češkega protektorata.

Ptuj

Prosvetno društvo v Ptujtu ima redni občni zbor v nedeljo 29. t. m. ob 15 v društveni sobi minoritskega samostana z naslednjim dnevnim redom: 1. Otvoritev s predavanjem podpred- sednika. 2. Čitanje in odobritev zapisnika zad- njega občnega zbora. 3. Poročila: a) odbora, b) preglednikov računov, c) članov razsodišča. 5. Predlogi. 6. Slučajnosti. Predloge za občni zbor morajo člani izročiti pisмено vsaj 3 dni prej odboru. Odbor v ljudno vabi na občni zbor vse člane in članice ter prijatelje našega društva.

Jesenice

Poroka. Danes se poroči v mestni župni cer- kvi g. Markiet Anton, tehn. uradnik pri KID z Urško Valentinič. Novoporočencema želimo obilo ereče.

Kino Krekov dom predvaja v soboto, 21. okt. ob 4 popoldne matinejo, kriminalni film »Mr. Mo- to«, zvečer ob 8 pa predvaja krasni film »Požar nad Anglijo«. V nedeljo ob 3 popoldne »Požar nad Anglijo«, ob 5 popoldne »Mr. Moto«, ob 8 zve- čer za »Požar nad Anglijo«. V ponedeljek, 23. okt. ob 8 zvečer »Mr. Moto«.

Kranj

Kap je zadela na delu v tovarni »Jugobrunac« samskega delavca Freliaha Antona, starega 25 let, doma iz Male Kostrumice pri Litiji. Ze v do- poldanskih urah je tožil, da se ne počuti dobro. Bolehal je namreč že več let za srčno hibo. Po- polne mu je postalo slabo in je padel v ne- zavest. Vodstvo tovarne je takoj odredilo prevoz z osebnim avtomobilom v Zdravstveni dom okrož- nega urada. Prvo pomoč mu je nudil dežurni zdravnik dr. Bežič, ki pa je po treh minutah mo- gel ugotoviti smrt zaradi srčne kapi.

Kino Smartinski dom. Danes, v soboto ob pol 9 zvečer je na sporedu vefilum »Beli jor- govane«.

Pojasnilo k aretaciji nevarnih tičkov. Naše poročilo o aretaciji nevarnih tičev moramo po- jasniti v toliko, da aretirani Regitnik Alojzij, de- lavce iz »Semperit«, Razberger Karel, delavec s Primskovega in njegove brat Razberger Matko, kleparski pomočnik, niso v nobeni zvezi s Haco- tom in so bili izpušteni vsi trije na svobodo, ker gre za zlorabo imen in osebnega maščevanja. Brata Razberger sta bila aretirana po pomoti, ker je nekdo zlorabil njuni imeni, Regitnika pa je nekdo zaradi osebnega maščevanja po krivem ovadil, da je sodeloval pri tatvini v Logu pri Škofji Loki.



Suha usta, ko se zbudite!

Kako lahko se to odpravi. Vzemite, takoj ko vstanete, za jutranjo nego zob in ust zobno pasto Chlorodont. Ta zobna pasta ne samo da osvežuje in čisti, ampak vsebuje tudi kislikovo sol, ki s prijetnim draženjem izžveže slinavke, da izločajo obilnejšo slino, in tako skrbi Chlorodont na najbolj naraven način za čiščenje ust.

Zobna pasta
Chlorodont

Mali oglasi

Službodobel

Čevljarskega pomočnika
takoje sprejemem. Slavko
Omejec, št. Vid nad Lj.

Krajnega zastopnika
proti proviziji isčem za
stalno obiskovanje ple-
tlinic, delavnic ročnih del
in konfekcijskih trgovin
v vseh večjih krajih Slo-
venije. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 16475.

Šofer
trezen, za tovorni in lu-
kuzni avto, po možnosti
trgovsko verziran - se
takoje sprejme. Naslov v
upravi »Slov.« pod 16447.

Kovača
ki zna kovati s kladivom
na pero (Federhammer),
sprejemam. Pismene po-
nudbe na Publicitas, Za-
greb, Ilca 9, pod 54542.

Čitajte »Slovenca«

Čevljarske pomočnike
sprejme za stalno Grile
& comp., čevljarstvo, No-
vo mesto.

Službe iščejo

1000 din dam
onemu, ki mi preskrbi
službo šoferja ali oskrb-
nika. Naslov v upr. »Sl.«
pod št. 16581.

Auto-motor

DKW »Maisterkabrio«
v dobrem stanju, prodaj
Erjavce, podzastopnik,
Stična.

Posedstva

Hišo
stanovanjsko ali trgov-
sko, novejšo, večjo ali
manjšo, v Ljubljani, ku-
pim. Ponudbe z opisom
hiše in ceno v upravo
»Slov.« pod »Kupim« št.
16599.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblik nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

Pes doberman
z rodovnikom, naprodaj.
Dol 24 pri Ljubljani.

Zlato
1.60 m dolge lorene ve-
rižice - prodam. Kaste-
lic, Tržaška 48.

Popolnoma novo barako
prodamo po ugodni cenli.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 16639.

Jabolka
vsakovrstna, od 1 din, da-
lje za kg - prodaja A.
Lottspeich, Rimske To-
plice. (1)

Pozor! Pozor!

Telefon 27-08
Zagana lepa bukova drva
1 m³ Din 100.-, dostavljena
na dom. In trb. premo po
najnižji dnevni ceni.
Točna in solidna postrežba
VELEPIČ
Ljubljana VII, Jernejeva 25

CONTINENTAL



na ugodne mesečne
obroke

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Ozkotirne tračnice

rabljene, prodamo večje
množino. Ponudbe v upr.
»Slov.« pod »Ugodna ce-
na« št. 16673.

Kupimo

Kupimo
800-1000 kg zimskih ja-
bolc. Ponudbe poslati na
Delavsko kuhinjo tovarno
»Saturnus, Ljubljana-Mo-
ste.

Kupujem

starinske slike, kipe, po-
hištvo, porcelan itd. -
»Umetnost, Cankarjevo
nabrežje 25, Ljubljana.

Polnojarmenik

moderneje tipe, 65 cm -
kupimo takoj. Ponudbe z
navedbo tipe in cene na
Inž. A. & M. Rudež, Rib-
nica na Dolenjskem.

Pozor!

Kupim staro, tudi po-
lomljeno pohištvo in raz-
no ropotijo iz podstrešja.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »Pridem osebnost« št.
16676. (r)

Vnajem

Poslovne prostore

10 lepih sob, s pritlikina-
mi, v pritličju, primerno
za komercialne ustanove,
javne urade ali privatne
sole - oddaja Pokojni-
ški zavod za nameščenje
v Ljubljani, Gajeva 5-II.

Pritlično hišo

ob tramvajski progi, s
stanovanjem dveh sob,
sobe s posebnim vhomom,
verando, trg. lokalom in
gosp. poslopjem ter vrtom
- odda v najem Pokoj-
niški zavod za name-
ščenje v Ljubljani, Ga-
jeva ulica 5-II.

Stanovanja

Enosobno stanovanje
oddam stranki brez otrok.
Bernekerjeva 21, Zelena
jama.

Razno

Stroj za pikiranje

(Strobel) popolnoma nov
ugodno prodam. Hradec-
kega-cesta 37. (1)

Gumbnice, gumbce, plise,
monograme, entel, ašur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica

Vezanje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

Posteljno perje

po Din 8.-, kemično očiščeno Din 10.-
čebano in kemično očiščeno Din 30.-
na roko čebano in kem. očiščeno Din 45.-
mešano gosje čebano Din 55.-
pol puh beli Din 95.-
sivi gosji puh Din 120.-
beli gosji puh Din 175.-, 200.-, 220, 240.-
Vzorke brezplačno dobite pri

»Luna« samo Glavni trg 24, Maribor.

»Slovenčeva« podružnica

Ljubljana, Turševa cesta
(palača Poštni dom)



Umrli so nam naša dobra mama

Antonija Plestenjak roj. Rozman

lepo pripravljena za večno življenje.
V tihi domček pri Sv. Križu jo bomo spremili iz hiše na
Hranilniški cesti 11 za Bežigradom na dan 21. oktobra
ob treh popoldne. - Spominjajte se jih v molitvi!
Ljubljana, dne 20. oktobra 1939.

Anton, soprog: Tone, Ivan, Viktor in Karel, sinovi;
Zvonka poroč. Milutinovič in Mimi, hčere; brat in sestre
ter ostalo sorodstvo.



Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapu-
stila moja predobra žena, nepozabna zlata mamica, pre-
ljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Tončka Završnik vdova po dr. Palčiču, roj. Göderer

učiteljica na Vrhniki
Pogreb plemenite pokojnice bo v soboto, 21. oktobra
ob pol 5 popoldne iz mrtvašnice splošne bolnišnice na
pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.
Prosimo tihega sožalja.
V Ljubljani, dne 20. oktobra 1939.

Alfonz Završnik s sinom Janetom in prvorojenec Stane
Palčič, cand. iur., ter ostalo sorodstvo.



Potrli sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša
ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto, 21. oktobra ob pol štirih iz kapelice
na mestnem pokopališču.

Maribor, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka Lipold roj. Balon,
hči.

Dr. Franjo Lipold,
zet.

Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar,
sestre.

Inž. Vladimir Lipold,
brat.

Arnold Fredericks:

12

Svetlobni znaki

Detektivski roman. - Priredil Fr. Kolenc.

Dekletu se je glas tako tresel, da je to po-
trdilo v njihovem prepričanju. Duvall je ču-
til, kaorkoli se je pač zgodilo, dekle govori res-
nico.

»Kaj ste storili nato?«
»Vstala sem in se ozrla okrog. Mislila sem,
da se je Jakec morda za šalo skril. Potem sem
razumela, da se ni mogel skriti. Najbližja dre-
vesa so bila za to predele. Ne bi mogel priti
do njih. Klicala sem ga po imenu in kričala.
Zelo sem se ustrašila.«

Za trenutek je utihnila, potem pa nadalje-
vala:

»Franc me je slišal in stekel po livadi k
meni. Vprašala sem ga, ali ni videl Jakeca? Od-
vrnil je, da ne, da ni videl nikogar. Na vse
strani sva ga iskala... v grmovju... na po-
tu... skoraj eno uro, in ga nisva zasledila.
Nato sva hitela domov in sva povedala to go-
spe Stapletonu.

Dekle je s strahom gledalo gospodarja.
»Kje je gumijasta žoga?« je nepričakovano
vprašal Duvall.

»Za... izginila je.«
»Potem je gotovo, da je bil otrok mirno
odpeljan, ne da bi se upiral. Ker, ako bi se bra-
nil, kričal... potem bi zagnal proč žogo, kaj
ne?«

»Najbrž.«
»Koliko časa ste bili obrnjeni proč od nje-
ga... kako dolgo ste sanjari?«

»Morda eno minuto.«
»Ne dalje?«
»Ne.«
»Kako morete določiti čas tako natančno?«

»Prepričana sem, da ni trpelo dalje.«
»Ob kateri uri ste prišli domov?«
»Bilo je morda... ob enih, tako mislim.«
Da bi odgovor dobil dokaz, se je dekle
obrnilo h gospe Stapleton.

»Četrta na dve je biloc, je dejala odločno
gospe Stapletonu. »To je zlasti zato zbudilo mojo
pozornost, ker je prišla pozneje, kakor navadno.
Mari je imela naročilo, da pripelje fantka do-
mov najpozneje ob enih k obedu.«

Duvall je pisal številke na kos papirja:
»Rekli ste, da je otrok izginil ob pol dva-
najstih. Potem pa ste trdili, da ste otroka iskali
eno uro. Potemtakem do pol enih.« Predirno je
zrl v dekle. »Ob četrta na dve ste prišli domov.
Kar znači, da ste za pot do doma rabili trideset
ur.« Obrnil se je h gospe Stapletonu: »Dajte
poklicati, prosim, šoferja Franca.«

Gospa Stapleton je zvonila in ukazala
strežniku, ki se je prikazal, da pošlje v sobo
šoferja. Mari je medtem mrzlično in sumljivo
gledala Duvalla.

»Mogoče sva več časa iskala otroka, kakor
sem mislila,« je rekla h koncu.

Duvall ni odgovoril, čakal je šoferja. Ta
je prišel, nizek plečat mož, dolgih, močnih rok
in temnega obraza - po vsej priliki Francoz
iz južne Francije. Njegov nastop je bil miren,
in brezpomeben, vedel se je nalik dobrovzgo-
jenemu strežniku.

Duvall ga je nagovoril z namenom, da bi
ga presenetil:

»Koliko časa rabite, da privozi avto od me-
sta v Bois, kjer je bil Jakec ugrabljen, do
sem?«

Šofer je brez obotavljanja odgovoril:
»Deset minut.«

»Koliko je bila ura, ko vas je to dekle -
detektiv je pogledal pestunjo - poklicalo,
potem, ko je videlo, da je otrok izginil?«
»Tega ne morem povedati.«
»Niti ne slutite?«

»Okrog poldvanajstih je moglo biti. Fanta
sva iskala nekako eno uro, potem pa sva se
odpeljala proti domu.«

»Pestunja pravi, da je bilo ob pol dvanaj-
stih.«

Franc je skomizgnil.
»Mogoče. Nisem pazil na to.«
»Kaj ste delali takrat?«

»Zadremal sem.«
Stapleton je skočil pokoncu.
»Zadremali ste?« - je vprašal jezno.

Mož je prikimal.
»Bil je vroč dan. Nisem imel nobenega po-
sila. V začetku sem čital časopis. Gotovo sem
zadremal na mestu, dokler ni pestunja zakli-
cala, da je fant izginil.«

Duvall je najelil obrvi.
»Ne morete torej povedati, ali je bil še kdo
drugi v bližini pestunje in otroka, ko je bil
fantez ugrabljen?«

»Ne, tega ne morem povedati.«
»Prav.« Detektiv se je obrnil k Stapletonu.

»Sedaj gremo na mesto, kjer se je vse to zgo-
dilo.«

Bankir je dal šoferju naročilo in ta je od-
šel. Detektiv je staval dekletu nadaljnja vpra-
šanja:

»Pretekli teden ste nekega dne naglo zbo-
leli. Povejte, kako se je to zgodilo?«

Dekle je pogledalo kvišku.
»To je bil zelo nenavaden dogodek,« je de-
jala. »Sla sem na sprehod. V Rue St. Honoré
sem bila v neki kavarni čokolado.«

»Sami?« je vprašal detektiv strogo.
Dekle je zarudelo in jecljalo.
»Ne... z nekim prijateljem sem bila.
»Z kom?«
»Z nekim... nekim gospodom, ki ga po-
znam.« S strahom je pogledala Stapletona. »Jaz
bi ga raje ne imenovala.«

»Ali je bil Alfonz Valentin?« je vprašal
Duvall presenetljivo.

Dekle je še bolj zardelo.

»Da,« je odgovorila komaj slišno.
Bankir jo je osuplo pogledal in zakričal:
»Alfonz Valentin! Oni lopov, ki sem ga pre-
teklo leto nagnal, ker ni bil pošten! G. Duvall,
to je vaš mož!«

»To še moramo dognati - je počasi pri-
pomnil Duvall. »Kje sta se srečala z onim Va-
lentinom?«

»V tisti kavarni?«
»Ali sta se večkrat srečala tam?«

»Da.«
»Kaj sta delala, ko sta zapustila kavarno?«

»Sprehajala sva se in sva v pogovoru se-
dela na klopi. Naenkrat mi je postalo zelo sla-
bo. Valentin me je posadil na voz in poslal
domov.«

»Povejte prosim naslov one kavarne!«
Dekle je povedalo. Ko ga je Duvall zabe-
ležil v svoj zvezek, je strežnik javil, da je
avto pripravljen.

Družba, Stapleton, Duvall in Mari Lana-
han je že čez petnajst minut izstopila v Bois
de Boulogne na mestu, kjer je bil otrok ugrab-
ljen. Francu je bilo naročeno, da z vozom ob-
stane natančno na tistem mestu, kjer je takrat
stal, kolikor se pač spominja. Mari Lanahan je
peljala gospoda na mesto, kjer je takrat se-
dela.

Takoj se je videlo, da je dekle v izjavi
izpovedalo manjše razdalje, kakor so v res-
nici. Sploh nemogoče je, da bi otroka odvedli
od one točke do dreves, ne da bi imeli na raz-
pologo precej časa - najmanj pet minut. Ni-
kakor ni bilo mogoče predpostaviti, da je dekle
le za trenutek obrnilo glavo od otroka in bi
šele takrat dognalo, da je otrok izginil, ko je
obrnilo glavo nazaj. - Toda ko je Mari pripo-
vedovala dogodek, je tako trmasto vztrajala
pri svoji trditvi, da ni bilo mogoče misliti dru-
gega, ko da je dekle prepričano, da govori čis-
to resnico.